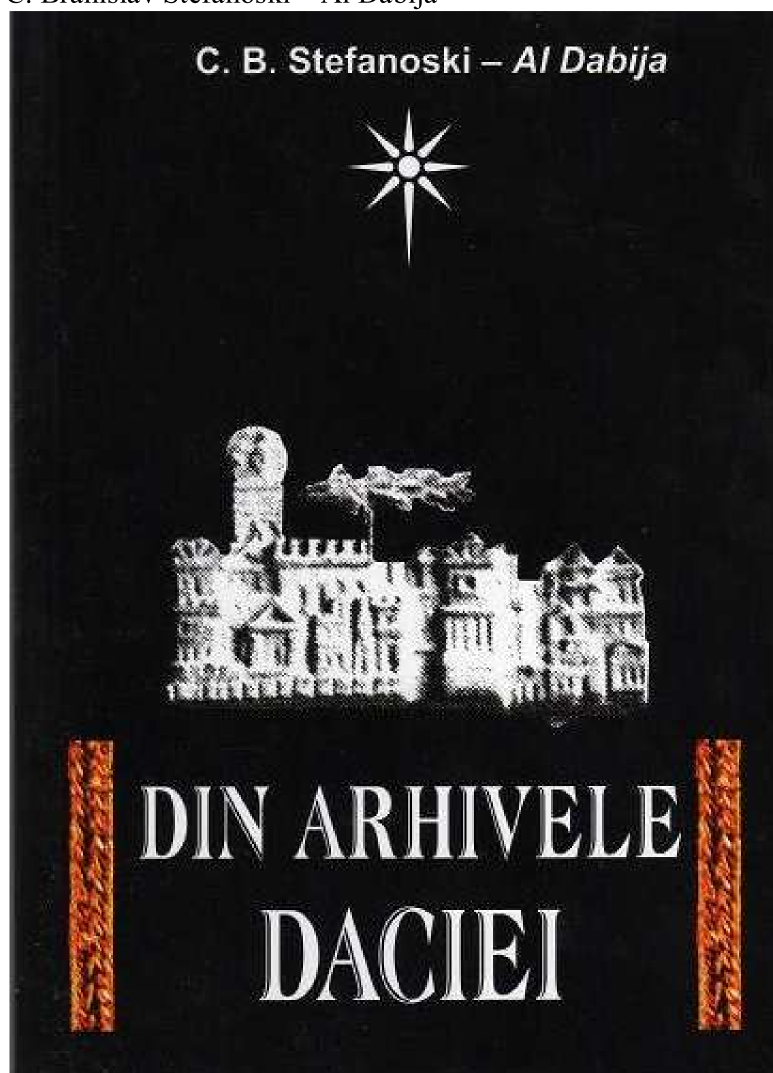
Din Arhivele Daciei

C. Branislav Stefanoski – Al Dabija

Cuprins

Din Arhivele Daciei

CUPRINS

INTRODUCERE

Dacia s-a constituit ca organizație statală puternică pe cursul inferior al fluviului Dunărea, iar înflorirea sa ca stat devine cunoscută în primul secol înainte de Isus Hristos, pe vremea împăratului Burebista şi a Marelui Preot Ceneu.

Au trecut două secole până la distrugerea sa, când ultimul unificator getic, Decebal, se sinucide în fața avântului puternic al armatelor romane. Înaintea Imperiului Roman, Dacia reprezenta unica formațiune statală clasică din Europa.

Când vorbesc despre formațiune statală clasică mă gândesc în special la aspectele propriei organizări a func-ționalităților într-un spațiu extins.

Înainte de toate, organizarea se reflecta în existenț unității religioase, militare şi administrative.

În Dacia exista centrul administrativ, Sarmigetuza, centre religioase: Moliodava, Periodava şi Genucla, pre-cum şi alte numeroase centre fortificate răspândite pe în-treaga suprafață a țării.

Înainte de toate, statul rezista grație unei armate numeroase, antrenată şi bine organizată, care a fost for-mată dintr-un nucleu operativ principal, numărând în jur de 120.000 de soldați.

Principiul de mobilizare funcționa fără viciu.

În funcția de Comandant militar suprem – Degio, au fost numiți înainte de toate, de către regele de la Sar-migetuza, preoții COTOPOLI. La funcția Degio nu puteau accede decât personalitățile marcante.

În afara existenței celei mai puternice autorități, re-gele cu reşedința la Sarmigetusa, în Dacia existau şi alți regi puternici, tribali sau teritoriali, care în relația cu regele Sarmigetuzei erau prezentați drept aliații lui. De fapt, pu-ternicul rege al Sarmigetuzei este prezentat drept unifi-cator.

Interesant este că cetățenii Daciei foloseau între ei apelativul Davo (cetățean). Folosirea termenul Davo în co-municarea cotidiană între cetățenii Daciei reprezintă prin-cipalul indicator al faptului că Dacia reprezenta un stat uni-tar, în fruntea căruia se afla un rege şi în care funcționau anumite reguli de comportament civic.

Întrebarea care se ridică este următoarea: poate oare să reziste un stat atât de mare şi puternic, în care în paralel cu puterea regală funcționau şi anumite norme de comportament civic la care rezultat se ajungea şi prin utili-zarea anumitei terminologii civile, dacă în centrele urbane nu rezista educație?

Desigur că înainte de toate educația trebuie căutată în rândul numeroşilor preoți, al nobililor, comercianților etc.

Altă întrebare care se ridică este următoarea: de ce ar fi existat numeroasele opere “getice” ale marelui Cene-u, dacă nu era cine să le „consume” ?

Unde s-au pierdut aceste opere?

Cum existau şi supravieţuiau numeroasele bisice (temple) în care se propovăduia religia lui Zamolxis, dacă respectiva învăţătură nu a fost înregistrată în forma scrisă.

Există mai multe întrebări, dar până acum au fost oferite foarte puţine răspunsuri.

De ce este aşa, fără a face aprecieri politice, va răspunde timpul.

Răspunsul trebuie căutat în textele scrise din diferitele surse, dar înainte de toate în artefacte.

Ce artefact mai important decât inscripţiile de la Si-naia ar putea exista ?

Dar tocmai "Plăcile din Sinaia" descoperă secretul puterii Daciei şi al regelui, unificatorul din Sarmigetuza.

Secretul constă în faptul că regimul social al Daciei este întemeiat pe baza unor norme şi credinţe religioase, prin care clerul numeros are cuvântul principal.

De fapt, funcţionalitatea Daciei este identică celei a Vaticanului din evul mediu.

Tetovo, 2006

Capitolul 1

PLĂCUŢELE DE LA SINAIA
între adevăr şi minciuna impusă

Plăcile din Sinaia au fost găsite la mijlocul secolului XIX.
Conform anumitor surse, plăcile originale au fost confecţionate din aur.

În anul 1875 regele României, Carol I, a dat ordin să se facă copii ale acestor plăci din plumb.

Nu se cunoaşte unde se găsesc originalele şi dacă mai există astăzi, dar se vehiculează diferite interpretări.

Unele surse spun că în Rusia au fost găsite 24 de plăci de aur. Dovezi concrete nu există.

Foarte important este faptul că e posibil ca aceste plăci să fie păstrate în bănci sau în alte instituţii.

Totodată, de mare importanţă este faptul că undeva în Rusia există unele plăci gravate de aur (cele în cauză sau altele) şi că ar fi de mare interes pentru ştiinţă şi pen-tru publicul larg ca aceste plăci să fie expuse în muzee.

Este foarte posibil ca în cazul în care plăcile există, acestea să fie ascunse din cauze politice sau cvasiştiin-ţifice.

Pentru mine ca cercetător este important să ajung cel puţin la copiile acestor plăci şi să le studiez pe înde-lete.

Din punct de vedere ştiinţific, esenţial este faptul că există copiile în plumb, şi că fotografiile acestora sunt deja reproduse în numeroase lucrări.
În acest mod dispunem de material ce poate fi stu-diat.

În notarea plăcilor voi folosi o structură binară de numere, primul acordat plăcii respective în aceasta lu-crare, cel de-al doilea (notat între paranteze) fiind folosit în cartea lui Dan Romalo, "Cronica apocrifă pe plăci de plumb" (Bucureşti, 2003).

Primul număr rezultă în urma ordonării cronologice a plăcilor conform conţinutului citit, dar şi ca rezultat al fap-tului că în această lucrare voi publica doar 15 conţinuturi citite.
Al doilea număr rezultă din faptul că toate artefac-tele scrise descoperite au fost notate cu un număr de înre-gistrare.
Această modalitate de notare a plăcilor are la bază motive practice.
Domnul Dan Romalo este primul care a publicat toate fotografiile plăcilor şi relicvelor într-o singură operă creând aşadar posibilitatea ca acestea să fie la îndemână publicului, gest prin care a impus un fel de obligaţie pub-licului ştiinţific să continue cu cercetările, constatările şi interpretarea conţinuturilor plăcilor.

Rezultatele din interpretările cu succes oferă răs-punsuri multor întrebări care sunt impuse în câmpul de studiu al istoriei şi lingvisticii.

Pentru prima dată am intrat în contact vizual cu o fotografie a unei plăci din Sinaia la al V-lea congres de Dacologie, care a avut loc la Bucureşti în anul 2004.

La prima vedere mi s-a părut foarte uşor de citit.

Pur şi simplu placa cu numărul 4 (14) conţinea cu-vinte uşor de recunoscut, dar a urmat un efort enorm şi multa muncă pentru a putea citi mesajul în întregime, aşa-dar pentru a ajunge până la prezentul rezultat, de peste 30 de plăci interpretate.

Până acum am citit şi identificat până la 95 – 100% de cuvinte din plăcile scrise cu alfabetul standard din fotografiile: 1, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 20, 22, 28, 39, 40, 42, 52, 58, 62, 65, 80, 91, 92, 94, 98, 112, 113, 117, 118, 120, 126, 129, şi în mare parte am identificat cuvin-tele din plăcile cu numerele: 2, 15, 69, 76, 96, 106, 119, 122, 128, conform numerotării date de domnul Romalo.

Editarea conţinutului interpretat a doar 15 dintre plăcile citite se datorează faptului că am fost limitat pur şi simplu fizic, de timp, pentru a putea transpune pe hârtie conţinutul restului plăcilor şi a face posibilă publicarea lor cu ocazia comemorării lui Decebal.

În toamna anului 2004 am intrat pentru prima dată cu plăcile publicate pe Internet.

Prima placă pe care am reuşit să o citesc a fost placa cu numărul 14 (94). Am fost absolut sigur că citirea a fost corectă. Certitudinea citirii corecte a rezultat din fap-tul că am reuşit să leg etimologic în cuvinte corespun-zătoare toate cuvintele din limba daco-română.
Conţinutul citit reprezenta un text logic care core-spundea în întregime desenului în relief de pe placă, dar şi informaţiilor istorice din surse latine la care am reuşit să ajung.

În luna decembrie a anului 2004 l-am întâlnit pentru prima dată pe domnul Romalo şi am trăit o adevărată sur-priză. Domnul Romalo mi-a făcut cadou o copie după lucrarea publicată

"Cronica apocrifă pe plăci de plumb", despre care nici nu ştiam că există. Astfel s-au creat mari posibilităţi de a compara cu ceea ce am reuşit să des-cifrez citind plăcile complet independent.

În analiza comparativă am reuşit să fixez sensul corect unor anumite cuvinte, dar şi să descopăr sensul altor termeni izolaţi.

Ambiţiile avute în dorinţa de a interpreta scrierile secrete de pe plăcile respective au primit greutate.

Capitolul 3

Care este adevărul

Desigur că dacă aş fi crezut că nu este veridic con-ţinutul plăcuţelor, mai mult ca sigur nu aş fi pierdut timpul contestând falsuri şi improvizaţii.

Încă de la primele contacte vizuale cu numeroasele fotografii ale plăcuţelor mi-am dat seama că este vorba despre inscripţii originale, realizate într-o perioadă mai lun-gă de diferiţi autori.

După marele succes avut la început în citirea unui număr mic de plăci, la un moment dat am ajuns la o bari-eră de netrecut în identificarea continuă a cuvintelor. Am ajuns în situaţia de a descoperi că anumite combinaţii de litere nu-şi păstrau semnificaţia pe toate plăcuţele pe care apăreau. Un moment de cotitură a fost marcat de combi-naţia "onsonto" (în numele, reprezentant al, nominalizat, determinat, …).

Ambiţia şi intuiţia m-au călăuzit spre un scop con-cret, nepermiţându-mi să renunţ la descoperiri.

Îndelungata experienţă în studiul paleo-lingvis-ticii şi preistoriei îmi indica faptul că voi putea atinge scopul propus, transferându-mă, spiritual şi mental în perioada în care au fost scrise plăcile. Simţeam nevoia să trăiesc atmosfera, evenimentele, modul de gândire şi relaţiile socio-politice la momentul dat. Cu alte cu-vinte, trebuia să mă simt ca un cetăţean al Daciei ve-chi, să gândesc ca un « Davo Get » şi pe baza acestor fapte să identific cuvinte şi să construiesc fraze simple. Să mă contopesc în « Getica » lui Iordanes.

Cunoştinţele acumulate anterior indicau posibilita-tea identificării cuvintelor prin apel la semnificaţia lor con-cretă şi la legăturile etimologice cu cuvintele corespun-zătoare din limba daco-română actuală.

Succesul nu a întârziat. Am reuşit să identific me-reu noi cuvinte şi să ajung la citirea a mai mult de treizeci de plăci.

Rămân încă multe cuvinte de identificat. Identifica-rea lor va putea fi posibilă odată ce voi putea vedea plăcu-ţele. Acest lucru îmi va putea uşura munca şi va înlătura posibilitatea înteprinderii vreunei improvizaţii nedorite, ast-fel încât identificarea eronată a vreunui semn va fi redusă la minim.

Capitolul 4

Conținutul plăcilor este veridic

Argumente:

1. Dacă "Plăcile de la Sinaia" reprezintă copii după originale, acelaşi lucru nu este valabil în cazul relicvelor 1 (112) "sigiliul lui Burebista", şi 3 (113) "medalionul de am-basador al lui Pudio Atleu".

"Sigiliul lui Burebista", este lucrat din aliaj de cupru şi zinc cu amestec din alte metale.

"Medalionul de Ambasador al lui Pudio Atleu" este făcut din argint.

În cazul acestor două relicve există supoziția că sunt originale.

Este necesar să se facă toate analizele pentru o determinare completă şi precisă a modului în care au fost realizate.

2. Un lucru evidențiat prin fotografii este faptul că plăcile sunt lucrate în principiu prin topirea unui metal într-un calup modelat din lut sau altă materie pregătită pentru modelare, în timp ce desenele sunt aplicate prin apăsare sau întipărite cu un obiect ascuțit pe materialul moale.

Rezultatul acestei metode de prelucrare este „o pla-că" în care semnele sau figurile sunt inscripționate în relief pe suprafață principală.

Există plăci pe care, după turnare, au fost gravate texte cu litere mici. Este cazul plăcilor 12 (28), 15 (16) etc.
Gravarea literelor mici pe placă este rezultatul fap-tului că din cauza dimensiunilor reduse ale acestora, a fost imposibil să fie executate (gravate, zgâriate) cu succes, lucru care a fost condiționat şi de lipsa de duritate a mate-rialului din care se prelucra calupul principal.

Aici se ridică o nouă întrebare. Din ce metal trebu-ie să fi fost placa pentru ca, ulterior, literele mici să poată fi gravate cu succes pe ea?

Desigur, metalul trebuie să fie uşor de prelucrat, adică moale.

Aurul îndeplineşte această proprietate.

În antichitate, aşa cum a fost cazul plăcilor lui Or-feu, textele semnificative expuse în public au fost lucrate în aur.

Acest rezultat nu este departe de constatările actu-ale că plăcile originale au fost turnate în aur.

Constatarea este bazată pe faptul că pe plăcile res-pective sunt reprezentate cele mai semnificative perso-nalități şi evenimentele din vremea aceea.

În mod similar, conform tuturor observațiilor proprii rezultate în urma citirii conținutului plăcilor, reiese că aces-tea au fost realizate în centrul credincios Genucla şi ca atare au fost expuse public pe pereții "Bisericii Cereşti ai Zeului Luminos" în Genucla.

Aşadar, este logic ca ele să fi fost turnate în aur.

Din compararea fotografiilor cu plăcile în care sunt gravate literele mici se poate constata clar că şi literele mici au margini rotunde, ceea ce înseamnă că este vorba de un produs turnat.

Plăcile din plumb reprezintă produse turnate după plăcile originale.

Pe plăcile originale, literele mici, având în vedere că au fost executate prin gravare ulterioară, ar fi trebuit să aibă margini ascuțite.

3. Identificarea anumitor cuvinte uitate pe care lin-gvistica nu a reuşit să le descopere, dar pe care, în cerce-tările mele de până acum le-am identificat cu destulă pre-cizie confirmă acelaşi lucru.

Aici, înainte de toate, mă gândesc la cuvintele "ILO" (decizie) şi "KIREN" (ceresc), pe care le-am întâlnit gra-vate pe mai multe plăci, cu semnificații invariabile.

Am identificat cuvântul "ILO" (decizie), în forma sa "ILONă" (decizia), încă din anul 1991, odată cu citirea inelului de aur din Celeiu (Oltenia), v. "Limba traco-dacă baza limbilor indo-europene; 1993, Tetovo".

Am identificat totodată termenul "KIREN" (ceresc) şi l-am interpretat etimologic în anul 1993 în forma sa pelas-gă "KER" (cer), v. "PELASGHYI, limbă, carte, numâ; 1998, Tetovo".

4. Pornind de la premisa că plăcile sunt false, se pune întrebarea privitoare la justificarea depunerii unui efort uriaş în prelucrarea unui număr atât de mare de plăci, care, pe lângă textul scris în mai multe alfabete con-țin şi reprezentările grafice, în relief, ale conținuturilor.

Cu privire la această întrebare există doar un singur răspuns.

Conținutul plăcilor este autentic şi original.

5. Autenticitatea şi originalitatea conținuturilor plăci-lor este dovedită prin citirea lor cursivă, precum şi prin semnificația conținutului lor.

În plăci sunt date detalii, descrieri veridice pentru multe evenimente începând cu perioada lui Burebista până la Decebal.

6. Conținutul plăcilor este lizibil, şi asta înaintea fo-losirii comparației etimologice cu cuvinte din actuala limbă daco-română.

7. Plăcile sunt scrise într-o limbă care, în raport cu termenii folosiți şi expresia lor gramaticală, ar fi trebuit să fie asemănătoare cu latina sau greaca epocii, iar prin aceasta limba folosită ar fi trebuit să fie elevată comparativ cu limba vorbită în popor.

Spre deosebire de mega-polisurile Athena şi Roma unde educaţia condiţionată de populaţia numeroasă con-centrată se extindea şi în rândul restului populaţiei, ceea ce a condus la crearea unei limbi unitare scrise, în Dacia nu exista niciun mega-polis unde să se fi întâmplat acest lucru.

La fel cum odată cu căderea centrelor administra-tive Athena şi Roma, pur şi simplu au dispărut vechile lim-bi greacă şi latină, odată cu căderea Sarmigetuzei şi Ge-nuclei a dispărut şi vechea limbă administrativă dacică.

De exemplu, vechea limbă greacă a fost creată în Athena.

În conformitate cu Herodot, "Istorii I, 42", în vremea lui, Ionienii din Asia Mică vorbeau patru dialecte diferite, care erau atât de diferite încât nu se înţelegeau între ei.

Conform aceluiaşi Herodot, dar şi altor istorici, au fost consideraţi Greci toţi cei care, indiferent de apartenenţă lor genetică sau lingvistică, acceptau cul-tura greacă.

Acelaşi lucru s-a petrecut şi cu limba latină care a fost creată în secolul al II-lea î.H. ca limbă administrativă a Imperiului; odată cu căderea Imperiului, în afara faptului că până în ziua de azi este folosită activ în biserica cato-lică, limba latină se pierde pur şi simplu ca limbă parţial vorbită, de care s-au folosit administraţia şi guvernanţii romani.

Un exemplu mai recent de dispariţie a unei limbi administrative este cel al "catarevuzei".

Odată cu formarea statului grec (înainte de toate şi prin sângele vărsat al armân makedonenilor) pentru prima dată în istoria Grecilor, în prima jumătate al secolului XIX, ca limbă oficială a fost impusă "catarevuza" (limba greacă veche reconstruită). În afara faptului că limba "catarevuză" a fost limba bisericii şi a statului, limbă pe care orice per-soană cu înalta educaţie ar fi trebuit să-o stăpâneasca, în jumătatea secolului XX aceasta îi lasă locul său limbii popular vorbite "dimotiki".

Referitor la plăcuţe, se observă că limba în care acestea au fost scrise nu este în totalitate unitară, astfel că inclusiv numele cu care sunt identificate aceleaşi per-sonalitati sunt scrise cu diferite combinaţii de litere.

Diversitatea această este rezultatul diferenţei în apartenenţă lingvistică a persoanelor care au scris plăcile şi lipsa lor de educaţie completă în învăţarea limbii admi-nistrative, dar şi din numărul limitat al literelor cu care tre-buia să se acopere mai multe sunete rostite pe care diferiţi scriitori le-au pus în concordanţă în mod diferit.

Dacă evaluăm corect, putem constata că limba în care au fost scrise plăcile este mult mai aproape de limba latină scrisă faţă de relaţia dintre limba daco-română de azi şi limba latină scrisă.

Pe bază plăcilor citite şi a comparaţiilor cu lim-ba latină scrisă, putem să subliniem şi să constatăm că "teoria latinizării" este o ipoteză inventată, impusă de pe poziţii de interese politice anumitor centre de putere ce existau în secolul XIX.

Vechea limba "dacă, getică, g'etică, sarmatică, aramică (scitică), daco-gotică" este temelia din care a reieşit şi pe bază căruia a fost construită limba daco-română actuală.

Capitolul 5

Citirea „Plăcilor de la Sinaia”

Pentru citirea corectă şi cursivă a plăcilor, este necesar să fie respectate anumite reguli gramaticale care sunt folosite în scrierea lor.

Înainte de tot trebuie să se ştie că pentru scrierea plăcilor sunt folosite mai multe ortografii.

Două dintre ele sunt dominante.

Una este standard, şi anume cea pelasgă, care as-tăzi este cunoscuta ca ortografie greacă, unde, în paralel sunt folosite două semne ortografice pentru transcrierea fonemelor “X” şi “Ψ”, iar cealaltă este lumească (clerică) şi reprezintă o modificare a primeia.
Interesant de menționat este faptul că semnele “X” şi “Ψ”, cu care sunt reprezentate fonetic combinațiile “gi” şi “ci” din ortografia româneasca actuală, astăzi sunt folosite numai în alfabetul chirilic.

Această problemă suscită interes pentru studiu.

De unde şi până unde semnele ortografice dacice specifice să fi fost folosite în alfabetul chirilic?
Cum au ajuns acolo dacă, se ştie, alfabetul chirilic a foat inventat în secolul IX d.H.?

Unii cercetători vor să scoată în evidență faptul că ortografia clerică este străveche.

În baza experienței anterioare pot afirma că este vorba despre o ortografie dacică nouă, formată în baza ortografiei pelasge.

Similar, şi alte semne ortografice intercalate repre-zintă de fapt o interpretare clerică caligrafică a celor două ortografii de bază.

Cum se poate evalua o scriere distinctă (şi sigur că scrierea este folosită într-o parte din placă (131)) câtă vre-me aici nu este vorba de ortografie, ci de exprimarea prin desene şi semne hieroglifice?
Cui îi aparținea această scriere şi cine a folosit-o? Sunt întrebări la care se va putea răspunde, poate, abia după citirea plăcii (110).

Trebuie avut în vedere faptul că în mai multe situ-ații, două litere sunt folosite pentru redarea unui singur sunet, iar o literă, în funcție de context, poate fi citită dife-rit.
De exemplu: AI = E; OA = A; OE, EO = E sau O; OI = I sau O; OV = U; OY = U; IE = E sau I; B = B sau V; T, Θ = T, Ț; TI = ȚI;….. Z = Z, Ş, S; I, Y = I; H = I sau E; X = H sau K; Z = Z, S sau Ş; S = S, Ş sau Ț …………

Astfel de combinații există şi în scrierile antice întâl-nite oriunde a fost folosită ortografia pelasgă.

Astăzi o parte din aceste combinații sunt folosite în ortografia greacă.

Comparație între alfabetul actual și literele folosite în scrierea plăcilor

Având ca scop acordarea unei importanțe sporite textului inscripționat, în timpul scrierii standard au fost in-tercalate semne din alfabetul cleric modificat, dar şi, in corpore, semne modelate caligrafic.

În descriere se fac referiri doar la o parte din semnele pe care le avem în vedere.

Capitolul 6

Unde sunt făcute „Plăcile de la Sinaia"

În conformitate cu rezultatele obținute în urma ana-lizării fotografiilor, dar şi din conținutul anumitor plăci, reie-se că tăblițele în studiu au fost confecționate într-un singur centru.

Acesta este Genucla.

Dacă aruncăm o privire atentă asupră plăcilor în ca-re sub orice mod este pomenit numele Boerobiseto, vom observa ca aproape peste tot este întipărit chipul identic al lui Burebista.

Independent de perioada în care au fost realizate, chipul este total identic.

Aici face excepție placa 5 (20) care, deşi cronologic face referire la perioada când Burebista este în vârstă, acesta este reprezentat cu figura din tinerețe. Totodată, pe placa menționată şi numai pe ea numele Burebista este redat prin combinația Bourebiseto (Burebiseto), şi nu Boerobiseto, cum este pe celelalte plăci. Existența gravurii cu chipul lui Burebista din tinerețe indică faptul că pe lângă plăcile până acum descoperite, au existat şi altele, realiza-te cu 40 de ani înainte. Similar, pe majoritatea plăcilor cu Burebista este executat un chenar reprezentând combina-ția a şapte ornamente diferite. Toate imprimările cu cele şapte ornamente sunt realizate în acelaşi mod.

Se poate constata că pe diferite plăci se găsesc im-primări identice de persoane, obiecte, hramuri, ornamente, etc., surprinzător fiind faptul că imprimările hramurilor, obiectelor, ornamentelor, le întâlnim pe plăci realizate la diferite intervale de timp.

Aceasta înseamnă că la atelierul în care au fost confecționate plăcile existau modele pentru gravura deja făcută care, depinzând de conținutul textului de imprimat, se adăugau pentru reprezentarea vizuală explicită a faptu-lui redat prin scriere.

Această tehnică a uşurat executarea numărului ma-re de plăci.

Pe de alta parte avem literele scrijelite pe placă.

Ca rezultat al acestui fapt, există numeroase cazuri de permutări ale locurilor unde au fost încrustate literele, unde au fost ulterior gravate literele uitate sau unde a fost repetată combinația de litere scrise.

Scrierea literelor prin gravare pe suportul principal necesită mult efort şi muncă grea. Executarea necesita multă concentrare şi îndemânare.

Pe lângă faptul că pe matrițe cuvintele sunt gravate invers, acestea trebuiau grupate în imprimările desenelor deja realiazte.

Adâncimea gravurii şi imprimării trebuie să fi fost făcută cu măsură.

Rezultatul acestui mod de lucru a determinat ca în unele locuri pe plăcuțe textul să fie răsfirat, iar în alte lo-curi înghesuit

Capitolul 7

Genucla este centrul în care au fost realizate plăcile

Majoritatea conținuturilor tipărite pe plăcile respec-tive se referă la acțiuni întreprinse în spațiul Dobrogei de azi.

Genucla se găseşte în Dobrogea pe malul Istriei (Dunării).

Conform textului imprimat pe anumite plăci Genucla a fost un loc sacru, unde locuise Zamolxis.

Zamolxis este întemeietorul zamolxismului, cu cinci secole înainte de Hristos.

Ca religie, zamolxismul este asemănător monoteis-mului şi are rădăcini adânci pe teritoriul pe care se întin-dea Dacia.

Din aceste rațiuni, în Genucla se găsea “Biserica Cerească a Zeului Sfânt”.

Din plăcuța pe care este prezentat un fragment din panorama Genuclei, placa 9 (52), rezultă că în respectiva cetate se găseau numeroase hramuri, şi implicit un cler numeros.

Din plăcuțele 9 (52) şi 10 (10) reiese că în Genucla, în Biserica lui Corolo, funcționa şi o judecătorie, înaintea căreia s-au înfățişat părțile mai multor procese.

În biserica catedrală din Genucla aveau loc marile întruniri ale conducătorilor Daciei. În acest tip de întruniri se decidea starea de război sau de pace.

Clerul înalt avea rol important pe lângă conducători şi decidea la nivelul statal. Drept mulțumire pentru deciziile luate de cler, conducătorii făceau donații importante.

Pe numeroase plăci este înregistrat numele Genuc-la.

Deosebit de elocvent este cazul plăcii 14 (94), denumită “Mică plecăciune sarmigetuzică” (plecăciune sarmigetuzică), în care în colțul din dreapta-jos este scris GENUCLOE (Genucle). Această inscripție se poate inter-preta astfel:

- plecăciunea sarmigetuzică ar fi putut avea loc în Genucla. Iar acest aspect conduce spre semnul cu care se reprezenta “Biserica Cerească a Zeului Sfânt”: în partea dreaptă, unde sunt reprezentate zidurile, apare un pivot, o linie orizontală deasupra lui şi trei raze care se înalță deasupra liniei. Acest semn este utilizat pentru reprezentarea sunetului “T”, “TEU” (Zeu), v. placa 4 (14). De asemenea, zidurile reprezentate sunt într-un plan iden-tic cu aşezarea Genuclei.

- mai există posibilitatea ca plecăciunea să fi avut loc într-un alt oraş, iar inscripția Genucla să semnifice lo-cul în care au fost realizate plăcile, ceea ce este mai puțin probabil.

Se poate concluziona:

Dacă într-un centru urban se găseşte unul dintre cele mai mari temple ale unui popor, dacă aici au loc cele mai importante adunări de stat, sunt concentrate clerul şi centrul educațional, au loc marile procese juridice, atunci aici, în acest centru, trebuie să se găsească şi o mare parte din arhiva statului şi a bisericii.

Iar “Plăcile de la Sinaia” reprezintă acea parte care este utilizată pentru aducerea la cunoştința publicului, în care este reprezentată, prin scris şi desen istoria Daciei.

Capitolul 8

SARMAȚII, GEȚII ŞI SARMIGETUZA

Aspecte etimologice

Referitor la semnificaţia toponimului Sarmigetuza, se întâlneşte un mare număr de opinii şi ipoteze legate de originea numelui acestui foarte important oraş al Daciei.

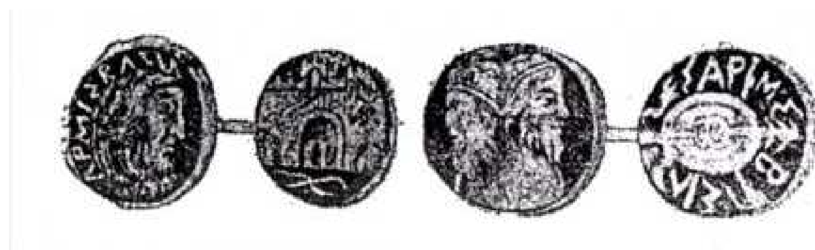
Încă din 1998 în cartea "***Pelasghyi; limbă, carte, numâ***, Tetova, 1998″ (Pelasgi; limbă, alfabet, nume, Teto-vo, 1998) la pagina 122/123 am făcut următoarea referire:

*"Cuvântul "VASILEVS", reprezintă un complex fonic, compus din structurile: "**VA**+**SIAL**+**E**" (VA+SIAL +E) = "va fi soare", unde "VA, VÂ" reprezintă marca pentru timp viitor, "SIAL" este termenul pelasg pentru "SOARE", iar "E" reprezintă forma prescurtată a verbului „a fi", indicativ, pers. a III-a singular: "IASTE, ESTE, E" = "e". Aşadar, cele trei elemente "VA+SIAL+E" constituie, legate, complexul "**VASIALE**" care în limba armân-makedoneană, adaptat fonetic corespunzător, se transformă în "VASI-LYE", iar în limba greacă în "VASILEVS".*

Pentru comparaţie privitor la exemplul dat, vom analiza modul de apelare a conducătorilor în alte limbi.

Astfel, în limbile slave formula de adresare regilor este "Luminăţia Voastră". Din acest mod de apelare reiese compatibilitatea dintre limba pelasgă şi credinţa pelasgă în veşnicia regelui, fapt reliefat de utilizarea termenului "VA-SIL, VASIAL".

Ca suport acestor puncte de vedere prezint două fotografii a două monede din localitatea "Sarmisegetuza" din Turda, România.

*Din fotografie reiese că pe o monedă scrie pe o parte "**ARMIS BASIL**" (ARMIS VASIL), iar pe cealaltă "**SARMIS BASIL**" (SARMIS VASIL).*

La fel ca pe aceste două monede, pe multe altele, confecţionate din aur sau din argint, descoperite în Tran-silvania (România), se găseşte inscripţia "ARMIS" sau "SARMIS". Inscripţia "SARIMS" de pe a doua monedă re-prezintă doar un derivat din proto-forma "SARMIS".

În ceea ce priveşte monedele prezentate în "Dacia Preistorica" a lui N. Densuşianu la pag. 486-487, din expli-caţiile autorului reiese că s-a încercat să se găsească orice conexiune între textul conţinând inscripţia "SARMIS VASIL" şi un nume de rege, care ar fi trebuit să fie "SAR-MIS" sau "ARMIS", dar în arhivele istorice nu s-a găsit vre-un rege cu un asemenea nume.

Pe de altă parte, numeroasele monede cu inscripţii identice, datând din diferite secole, nu ne dau dreptul să asociem inscripţiile exclusiv cu numele sau cu identitatea unui singur rege.

*Datorită faptului că un număr considerabil de monede a fost găsit în localitatea Sarmisegetusa, pe unele dintre ele fiind reprezentat un oraş cu ziduri solide, înalte şi frumoase, îmi permit să-mi exprim punctul de vedere, astfel: indiferent din ce secol ar proveni monedele, inscrip-ția "**SARMIS BASIL**" (SARMIS VASIL) ne indică faptul că pe ele este reprezentat "**VASILYeulu**" = "regele" oraşului "**SARMIS e GET**uza" (SARMIS E GETUZA), oraş care îşi dobândeşte numele după numele neamurilor care l-au ctitorit, "**Sarm**ații" (Sarmații) şi "**Geț**ii", regele care îi con-ducea primind titulatura de rege al "**Sarmați**lor" şi "**Geți**lor".*

La pag.162 din aceeaşi carte am notat:

"În istoria lui N. Densuşianu întâlnim şi alte trimiteri la Armâni, printre care:

1. La pag.127, conform Plinius Hist. Nat VI.19.1. întâlnim:

"*Ultra sunt* **Scytharum** *populi.....antiqui (illos)* **Aramaeos** *(appellavere*)".

În traducere:

"*Alături se găsesc popoarele Scitice... vechii Aramei*".

*Reiese că, în conformitate cu Plinius (23-79), poporul Sciților, care trăia între teritoriul Daciei şi munții Urali, dar, şi până la poalele Caucazului, se identifica singur cu numele de "**Aramei**".*

De asemenea, putem înțelege că "Sciții, în trecutul lor, au fost Aramei".

O informație identică parvine şi de la Aristotel, care face trimitere la originea tracă".

După citirea unui număr mai mare de plăci din "Ar-hivele Daciei" descoperite în Sinaia, în legătura cu origi-nea etimologică a termenilor "Sarmați" şi "Sarmigetuza" pot exprima propriul punct de vedere.

Capitolul 9

Sarmații

Popor sau grupare din neamuri care pe vremea când Darius (521-485 în.H.), regele Persiei pornise în răz-boi împotriva Sciților, trăiau la nord de aceştia, în părțile ce se întindeau dincolo de Tanais (Don).

Conform scrierilor lui Herodot, Sarmații reprezentau o parte a Sciților; au fost aliați în războiul împotriva pute-rilor invadatoare ale lui Darius.

Conform mitului prezentat în "*Istoriile*" lui Herodot, *„cartea IV, Melpomene, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116*", Sarmații se trăgeau din tinerii aleşi dintre Sciții şi din Amazoane.

De la acelaşi Herodot, "*Istorii, cartea IV, Melpo-mene 117*" aflăm că: "*Sarmații vorbesc limba scitică, dar întotdeauna vorbesc incorect, deoarece Amazoanele nu i-au învățat bine…*".

În baza scrierilor de pe plăcile din "Arhivele Daciei" descoperite la Sinaia am ajuns la concluzia că pe vremea regelui Boerebiseto (Burebista), Sarmații trăiau, în con-centrare mai mare, în actualele ţinuturi ale Panoniei şi Transilvaniei, mutându-se şi pe partea dreaptă a fluviului Istria (Dunărea), unde erau cunoscuți sub numele "Sar-mato traco reteceo Istrio lo G'eto (Sarmații Traci Reteri de la Dunăre la G'eți)".

Capitolul 10

Etimologia numelui "Sarmați"

După "Plinius Hist. nat. VI.19.1.", în antichitate Sciții îşi spuneau "Aramei", adică valorificând normativul grama-tical pentru pronunțare "ei" = "i", "Aramei" = "Arami".

Pe plăcile din Sinaia, Sciții se întâlnesc sub numele de identificare "SKYTO" (SKITO), dar şi sub numele "A-PAMY" (ARAMI).

Se poate constata că scrierea lui Plinius este corec-tă şi pertinentă.

Aşa cum s-a putut constata din scrierile lui Herodot, Sarmații reprezentau o parte din Sciți.

Tot aşa şi numele "SARMATO" rezultă din termenul de identificare "ARAMI, ARAMO", cu pre-fixul "S" şi acomodarea fonetică a sufixului.

Aşadar, din "AR**AMI**, AR**AM**O" avem "**S**AR**AMI**, **S**A-R**AM**O", în timp ce cu combinarea şi adăugarea sunetului "T" şi permutarea combinației fonetice "AM" în "MA" ajun-gem la expresiile "SAR**MAT**I, SAR**MAT**O".

Suport pentru aceasta teorie îl reprezintă faptul ca în "dialectul" sarmaților există şi alte cuvinte, getice sau scitice, începând în limba de origine cu sunetul "a", dar care în dialectul Sarmaților au primit prefixul "s".

Aşadar, pentru "arau"(arâu) = râu, în dialectul Sar-maților se spunea "saro" (saro).

Desigur, nu fără importanță este faptul că termenul "**aro**" fără "s" din față, semnifică "râu" în vorbirea din Ma-cedonia centrală. În principiu, majoritatea Armân Makedo-nenilor folosesc termenul "arâu".

La fel şi în limba greacă arhaică, în traducerea "*Ilia-dei*", în versurile: D 91, Z 2, F 147, F 263, pentru desemna-rea "râului" se folosea termenul "**ro**", adică din armân ma-kedonescul "a**ro**", dar fără sunetul inițial "a".

De fapt, forma "ro" în limba greacă veche este ac-ceptată ca influență din limba armenă (pelasgă) autoh-tonă, cu menţiunea că Grecii (Danaii) au pierdut primul su-net "a" din "aro", pronunțând şi scriind doar "ro".

Capitolul 11

Etimologia numelui "Sarmisegetuza"

După cum am putut vedea şi din "introducerea" acestui text, toponimul "Sarmisegetuza" poate fi legat de numele "sarmaţilor" şi "geţilor", de fapt de numele neamu-rilor care au format respectivul oraş.

Citind o mare parte din plăcuţele aparţinând "Arhi-velor Daciei" din Sinaia, în care oraşul "SARMIGETUZO" sau "SARMIGETUSO" este consemnat ca fiind capitală a SARMAŢILOR şi a GEŢILOR, şi apoi şi a SCIŢILOR şi a G'ETO-TRACILOR, G'ETOMIZILOR, am ajuns la conclu-zia că primele constatări referitoare la acest subiect, expu-se în lucrarea "Pelasghy; limbâ, carte, numâ, Tetovo, 1998", sunt corecte şi pertinente.

Aceasta teorie se bazează şi pe faptul că pe vre-mea lui Iordanes, în secolul VI d. H., conform lucrării "Ge-tica, capitolul 74", pe teritoriul "Daciei Vechi" (partea stân-gă al râului "Istria" = Dunărea) trăiau Iazigii şi Roxolanii, despărţiţi de râul "Olt", iar la nord de aceştia se găseau Sarmaţii şi Bastarnii.

Deci în sec. al VI-lea d. H. pe teritoriul "Daciei Ve-chi" nu se făcea nici o referire la existenţa coloniilor roma-nice sau a altor colonizatori.

Trebuie accentuat faptul că şi tribul Iazigilor este de origine sarmată.

Putem constata că în întreagă perioadă, începând de la Burebista, sec. I î. H., şi până la Iordanes, sec. VI d. H., pe teritoriul unde se găsea Sarmigetuza, majoritatea cetăţenilor au fost Sarmaţi şi Geţi, fapt pentru care oraşul a primit numele acestora.

Că această constatare este corectă, şi că diferite triburi ridicau aşezări împreună, confirmă şi argumentul că oraşul "SARMOGATO" pentru care pe pl. nr. 42 (înregis-trata în cartea domnului Dan Romalo), despre care este foarte clar scris: "SARMOGATO DAV SKITGET COSRA SARMIGITOZATOPO" (Sarmongat, aşezare schito-getică, fortăreaţă sarmigetuzică), a fost ridicat de Sciţi şi Geţi şi a fost populat cu Sciţi şi Geţi. Numele însuşi, "SAR-MOGATO", reprezintă un cuvânt compus, alcătuit din ter-menii "SARMigetuza + GATO", cu cuvântul "GATO" sem-nificând ceea ce în d.r. actuală este desemnat prin cuvân-tul "gata de" = "pregătit de".

Din conţinutul textului inscripţionat pe plăcuţa (42) reiese că, atunci când se aduce aminte de "SARMOGA-TO", se face referire la rezistenta fortăreaţă, construită din ziduri puternice şi turnuri legate, înconjurată de şanţuri adânci, reprezentând bastionul apărării pe calea principală de acces la Sarmigetuza.

Aşezarea oraşului cetate Sarmongat ar trebui să se găsească în locul actualului sat Costeşti. De fapt, numele însuşi al satului Costeşti provine din termenul getic cosra (cetate). Astfel, din "cosa/cosra" (fortificaţie/cetate) avem Costeşti.

Am determinat localizarea exactă a oraşului Sar-mongat în baza citirii plăcii 8 (21), în care se vorbeşte că apărării circulare a Sarmigetuzei îi este atribuită structura formată din cetăţile (aşezările fortificate) din jurul acesteia.

De asemenea, pentru că a venit vorba despre Sar-migetuza, cert este că numele adevărat, conform limbii po-porului de apartenență, este “SARMIGETUZO”, iar con-form adaptării fonetice în “limba latină literară” “SARMI-SEGETUSA”, cu implantul a două sunete, “SE”, în mijlocul numelui.

În baza susmenționatelor referiri la plăcile de la Si-naia, se poate constata că populația care a trăit din par-tea stângă a fluviului Istria (Dunărea) a purtat numele de identificare GEȚI, iar populația din partea dreapta a râului se numea G’EȚI.

Se pune întrebarea referitoare la cauzele care au condus la numirea diferitelor atribuite ale aceluiaşi popor.

Dacă analizăm mai bine evenimentele legate de amestecul poporului din partea stângă a fluviului Istria (Dunărea), ca rezultat al venirii Sarmaților, putem ajunge la o singură constatare.

Geții reprezintă produsul final din procesul ameste-cului G’eților cu o parte din numeroasele triburi Sarmate, în timp ce “G” getic s-a transformat în sarmaticul “GE”. G’ETI + SARMATI = GETI (GEȚI).

Capitolul 12

SEMNIFICAȚIA CUVÂNTULUI DEGIO

În documentele istorice în care se vorbeşte despre pacea instaurată între Împăratului Domițian şi Regele Decebal în anul 89 d. H. este menționat şi un eveniment interesant, adică faptul că Decebal, ca ambasador care trebuia să constate pacea făcuta cu Domițian, l-a trimis pe fratele sau “Diegis”, pe capul căruia, ca gest de bună-voință, Domițian a aşezat coroana.

Aceasta rezultă din scrierile istorice.

În baza rezultatelor din analiza proprie a plăcilor de plumb, adevărul despre numele Diegis este cu totul diferit.

În multe dintre plăcile de plumb întâlnim termenul “degio”, pe care, în baza tuturor traducerilor şi analizelor în consens cu contextul, l-am identificat astfel:

- Placa (2), la Sciți, ΔΕΓΕΩ (deg’eo) = “conducător zeiesc”; în d.r. ghid = conducător.
Cuvântul “dio” = “zeu” în a.m. “Deo” = “dio”.
ΔΕΓΕΔΩ (deg’edo) = “zeiescul – ghid” la Sciți.

- Placa (6) DEXIO (Degio) = “zeiescul – ghid”. În acest context termenul “Degio” face referire la Cotopolo Boiciro (Marele Preot Boiciro), care în vremea respectivă a fost comandantul suprem al întregii armate a lui Decebal.
ΔΙΕΧΙ (degi) = “zeieşti – ghizi”

- Placa 4 (14) ΔΕΧΥΟ (Degio) = “zeiesc – ghid”. În acest context, semnificația termenului DEGIO este legată de semnificația dragonului (capul de lup cu trup de şarpe) care se purta pe băț.

Purtarea “degio”-ului reprezenta ordinul suprem, obligația legată de mobilizare şi, în general, de structura militară şi conducerea militară.

Pe placa 4 (14), pe rândul al 3-lea scrie “PORTO DEGIO PATELA PANTEDATO”, care în traducere în-seamnă “Port Degio (ghid zeiesc) al Comandamentului Suprem ca Ordin Executiv”.

În baza informațiilor culese de pe plăcile de plumb, textul de pe plăcuța 4 (14) este legat de decizia de declan-şare a războiului împotriva puterii militare a lui Octavian, care este luată la adunarea conducătorilor Daciei în anul 45/44 î. H. ținută la BISICA (biserica) marelui DIO (Zeu) din cetatea Genucla, situată pe malul drept al fluviului Dunărea, aproape de deltă.

Etimologia cuvintelor:

PORTO = “port”; – a.m. “portu”.
DEGIO = “ghid zeiesc”; – “de”, forma scurta din “die” zeiesc. “Gio” expresie getică pentru ghid din d.r.
PATELA = “Comandamentul suprem”. În baza obsevațiilor de pe alte plăci, forma scurta “PATO” înseam-nă “comanda”. Cuvântul este de originea getică, dar se întâlneşte şi în vorbirea veche italiană. Trebuie avut în vedere că în vorbirea veche italiană se întâlneşte un fond substanțial de cuvinte care îşi are originea în limba gotică (getică).
PANTEDATO = “Ordinul Executiv” (în vorbirea veche italiana).

- Placa nr. (22) ΔIEXO (Degio) = “zeiesc ghid”; – are semnificația de semn, simbol al conducătorului Decebal. Semn pentru identificarea conducătorului.

- Placa nr. (25) ΔEXEΩ ((degeo) = “zeiesc ghid”.

- Placa nr. (62) ΔEXI (degi) = “zeieşti ghizi”.

- Placa nr. (84) X. ΔIEXYO (Hielarho. Degio) = “Hielarh. Zeiesc ghid”. H. = Hielarh (general). În acest context termenul Degio este legat de numele lui Cotopolo Boiciro. Degio – C-Boicero.

- Placa nr. (96) ΔEXYNO (degino) = steag, principalul conducător al Ordinului Supremului.

- Placa nr. (121)

ΔAΨIBAΛO *** YM: PO: ΔOMITEY
(Decibal) (împăratul Roman Domițian)

X . ΔIEXHO K–BOIΨIPO .... X :ΦVΣKV. N. Y. O
(h. degio C – Boiciro) general : FUSCUS

X. BIΣINO ... X : IVΛIAN : K – PO
(h. Visina) general: Iulian

În partea de jos a acestei plăci sunt trecute numele personalităților care au semnat tratatul de pace din anul 89 d. H., care a avut loc la marea adunare a conducăto-rilor din "cartierul hramului", aproape de Sarmigetuza.

Evident este că titlul ΔIEXHO este direct legat de numele lui C–BOIΨIPO..

De aici extragem informația că "Supremul coman-dant" al structurilor militare ale lui Decebal în vremea respectivă a fost C–BOIΨIPO care a fost ΔIEXHO, pe al cărui cap Împăratul Domițian a pus, mai tâziu, coroana, ca unui reprezentat al lui Decebal, dar şi Comandant Suprem armatelor Daco-getice.

Concluzie:

Degio nu este numele fratelui lui Decebal, ci titula-tura dată în vremea respectivă Comandantului suprem al armatei Daco-getice, purtată de Cotopolo Erigero Boiciro (Preotul Suprem Erigero Boiciro).

Explicarea etimologică a termenului Degio

ΔIEXIO (degio) reprezintă un cuvânt compus din:
ΔIE + XIO (die + gio), "die" se referă la identitatea lui "Dio", "dio, die, diio,…" (Zeu), iar "gio", în conformitate cu fonetica getică, dar şi ca rezultat al uniformizării fone-tice în termenul nou compus "degio", reprezintă varianta transformată a cuvântului de bază, "gid" = "ghi/d. (-zi)" (ghi/d-zi) = "conducător, – i" care astăzi este frecvent folo-sit în limba d.r. Spre deosebire de expresia getică, în d.r. avem transformarea sunetului "gi" în sunetului "ghi".

În actuala limbă d.r., în afara cuvântului "ghi/d" se mai întâlnesc şi derivatele:
"ghida" = "a conduce, a arăta calea, a administra etc."
"ghidare" = "conducere, arătarea căii, administrarea etc."

Se pune întrebarea: Pe ce bază, pe lângă faptul că avem termenul latin "Diegis" şi cel getic "Degio", fac sim-plificarea citirii, diftongul "ie" devenind "e", astfel încât termenul " Diegio" să poată fi identificat cu "Degio"?.

Răspunsul este simplu.

Forma "Diegio" reprezintă o variantă ortografică a ceea ce se rosteşte "Degio".

Această concluzie este bazată pe mai multe obser-vații.

Într-un anumit număr de inscripții geto-scitice de pe plăci, termenul "Degio" este scris cu a doua literă "e", fără folosirea diftongului "ie". Deci fără să se fi respectat anu-mite reguli gramaticale, a fost inscripționat conform rostirii.

În baza surselor istorice, cel mai puternic om din vremea lui Burebista a fost identificat sub numele Dece-neu.

Din analiza numeroaselor plăci am ajuns la conclu-zia că cel mai puternic om era numit Ceneu.

Pe nicio placă nu am găsit ca Ceneu să se fi scris Deceneu. Prefixul “De” reprezintă de fapt forma prescur-tată din “dieo = deo” (zeiesc). Adică în inscripțiile latine este utilizat complexul “De” + “Ceneu” în forma Deceneu (divinul Ceneu).

La modul general, “die”, în funcție de felul în care se pronunța, “de” sau “di”, a depins de dialectul în care se vorbea; aceasta a determinat ca pronunțarea completa “Degio” să nu fie naturală şi să iasă din fonetica limbii.

« Capitolul 12

2 Sigovil »

1 Sigiliul

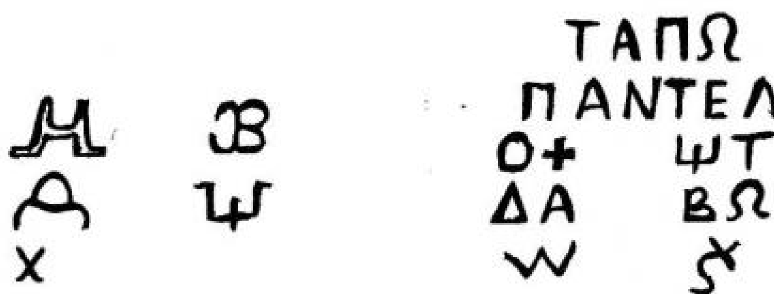
1 (112) SIGILIUL LUI BUREBISTA

Este vorbă despre “sigiliul” lui Burebista şi al “Degi-o”-ului (conducătorului) armatei oraşului Sarmigetuza.

“sigiliul” față şi spate

Textul original 1 (112)

Transcriere originală

TAPO

M B PANTEL

O + GET

D GE DA VO

X S Z

<u>Transcrierea cu caractere latine a textului original</u>

<u>Citirea ortografică a textului original</u>

-

Mato **B**orebiseto **Tapo**

pantelo

Davo **G**eto **M**ato **Get**o

Davo

H **S**armigetuzo **Z**abelo

<u>Prezentarea inscrierii originale în pararel cu</u>

<u>termenele etimologice din limba română</u>

Mato ("amant" – iubit) **B**orebiseto (Burebista) **D**avo (Cetățean) **Ge**to (Get) **H** (general)

Tapo ("tapă"= sigiliu, jgheab, rigolă)

pantelo (comandant suprem)

Mato (iubită) **Get**o (Getică)

Davo (aşezare)

Sarmigetuzo (din Sarmigetuza) **Z**abelo ("zabet" -administrator, guvernator militar)

<u>Traducerea libera</u>

Iubitul **B**urebista **Sigiliul**

Cetățean **Ge**tic **supremului comandant**

Hielarh (**G**eneral) **I**ubită **Get**ică

aşezare

Administratorul Militar al **S**armigetuzei

<u>Explicarea cuvintelor:</u>

a) Pe fața sigiliului este reprezentat chipul lui Burebista din vremea tinereții sale şi literele gravate, "stilizate": "M", "B", "D", "GI" şi "H".

În baza cunoştințelor anterioare şi a citirii textelor de pe aceste plăci, literele "stilizate" au semnificația:

"**M**" = mato = "iubit"; reprezintă forma prescurtată din cuvântul italian "a**mato**" = iubit, din care prima literă se omite.

"**B**" = Borebiseto = "Burebista".

"**D**" = Davo = "Cetățean".

"**Gi**" = geto = "getic".

"**H**" = hielarho = "hielarh", al miilea, general.

b) Cu litere "stilizate" (clerice) este scris doar pe fața sigi-liului, pe spatele lui sunt inscripționate semne şi cuvinte.

TAPW

PANTEL -

O +   XT

DABW

S   "**Z**" (stilizat)

În centru este reprezentat un cap de taur, iar în ju-rul lui un şarpe.

Capul de taur este simbolul "puterii", întruchiparea zeului soarelui prin reprezentarea lui pământească în forma de taur (APIS). Şarpele (OHIA) este tot simbol al zeului soarelui şi "guvernatorului precum un reprezentant al zeului soarelui", şi reprezintă simbol pământenesc al "justiției".

TAPW = tapo = "ştampilă". În limba d.r. există cuvântul "**tapă**"= "jgheab, rigolă". În esență "ştampilă" reprezintă gravură care se foloseşte la înregistrarea documentelor.

PANTELO = pantelo = "comandant suprem". Dacă ar fi fost scris "pantela", cu un "a" scurt final, atunci ar fi însem-nat "ordin suprem". În această formă termenul "pantelo" face referire la persoana lui Burebista. Astăzi cuvântul aparține fondului lexical al limbii italiene. Cuvântul "pan-telo" este format din termenii = "panta + elo".

- "Panta" reprezintă un termen de origine balcanică şi este utilizat cu semnificație "tot, în întregime". În limba greacă îl întâlnim sub forma "pan" (tot). În limba a.m. "panta" desemnează „tot", de ex.: "u ded pârmâtia pantâ" (u vindui parmatia tutâ) = "am vândut toată marfa", "s-duse pârmâtia pantâ" (s-vindu pârmâtia tutâ) = "s-a vândut toată marfa".

- "Elo" este etimologic legat de termenul "elogia" = "laudă, elogiere" din limba d.r., care corespunde în între-gime termenului get "ELO" (cetățean respectat, preaslăvit, înaintemergător), reprezentând, oarecum, un "om sfânt", adică este un termen prin care sunt desemnați "pioşii" (preoții getici). Pioşii reprezentați pe plăcuțe, lângă care este inscripționat "ELO", țin în mână câte un băț pe vârful căruia se afla cerc (simbolul soarelui), vezi 14 (94). Prin pantelo se înțelege "mai presus de toți înaintemergătorii", cel ce se află deasupra tuturor "eloi"-lor, cel care are pute-rea supremă.

+ = "mato" = "iubit", în acest context reprezintă forma articulată, "cel iubit". Semnul "+" mai este întâlnit şi pe alta placă şi pot afirma cu siguranță că desemnează litera "M" şi semnifică "mato" = "iubit", reprezentând forma scurta din limba italiană de azi a cuvântului "a**mato**", în care prima literă este "omisă".

XT = Getică.

DABW = Davo ="aşezare, oraş".

S= Sarmigetuzo (din Sarmigetuza).

Z – stilizat = "Zabelo" = "Administratorul militar". Cuvântul este compus din d.r. cuvinte "**zab**et + **bel**igerant" = "admi-nistrator, guvernator + militar, care duce război". La modul

general, termenul “Zabelo” poate fi înțeles, eventual, şi ca nume al “Zeului războiului”, Zabelo.

Din analiza tuturor plăcilor, în afara faptului că pentru “Zabelo” există şi o reprezentare grafică adiacentă pe care este inscripționat numele lui Zabelo, cu litera stili-zată “Z”, am ajuns la constatarea că în vechea religie a dacilor nu figurează nici un zeu cu un asemenea nume.

Dacă sub termenul Zabelo se ascunde numele unui zeu sau dacă este vorba despre un pseudonim al unei personalități din trecutul militar al Geților, atâta vreme cât există şi o reprezentare grafică adiacentă, nu sunt în mă-sură să răspund.

Interesant este că în limba turcă, pentru referentul “ofițer”, se foloseşte cuvântul “ZABIT”, care seamănă foar-te mult cu vechiul termen “ZABELO”. Altfel, în limba turcă există mai multe cuvinte care sunt din a.m şi d.r., ca urmare a amestecului vechilor populații din Asia Mică cu turcii nou-veniți. Şi analiza genetică indică faptul că mare parte din populația Turciei, în special din Anadolia (unde mai de mult locuiau Frigii) este înrudită cu populația Mace-doniei.

CONCLUZIA:

Din textul scris pe “tapo” = “sigiliu”, putem constata ca Burebista a fost: “hielarh”, “Degio”, “comandant su-prem”, “Zabelo” – “al iubitei aşezări getice Sarmigetuza”.

Evident, din figura reprezentată a lui Burebista se poate constata că sigiliul a fost realizat atunci când Bure-bista a devenit “Zabelo” al Sarmigetuzei.

2 Sigovil

2 (91)   SIGOVIL

SARMATW TRAKO DARDANIW MACUDONU (SARMATO TRACO DARDANIO MAHIDONI)

Placa este intitulată : **SUGOBHL (SIGOVIL)**.

Titlul înşişi: “SIGOVIL” arată că este vorba despre o placă pe care sunt înregistrate semnături.

Cuvântul “SIGOVIL” este întâlnit în actuala limbă d.r., unde apare sub forma “siglă” = “pune ştampilă”

Din “siglă” avem “SIGOVIL”.

“Sigovil” reprezintă de fapt un document semnat şi verificat, un contract înregistrat de către personalitățile ca-re sunt reprezentate pe plăcile respective.

Domnul D. Romalo nu a observat acest cuvânt scris pe placă.

Cuvântul este scris foarte sus în zona mediană a plăcii, deasupra figurii din primul rând pe lângă care stă scris numele DROMIO (al 6-lea careu).

În părțile laterale şi la baza plăcii sunt amprentate câteva ornamente care ar trebui să semnifice că pe placă este reprezentat şi Burebista.

Pe placă sunt executate şi semne caligrafice.

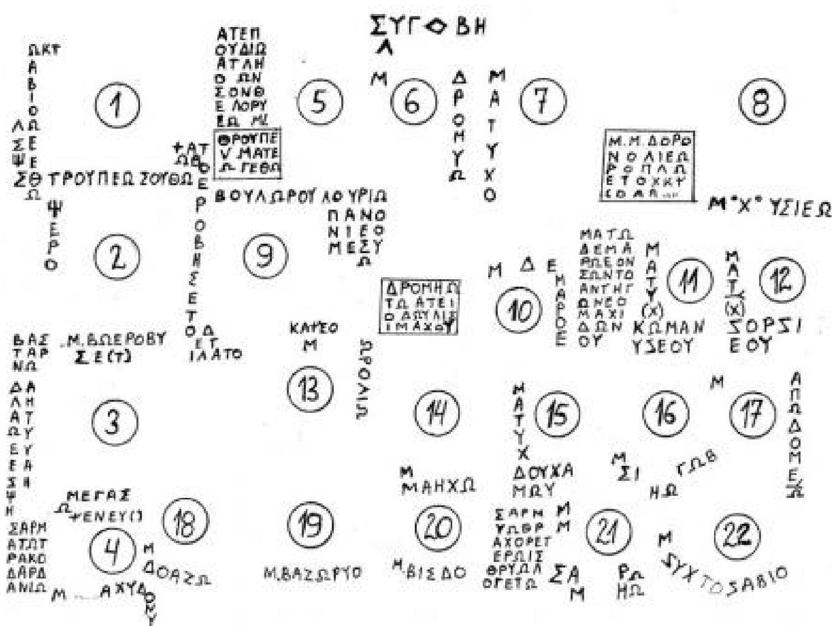
Partea principală este greu de identificat doar din fotografie.

Pentru o mai uşoară interpretare a textului scris, putem împărți placa în 22 de careuri.

Textul original 2 (91)

Transcriere originală

<u>Citirea şi interpretarea textului original</u>

Să citim “Sigovil-ul”, careu după careu.

Careurile sunt numerotate conform semnificaţiei conţinutul textului.

Pentru o mai bună interpretare a textului, îl voi scrie mai întâi cu caracterele originale, apoi cu caractere latine, aşa cum trebuie citit, pentru ca apoi să îl traduc pe romă-neşte.

1. În poziţia centrală este reprezentată figura lui Bu-rebista (Zamolxis) în ipostaza de “Zabelo”, în toata putere-a tinereţii, înconjurat de arme.

Acest gen de reprezentare a lui Burebista (Zamol-xis) este utilizată pe mai multe plăci, printre care plăcile 10; 13; 15; 52; 122; 126. Conţinutul tuturor acestor plăci este legat de identitatea lui Burebista. Cu acest gen de reprezentare a lui Burebista, înconjurat de mai multe tipuri de arme, se realizează de fapt identificarea lui cu “zeul războiului Zabelo” = “Zamolxis”.

În careul 1, în partea stânga pe verticală este scris: WKTABIO LW SEXESQW (OCTAVIO LO SEGESTO) = Octavio lo Segesto = “Octavius la Segesta”.

În partea de jos este scris: TROUPEW SOUQW (TROUPEO SOUTO) = trupeo suto = “toate trupele” (logic, “suto” este utilizat cu semnificaţia “tuto” = “toţi”). Se pune întrebarea dacă identificarea făcuta este corectă, în special dacă avem în vedere înscrisul “GERO” pe verticală în stânga, în careul 2, care, izolat, poate fi identificat cu “geto ero” (erou getic).

Odată ce am cântărit toate variantele, am ajuns la un rezultat complet logic direct legat de conţinutul plăcii, în concordanţă cu textele reprezentative de pe celelalte plăci.

Dacă facem legătură între textele din cele două careuri, 1 şi 2, vom ajunge la combinația TROUPEW SO**UQ**WXERO (TROUPEO SO**YT**OGERO), unde a treia şi a patra literă din cuvântul dat şi-au schimbat locurile. Dacă refacem scrierea corectă a textului, obținem cuvântul SO**QU**WXERO (SO**TY**OGERO) = sotiogero = “uniți”. In felul acesta ajungem la citirea corectă a întregului conținut: TROUPEW SO**QU**WXERO (TROUPEO SO**TY**O-GERO) = **trupeo soțiogero** = “trupele unite”.

La partea de jos al careului 1, cu continuarea în careul 2, scrie: +ATW BOEROBHSETO (+ATO BOEROBI-SETO) = Mato Boerobiseto = “Iubitul Burebista”.

2. În partea stânga a figurii lui Burebista sunt reprezentate prin desen “sfințirea lui Degio” şi “taurul cu coarne”.

Prin “sfințirea lui Degio” se poate presupune că “DEGIO” (comandantul zeiesc) să fie Burebista, taurul simbolizând puterea lui precum întruchiparea soarelui.

Sub aceasta compoziție este scris: BASTARNW M BWEROBUSE(T) ((BASTARNO M BOEROBISETO) = Bastarno Mato Boerobiseto = “Iubitul Bastarn Burebista”

Interesant este faptul că pe mai multe plăci Burebis-ta este legat de porecla “Bastarno”.

Aceasta poreclă, la celelalte plăci este legată şi de multe alte personalități care sunt de vârsta înaintată.

Ca rezultat al numeroaselor analize şi comparații pe care le-am făcut, reiese că termenul “bastârno” în toate cazurile nu este strict legat de numele tribului “BASTARNI”, dar putem să căutăm semnificația şi în cea a termenului “bă-trân” din actuala limbă d.r.

Bas**tarn**u = **bătrân**.

3. Sunt reprezentate trei figuri. În partea stângă este scris: DALMATWU E UEAZHXH (DALMATOU E IEAZIGI) = Dalmatu e Iazigi = “Dalmat şi Iazigi”. Jos scrie: MEGASW **Y**ENEU( ) = Megaso Ceneu = “Marele Ceneu”. Si aici, în numele lui Ceneu, ultimele litere Y şi ( ) sunt scrise cu pozițiile schimbate.

De fapt în partea grafică sunt reprezentați: în mijloc Ceneu, în partea stângă Dalmat şi în partea dreaptă Iazigi.

4. SARMATW TRAKO DARDANIW MACUDONU (SARMATO TRACO DARDANIO MAHIDONI) = Sarmato traco dardano mahidoni (makidoni) = “Sarmații Tracii Dardanii Makedonii”.

Acest fapt arată că personalitățile care sunt repre-zentate în “Sigovil” sunt: Sarmați, Traci, Dardani şi Make-doni, iar prin asta se face şi identificarea trupelor militare unite în războiul cu Roma.

5. În stânga pe verticală, lângă reprezentarea capu-lui, este scris:

ATE POUDIW ATLHO WN SONQE LORUEW M/. (ATE POUDIO ATLEO ON SONTE LORYEO M/.) = Mato Pudio Atleo onsonte Loreo M/. = “Iubitul Pudio Atleo în numele lui Loreo M/”. Primului cuvânt ATE îi lipseşte din faţă un M sau “+”.

În careul sub acest text este scris: QROUPEV MATEW GEQW (TROUPEU MATEO G’ETO) = “Iubitele Trupe G’etice”.

Sunt interesante, aici, două combinaţii ale cuvinte-lor:

a) ONSONTE, ONSONTO = “în numele, în locul”. Acest aspect confirmă că Pudio Atleo reprezintă, adică a verificat, alianţa militară în numele lui Lorio.

b) MATO, MATEO, MATIHO = este utilizat cu semnifi-caţia: iubit, iubiţii, iubitul, ,… Cuvântul “mato” reprezintă forma scurtată din “a**mato**” – “iubit”, pe care întâlnim astăzi în limba italiană. De fapt, prin folosirea terme-nului “MATO” înaintea unui nume de persoană, se exprimă onoarea respectivei persoane, care are un înalt statut social (rege, general, preot).

c) ATE, în această combinaţie, ar trebui să corespundă termenului “MATO, MATE”, cu primul semn (caracter), “M” sau “+”, omis în scriere.

6. In jurul reprezentării capului este scris: M. DRO- MUW (M. DROMIO) = Mato Dromio = “Iubit Dromio”.

Jos, în stânga, este scris un text în care nu am reu-şit să-i identific literele.

Jos, în a doua orizontală, într-un mic cadran izolat scrie: DROMHWTO ATEIO DWU LISIMACWU (DROMIO-TO ATEIO DOU LISIMAHOU) = Dromito Ateo du Lisimahu = “Dromito Ateo de Lisimah”. Acest text indică faptul că Dromito Ateo provine din neamul lui Lisimah.

7. În partea stânga a figurii este scris: MATYXO (MATIHO) = Matiho = “Iubitul”, iar din dreapta, în cadran scrie: M M DWRONO LIEW RWPLWET , …. (M M DORO-NO LIEO ROPLOET) = Mato Matiho Dorono leo Roploet = “Iubitul Doron al lui Roplet”.

8. Dedesubtul figurii este scris: M CUSIEW (M HI-SIEO) = Mato Hiseo = “Iubitul Hiseo”.

9. Sunt reprezentaţi un pedestraş cu scut şi un că-lăreţ. În partea de jos este scris textul: DETILATO KA- **Y**EO (DETILATO CACEO) = Detilato Caceo = “Detilato Caceo”, numele pedestraşului cu scut.

Deasupra este scris textul: BOULWROU LO URIW PANONIEO MESUO (BOULOROU LO IRIO PANONIEO MESIO) = Buloru lo Irio Panonio meso = “Buloru la Irio în mijlocul

Panoniei”. Textul indica faptul că respectivul călăreț cu armata lui se află lângă Irio, în mijlocul Panoni-ei.

10. În partea stângă a figurii este scris: M DEMA- ROE (M DEMAROE) = Mato Demaro (Mato Demaro) = “Iubit Demaro” şi: MATW DEMARWE ONSWNTO ANTH- GWNEO MACIDWNOU (MATO DEMAROE ONSONTO AN-TIGONEO MAHIDONOU) = Mato Demaro onsonto Antigo-no Mahidonu = “Iubitul Demaro în numele lui Antigon Macedonul”.

Prin acest text ni se relevă faptul că la adunarea de încheiere a alianței militare Antigon Macedon a fost repre-zentat de Demaro.

Antigon Macedon a trăit în secolul I î.H., a guvernat în Macedonia de Sus şi a scris o lucrare despre Macedo-nia care a fost pierdută (“*Istorija na Argeadite*” (Istoria Ageadilor), pag.30, Nade Proeva, Skopje, 2004).

11. În partea stânga a figurii este scris: MATU- (C) KWMANUZEOU (MATIHO COMANIZEOU) = Matiho Comanizeu = “Iubitul Comanizeu”…

12. În partea stânga a figurii este scris: MATU-(C) ZORZIEOU (MATIHO ZORZIEOU) = Matiho Zorziu = “Iubitului Zorziu”…

13. M WROLIW (M OROLIO) = Mato Orolio = “Iubi-tul Orolio”.

14. M MAHCW (M MAIHO) = Mato Maiho = “Iubitul Maiho”.

15. MATUC DOUCAMWU (MATIH DOUHAMOU) = Matih Duhamu = “Iubitul Duhamu”.

16. M SIGWBHW (M SIGOBIO) = Mato Sigobio = “Iubitul Sigobio”.

17. M APWDOMEUW (M APODOMEIO) = Mato Apodomio = “Iubitul Apodomio”.

18. M DOAZW (M DOAZO) = Mato Doazo = “Iubitul Doazo”.

19. M BAZWRUO (M BAZORIO) = Mato Bazorio = “Iubitul Bazorio”.

20. M BISDO (M BISDO) = Mato Bisdo = “Iubitul Bisdo”.

În stânga este scris: SARMVW QRACO RETERW USQRUW LO GETW (SARMIO TRAHO RETERO ISTRIO LO GETO) = Sarmio Traco Retero Istrio lo G’eto = “Sar-mații Traci Reteri de la Dunăre la G’eți”.

Acest înscris se referă la tribul mixt format din Sar-mații şi Traco-Reteri, care locuiau lângă fluviul Dunărea (Istru) la G’eți, în partea dreapta a acestuia.

21. M M SARWMHW (M M SAROMIO) = Mato Ma-to Saromio = “Iubit iubitul Saromio”.

22. M ZUCTOZABIO (M ZIHTOZABIO) = Mato Zihtozabio = “Iubitul Zihtozabio”.

Studiind în profunzime distribuția ultimelor trei personaje numite, cu privire la numele lor şi la textul impri-mat între ele, putem constata că M.Bisedo, M.M. Saromio şi M. Zahtozabio au fost regii triburilor mixte ale Sarmato-traco-reterilor care trăiau în partea dreaptă a fluviului Du-nărea la G'eți.

<u>CONCLUZIE:</u>

"SIGOVIL-ul" reprezintă contractul verificat şi stabilit între reprezentanții Sarmaților, Tracilor, Dardanilor şi Ma-cedonenilor, care sunt sub comanda lui "Degio" (coman-dantul zeiesc) Burebista, în anul 44 î. H. trebuia să iasă fa-ță în față cu armata romană.

<u>Personalitățile reprezentate pe "sigovil" sunt întâlni-te pe multe alte plăci de la Sinaia.</u>

Cert este ca avem un argument autentic care vor-beşte despre alianța încheiată între numeroasele triburi din ambele părți ale fluviului Dunărea, la care au luat parte şi Macedonenii.

-

Trebuie subliniat faptul că numele lui Lisimah şi Antigon Macedon se referă la persoane care au trăit în vremea respectivă.

-

Este greşită interpretarea conform căreia numele lui Lisimah şi Antigon Macedon sunt legate de personalități cu nume identice, care se întâlnesc şi în vremea lui Alex-andru Macedon.

La Armân Makedoneni există tradiția prin care ne-potul să poarte numele personal şi să preia numele buni-cului.

Cunoscătorilor în istorie nu este străin faptul că în anumite părți din Tracia după căderea Macedoniei (în vă-ile din Macedonia de Jos), adică sub Imperiul Roman, în anumite triburi puterea era deținută de Macedoni, care nu recunoşteau dominația Romei.

În mod similar şi "Macedonia de Sus" în vremea respectivă a fost identificată sub numele "LIBERA" = liberă (Strabo.VII.326; Caes.Bell.civ.III,7,9) – ("*Istorija na Argeadite*" (Istoria Argeaditilor), pag.15, Nade Proeva, Skopje, 2004).

Nici în analele istorice, dar nici în înscrisurile de pe plăcile din Sinaia nu a fost înregistrată vreo posibilă con-fruntare între Octavian şi Burebista. Dar cert este că pe mai multe plăci de la Sinaia se vorbeşte despre alianțe militare ale marilor puteri în vederea începerii, sub coman-da lui Burebista, a unui război împotriva Romei.

Interpretarea plăcii poate luată în considerare în sensul existenței unui mesaj adresat lui Octavian din par-tea alianței militare care, sub conducerea lui Burebista, a fost încheiată ls Segesta (vezi pl.5).

Conform textelor istorice, Octavian, în calitate de reprezentant al lui Iulius Caesar a fost obligat să conducă toată campania militară care a avut ca scop cucerirea po-poarelor estice din jurul Mării Negre, precum şi cucerirea regiunilor cu care guverna Burebista!

Poate că mesajul din Segesta avea scopul de a-l determina pe Octavian să renunțe la războiul împotriva puternicei Sarmigetuze

3 PUDIO ATLEU

3 (113) PUDIO ATLEU

Este vorba despre un medalion confecționat din argint, care se purta pe un colier.

Astăzi acest medalion se găseşte în mănăstirea din Sinaia.

Medalionul este autentic şi datează din vremea lui Burebista, adică din perioada aplicării tratatului de colabo-rare, a "sigovilului" în războiul împotriva lui Octavian.

Pe ambele părți ale medalionului sunt inscripționate texte, cu mențiunea că pe o parte sunt utilizate caractere standard, iar pe cealaltă parte sunt utilizate "litere stilizate" (clerice).

Din fotografia medalionului pot fi identificate cu uşu-rință literele standard, dar nu pot fi identificate, în acelaşi mod caracterele stilizate (clerice).

Text original 3 (113)

Transcrierea originală

PUDIO

ATLEU LUE

SAM UEL

OO N ZO

NTO RIO

MUN OZO

NOBALIEL

OE DOLO

PATRDO

<u>Transcrierea cu caractere latine a textului original</u>

Citirea ortografică a textului original

Pudio Atleu lue Samuelo onsonto riomu-noso nobalile dolo patrdo.

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

<u>termenele etimologice din limba română</u>

-

Pudio Atleu (Pudio Atleu) **lue** (a lui) **Samuelo** (Samuel) **onsonto** ("în sunt" în numele lui) **riomunoso** (unire, aliare) **nobalile** (nobililor) **dolo** (dulce) **patrdo** (patria**).**

<u>Traducere liberă</u>

Pudio Atleu, fiul lui Samuel, în numele nobililor (aristocraților) uniți de (pentru) patria dragă (dulce).

<u>Explicarea cuvintelor</u>

<u>PUDIO ATLEU</u> = **Pudio Atleu** (Pudio Atleu); - nume care se întâlneşte şi pe placa 2 (91) "SIGOVIL" la poziția 5, scris ca Pudio Atleo, reprezentantul lui M. Loreo.

<u>LUE</u> = lue (a lui, el).

<u>SAMUELO</u> = **Samuelo** (Samuel); – numele unei persona-lități cunoscute din vremea lui Burebista. Pudio Atleu este fiul lui Samuelo.

<u>ONSONTO</u> = "**on sonto**" = **onsonto** ("în sunt" în numele lui), pe medalion este scris "onzonto". Grafia cu «z» sau cu « s » nu este importantă, date fiind posibilitățile reduse de identificare, în epocă, a suneteleor asemănătoare. Cert este că în scrierea plăcilor, autorii/scriitorii nu au ținut cont de anumite reguli standard. Substantivele comune, dar şi numele au fost scrise aşa cum a crezut fiecare că este corect să fie scris.

<u>**On**</u> corespunde termenului a.m. sau d.r. <u>**în**</u> .

On sonto, on sonte = onsonto, onsonte; - Expresia semnifică "în numele lui", "în locul lui" (o persoana oficială reprezintă altă persoană). Corespunde termenului "**asun-to"** din spaniolă. Ştiind că Goții au ajuns până în Spania, unde o parte din ei s-au stabilizat, rezultă că termenul "asunto" este preluat de ei.

<u>RIOMUNOZO (RIOMUNOSO)</u> = **riomunoso** (unire, alia-re). În limba română corespunde cuvântului "reunire" = "adunare, unire, strângere".

<u>NOBALIELOE (NOBALILE)</u> = **nobalile** (nobililor). Şi acest cuvânt există în limba română actuală.

<u>DOLO</u> = **dolo** (dulceață); – corespunde a.m. "dulțe" = d.r. "dulce," sau italianului "dolce". În forma "dolo" se întâlneş-te şi în traducerea "*Iliadei*" din limba greacă arhaică.

PATRDO = **patrdo** (patria); – acest cuvânt corespunde a.m. “patridâ” = “patrie”. Interesant este ca acest cuvânt “patrdo”, în aproximativ aceeaşi formă grafică, se întâlneş-te şi pe alte plăci din Sinaia (inclusiv în forma “patrido”). Este evident că e vorba de diferențe dialecticale în scrie-rea pe plăci.

CONCLUZIE:

Din verificarea textului integral se poate constata că: “**Pudio Atleu fiul lui Samuel, a fost ambasador care acționa în numele boierilor care au fost aliați din dragoste pentru patrie**“. Pudio Atleu nu a fost ambasa-dor exclusiv doar în numele lui Burebista, ci şi în numele tuturor regilor care au fost aliați cu Burebista împotriva lui Octavian.

De fapt, medalionul de argint îndeplineşte funcția de “paşaport” al ambasadorului lui Pudio Atleu.

4 PORTO DEGIO PATELA PANTEDATO

4 (14)   PORTO DEGIO PATELA PANTEDATO

Textul original 4 (14)

Transcrierea originală

TYORNATO DYO OROELIU DA

1 2 3 4

SOBA KYREN BYSYCA AYO TEOY

5 6 7 8 9

PORTO DEGYO PATELA PA-

10 11 12

NTEDATO SONTA DAPYGYI

13 14 15

MATO DAVU ISOPA DAVYE

16 17 18 19

<u>Textul original scris în caractere latine şi înregistrarea fiecărui cuvânt aparte cu număr separat</u>

<u>Textul original citit ortografic</u>

Turnato Dio Oroliu da

soba Kiren Bisica Aio Teu

Porto Degio Patela pa-

ntedato sonta Dapigii

mato davu isopa davie

<u>Prezentarea inscrierii originale în pararel cu</u>

<u>termenele etimologice din limba română</u>

Turnato (întoarcerea) **Dio** (Divin) **Oroliu** (Oro-liu) **da** (din, de la) **soba** (sobor) **Kiren** (cerească) **Bisi-ca** (Biserică) **Aio** (al Sfântul) **Teu** (Zeu).

Porto (a purta) **Degio** (De-ghid) **Patela** (Co-manda Militară Supremă) **pantedato** (Comanda Execu-tivă Militară Supremă) **sonta** (este) **Dapigii** (de Dabija, al lui Dabija) **mato** (Iubit) **davu** (cetățean) **isopa** (de vis) **davie** (oraş mare).

<u>Traducerea liberă</u>

Întoarcerea divinului Oroliu din

adunarea de la Biserica Cereasca a Sfântului Zeu,

A purta "Degio"-ul de Comanda Militară Supremă, Comanda Executivă Militară Supre-mă, personal de lui Dabija,

Iubit cetățean al oraşului de vis.

<u>Explicarea cuvintelor:</u>

1. **TYORNATO (TOYRNATO = TURNATO) = turnato** (întoarcerea); - a doua literă "O" de pe placă şi a treia literă "Y" sunt permutate în scriere. Combinația "YO" se citeşte doar ca "IO", iar combinația "OY" se citeşte ca "U". Dacă s-ar fi dorit să se citească doar "OU", atunci ar fi trebuit scris cu doi de "O" adică "OOY". Lipsa regulilor ortografice în inscripționarea plăcuțelor se datorează şi greşelilor fireşti rezultate din scrierea inversă (de la dreapta la stânga) a semnelor pe matri-ță, astfel încât pe plăcuță să se poată citi corect.

2. **DYO (DIO) = Dio** (divin, zeiesc, zeu); - pentru perso-nalitățile semnificative, în special pentru personalitățile militare marcante, pe lângă epitetul "Iubit", se folosesc şi epitetele "zeiesc, zeificat".

3. **OROELIU (OROLIU) = Oroliu** (Oroliu); – numele unuia dintre regii Daciei Minor (Scitia Minor, Moesia Minor).

4. **DA = da** (din, de la).

5. **SOBA = soba** (sobor); **-** corespunde termenului “so-bor” din actuala limbă d.r. Cum am explicat anterior, marile soboruri bisericeşti şi de stat în Scitia Minor au avut loc în sfântul oraş / în sfânta cetate Genucla.

6. **KYREN (CHIREN) = kiren** (cerească); – acest termen are la bază cuvântul “KIR” (cer). Cuvântul se regăseş-te în inscripţia pelasgă din insula Lemnos, în forma “AKER” = “în cer”. Interpretarea detaliată se găseşte în lucrarea “*Pelasghyi, limba, carte, numâ*, Tetovo, 1998, pag.130-135″.

7. **BYSYCA (BISICA) = Bisica** (Biserică); – interesant este faptul că termenul “Bisica” (biserică), referitor la “Hramul Dumnezeiesc”, îl întâlnim înainte de apariţia creştinismului şi “înainte să se impună latinizarea în Dacia”. Termenul “Bisica” nu are nici o legătură cu latinescul Bazilica. De aici se poate conchide că termenul “Bisica” este un vechi termen autohton, d.r., care de-semna “Casa lui Dumnezeu în care slujeau Bessii (clanul preoţesc din tribul tracic Satri)” şi etimologic este legat cu numele preoţilor “Bessi” (v.”Bessi”– “Be-serica” – Bisearică”). Explicaţia detaliată se găseşte în “*Limba Traco-dacă, ca baza limbilor euro-indiane*, Te-tovo, 2000, pag.69″.

8. **AYO (AIO)** = **Aio** (Sfântă, sfânt); – etimologic acest cuvânt aparţine limbii a.m. şi reprezintă complexul “A-YIU” = “A + YIU” = “este viu” = “va învia”. Dacă cineva poate “învia, reveni în viata”, acest lucru înseamnă că el e “Sfânt”. Cuvântul este adoptat în limba greacă.

9. **TEOY (TEU) = Teu** (Zeu); **–** termenul este folosit în limba egipteană, dar şi în limba greacă. În alfabetul egiptean demotic este reprezentat prin trei liniuţe verticale paralele “**I I I**“. În scrierea getică religioasă peste cele trei liniuţe verticale este trasată o linie orizontală, pentru reprezentarea literei “T”, ceea ce presupune un împrumut din alfabetul (scrierea) egiptean.

10. **PORTO = porto** (poarta); – corespunde cu termenul “poartă” = “a purta” din limbile actuale a.m. şi d.r.

11. **DEGYO = Degio** (De-ghid); – termenul Degio a fost utilizat cu înţelesul de “conducător zeiesc”. Folosea la desemnarea “comandantului militar suprem”, dar şi pentru identificarea “drapelului de luptă”, în formă de “dragon”, care se înălţa în stare de război şi în cazul întreprinderii unor acţiuni militare. Explicaţia detaliată se găseşte în lucrare, la referinţa “Degio”.

12. **PATELA = Patela** (Comanda Militară Supremă); – traducerea liberă a cuvântului fiind “elo în totalitate”. Cuvântul în forma “PATO” (comanda supremă, comandă) se întâlneşte pe plăcile 6 (128) şi (9). Anali-za etimologică este realizată la 1 (112) unde cuvântul în forma “PANTELO” (comandant suprem), reprezintă transcrierea fonetică corectă.

13. **PANTEDATO = Pantedato** (Comanda Executivă Militară Supremă); – cuvântul reprezintă o mixtură a cuvintelor PANTE + DATO, unde PANTE semnifică, la modul

figurat, “în totalitate” iar DATO provine din ver-bul “a da”. Complexul semnifică la figurat “atacul com-plet, lovitura completă, dată în totalitate”, dar şi execu-ția militară la vârf, « Comanda Executivă Militară Su-premă ».

14. **SONTA = sonta** (este); – aceste termen mi-a dat dureri de cap în ceea ce priveşte determinarea lui strictă. În citirea plăcilor am ajuns la termenii “SONTO, SONTA, SONTE, ONSONTO, ASONDIO”, care au la bază radicalul “SON” şi care, semantic, sunt interpre-tați diferit. Analizând strict numeroase plăci, am constatat că termenii “SONTO, SONTA, SONTE şi ONSONTO” au acelaşi radical la bază, iar termenul “ASONDIO” inscripționat pe mai multe plăci este, de fapt, compus din cuvintele “ASEN” (curajos) şi “DIO” (zeu) şi poate să fie tradus prin sintagma “curajos ca Zeu”. Interpretarea termenului “**ausen**, **asen**” este dată şi în lucrarea “*Getica*” a lui Iordanes, în ediția publicată de “Fundația Gândirea, Bucureşti 2001″, sub titlul “J.F. NEIGEBAUR, BESCHREIBUNG DER MOL-DAU UND WALACHEI.I. THEIL pag. XLIII. Termenul “**asen**” este utilizat şi ca nume personal, “**Asan**“, ca poreclă pe care o poartă unul dintre cele trei frați “Pet-ru, Asan şi Ionița”, întemeietorii celui de-al Doilea Re-gat Bulgăresc, care sunt de origine aromână. Prin aceasta ne îndepărtăm de ipotezele conformă cărora numele “Asan” al unuia dintre cele trei frații ar avea vreo legătură cu numele asiatic “Asen”. Conform sur-selor istorice şi Ioniță este numit “asenid”, iar toată dinastia poartă numele de “asenizi”. De aceea se ridi-că întrebarea dacă al doilea frate purta inițial acest nu-me sau dacă a preluat o poreclă care a schimbat nu-mele lui inițial.

15. **DAPYGYI (DAPIGII = DAPIJII) = Al Dabija** (de Dabja, al lui Dabija); – unul dintre regii Daciei Minor. Aceste rege este înregistrat ca “Dapux” = DABIGIA de către N. Densuşianu în “*Dacia preistorică*, pag. 468″. Înscri-sul “**Dapux**” este de origine latină, iar “DABIGIA” este conform interpretării lui N. Densuşianu. Acelaşi nume se scrie în engleză “DABIGIA”, iar în a.m. “Dabija” şi se citeşte ca Dabija; de fapt face referire la numele neamului meu antic din muntele mitizat “Gramosta” cu acelaşi nume în limba a.m. şi la oraşul de la poalele muntelui respectiv, “Gramosta”, de unde îşi trage, cu adevărat, originea neamul meu. Conform indiciilor, re-gele Eriger Dabija, întâlnit pe mai multe plăci, este descendent al lui Alexandru Macedon în Scitia Minor. De altfel, în general, în înscrisul de pe plăci se întâl-neşte un număr mare de nume de persoane de origine a.m.

16. **MATO = Mato** (Iubit); – explicația există la 1 (112).

17. **DAVU = davu** (cetățean); – în celelalte plăci apare scris în forma “davo”, în forma grafică prin care se identifica şi termenul care semnifica “aşezarea, oraşul, localitatea”.

18. **ISOPA = isopa** (de vis); – corespunde termenului arhaic şi provine din “is, yis” = “vis” în limba a.m. actuală, care în limba actuală d.r. se pronunță “vis”.

19. **DAVYE = davie** (oraş mare); – “aşezare, localitate ma-re”.

CONCLUZIE:

Pe placă este reprezentat un călăreț care poartă “Degio”. În fața lui este reprezentat un obiect sacru, pe un soclu un chip care, după toate caracteristicile, ar fi trebuit să fie Zamolxis, iar la celălalt soclu un chip de animal care seamănă cu lupul – simbolul războiului.

Din textul scris cu litere standard se poate constata că acesta face referire la “Starea Declarată de Război ” la adunarea boierilor din “Dacia”, care a avut loc la “Biserica Cerească a Sfântului Zeu” din Genucla.

Călărețul care poarta “Degio-ul” se numeşte Orolio. Prin aceasta este desemnat regele Orolio, care în perioa-da respectivă guverna o parte din Dacia Minor (Dobrogea de azi).

Orolio a fost pus de Burebista 6 (129) şi 7 (120) să conducă 11.000 soldați, dispuşi în cetatea Elia Carsu din Dacia Minor.

“Degio” purtat de Orolio îi aparține lui Eriger Dabija, care era regele unui alt teritoriu din Dacia Minor.

Dabija a fost desemnat să conducă 6.000 de soldați dispuşi în Genucla.

Genucla a fost identificată ca “localitatea, oraşul visurilor”. Acest epitet legat de numele Genucla se regă-seşte şi pe placa (1) unde este identificat ca: “skito davi isiosa Genuclo” (localitatea scitică de vis, Genucla).

Conform surselor latine care fac referire la anul 28 î.H., Dabija guverna în oraşul Capidava şi în cetățile Carsium şi Histria.

Prezentarea de pe placă face referire la anii 45/44 î.H.

Cum aşezarea lui Dabija în perioada evocată, în timpul Adunării, a fost în Genucla, Orolio a luat cu sine “Degio-ul” lui.

Rugaciunea lui Burebista

5 (20) RUGĂCIUNEA LUI BUREBISTA

Textul original 5 (20)

Transcrierea originală

ΒΟΥΡΕΒΥΣΕΤΟ ΔΙΟ ΧΥΟ VΣΙΑ ΒΑ
ΣΤΑΡΝΟ ΠΑΣΥΨΕΟΣΟΤΙΑΣΕШΥΣ
ΘΑ ΔΥΟΣΟΤΡΑ ΡΥΟΜΥΟΝVΣΟ ΔΙΟ
ΨΕΤΑ ΨΙΡΑ ΒΙΣΙΚΑ ΣΟ ΡΟΓΙΑΟ

BOYREBYSETO DIO HYO USIA BA-

1 2 3 4 5

STARNO PAZYCEO SOTIA SEGYS-

6 7 8

TA DYO SOTRA RYOMYONUSO DIO

9 10 11 12

CETA CIRA BISICA SO ROG'IAO

13 14 15 16 17

Transcrierea cu caractere latine a textului original și înregistrarea fiecărui cuvânt cu un număr separat

Citirea ortografică a textului original

Burebiseto Dio hio usia Bastarno

paziceo soția Segista

Dio sotra riominuso

Dio ceta Cira Bisica so rog'io

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

termenele etimologice din limba română

Burebiseto (Burebista) **dio** (zeiesc) **hio** (prunc) **usia** (onest, cinstit) **Bastarno** (Bastrnean) **paziceo** (păzind, păstrând) **soția** (asocierea, unirea) **Segista** (Segesta) **dio** (zeiască) **sotra** (Eliberatoare) **riomi-nuso** (unificare, unire) **Dio** (zeiască) **ceta (**cetate) **Cira** (cereasca) **Bisica** (biserica) **so** (sa, a lui) **rog'io** (o roagă).

Traducerea liberă

Burebista Pruncul lui zeu, cinstit Bastrnean păstrând alianța din Segesta

Unire Eliberatoare zeiască

Zeiască cetate, Cerească Biserică, a lui o ro-agă.

Explicarea cuvintelor:

1. **BOYREBYSETO (Burebiseto) = Burebiseto** (Bure-bista); – interesant este că din plăcile descoperite până acum, doar pe aceasta numele lui Burebista este scris "Burebiseto", cu a doua literă "u", ceea ce corespunde formei cunoscute astăzi. În toate celelalte plăci unde este pomenit numele lui, este scris "Boerebiseto". Tot interesant, după cum reiese din placă, deşi este vorba despre anii când Burebista era la sfârşitul vieții sale, 45/44 i.H., acesta este prezentat cu chipul din tinerețe. Singurul răspuns pertinent vizează faptul că realizato-rul plăcii avea la îndemână matrița chipului lui Burebi-sta, pe care a folosit-o la imprimare.

2. **DIO = Dio** (zeiesc); – face referire la cuvântul "dio" (zeu) în limbă a.m. şi alte limbi înrudite.

3. **HYO = hio** (prunc); – În limba a.m. există formele adecvate "hilj" (fiu), "hilje" (prunc, fiică, copilă), "hilji" (prunce, fii, copii). În greaca veche, în traducerea "*Ilia-dei*", prima literă, "h" este înlocuită cu "f". Formă "hiles" (prunce, copii, fii), este utilizată şi în limba "buruşară", limba Hunzilor din Himalaya, în Pachistan, urmaşii macedonenilor din oastea lui Alexandru Macedon. În limbă d.r. este utilizată forma "fiu". Primul sunet, "h", este transformat în "f", conform modificării fonetice standard în limbile a.m. şi d.r.

4. **USIA = usia** (onorabil, cinstit); – în a.m., termenul “usie” este utilizat cu aceeaşi semnificație.

5. **BASTARNO (Bastarno) = Bastarno** (Bastarnu); – în urma analizelor întreprinse asupra acestui termen, inscripționat pe mai multe plăci, făcând referire la per-sonalități diferite, am ajuns la concluzia că nu tot-deauna se referă la numele tribului « bastarni », ci la termenul « bătrân », utilizat în d.r. actuală.

6. PAZICEO = paziceo (păzind); – termenul există în limba d.r. actuală, în forma “pază, paznic”. Un termen similar există şi în limbile slave.

7. SOTIA (SOȚIA) = soția (prietenie, asociere); termenul de bază “sots” (soț) = “prieten, amic, partener, soț”, şi numeroasele lui derivări în d.r. şi a.m. În limba albane-ză, în folosire curentă, se întâlneşte un termen asemă-nător, care a suportat transformări fonetice, pronun-țându-se “şoc”.

8. SEGYSTA (SEGISTA) = Segista (Segesta); – Se regăseşte pe plăcile 2 (91) sub forma “Segesto” şi pe 7 (120) ca “Sardavo Segesto”, unde, conform observa-țiilor proprii, structura “Sardavo” (sar + davo) are înțe-lesul de “localitate de lângă râu”. Acest aspect indică faptul ca Segesta se afla lângă un râu.

9. **DYO (DIO) = dio** (zeies). – derivare a termenului de bază “Dio” (Zeu), în limba a.m. şi alte limbi înrudite.

10. SOTRA (SOTRA) = sotra (eliberatoare); – cuvântul de bază “sotiria” (sotiria) = “salvare” din limba greacă. Pe plăci se întâlnesc şi anumit număr de termene care sunt preluate din lexicul grecesc.

11. RYOMYONUSO (RIOMIONUSO) = riominuso (uni-ficare); – în d.r. întâlnim termenul “reunire” = “adunare, unire, contopire, asociere”.

12. DIO (DIO) = dio (zeies). – derivare a termenului de bază “Dio” (Zeu), în limba a.m. şi alte limbi înrudite.

13. CETA = ceta (cetate, turn); – cuvântul de bază “cetate” (cetate) = “cetate, palat” în limba d.r.

14. CIRA = cira (cereasca); - acest cuvânt se întâlneşte şi pe placa 4 (14), dar este utilizată grafia “kira = chira” (cerească). Interesant este că aici primul sunet “c, chi” este înlocuit şi utilizat în forma “ci”. Se poate conclu-ziona că nu este vorba despre varianta ortografică a aceluiaşi cuvânt, ci de exprimarea aceluiaşi termen în două graiuri diferite. Se poate evidenția, din cele afir-mate anterior, că termenul “cer” în mai multe limbi, dialecte, graiuri înrudite se pronunță diferit, aşadar din punct de vedere semantic nu există nici o diferență, iar din punct de vedere fonetic nu există diferențe prea mari. Astfel, conform observațiilor proprii, avem în lim-ba pelasgă termenul “cer” scris în forma “ker” (v. inscripția din insula Lemnos), “kir” în Peloponez, “kir” în aramică (scitică), “cir” în limba getă, “cer” în d.r., “tser” (țer) în a.m., “celo” în italiană, “chen” în înscrip-țiilor frigice.

15. BISICA = bisica (biserica); – interesant este faptul că termenul “Bisica” (biserică), referitor la “Hramul Dum-nezeiesc”, îl întâlnim înainte de apariția creştinismului şi “înainte

să se impună latinizarea în Dacia”. Terme-nul “Bisica” nu are nici o legătură cu latinescul Bazili-ca. De aici se poate conchide că termenul “Bisica” este un vechi termen autohton, d.r., care desemna “Casa lui Dumnezeu în care slujeau Bessii (clanul preoțesc din tribul tracic Satri)” şi etimologic este legat cu numele preoților “Bessi” (v.”Bessi” – “Beserica” – Bi-searică”). Explicația detaliată se găseşte în “*Limba Traco-dacă, ca baza limbilor euro-indiane*, Tetovo, 2000, pag.69″.

16. SO = so (al lui); – pronume personal. În d.r. actuală se pronunță “a sa”. Totodată, în limba a.m. şi d.r. se utili-zează curent expresii ca “mă-sa” (maică-sa), însem-nând “mama lui”, “sa” (lui) = “a lui”.

17. ROG’IAO = rog’io (o roagă); **–** în limba actuală d.r. avem verbul “a se ruga” şi derivatele “rugă, rugăciune etc.”

CONCLUZIE:

Conținutul textului este în legătura directă cu conți-nutul plăcii 2 (91). Cert este că Burebista o ruga, adica se ruga în Dumnezeească Cerească Biserica cu rugămintea să se păstreze unirea militară din Segesta, încheiată cu scopul de a realiza un război defensiv cu succes.

În textele citite de pe plăci am întâlnit expresii precum : “Biserică Zeiească Cerească”, “Biserică Cereas-că al Zeului Sfânt”, “Biserică Zeiească”, expresii utilizate înainte de apariția creştinismului.

Termenii utilizați în scrierea plăcii sunt complet inteligibili şi astăzi, şi sunt utilizați în procent mai mare în actuala d.r.

Pe placa turnată, pe lângă textul scris cu ortografie getică standard există şi înscrisuri cu semne executate caligrafic. Conținutul acestor semne stilizate (clerice) nu este uşor de descifrat în momentul de față.

Desemnarea Comandantilor

6 (129) Desemnarea Comandantilor

Textul original 6 (129)

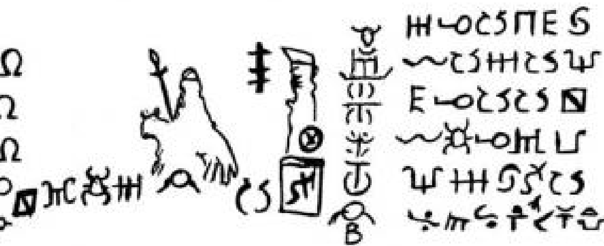

În partea în care se face numirea generalilor şi a subordonaților lor nu respect fidel modul de aranjare a textului (înregistrarea succesivă a numelor comandanților) conform plăcii din simpla cauză că prin aranjarea pe linii separate a numelor se poate realiza o prezentare mai cla-ră a plăcii.

<u>Transcrierea originală</u>

ΒΩΕΡΟΒΥΣΤΩ ΠVΡΨΕΔΩ ΟΝΣΩΝΤΟ ΡΥ
ΩΜΙΩΝVΣΟ ΕΨΗΕΝΥΒΙΩΣΟ ΩΝ ΜΕΣΥΩΣVΠ
ΤΩΕ ΜΑΥΕΡΩ ΛΩΚΟ ΛΩ ΡΕΨΕΤΩ ΥΣΤΡΗΟΣΟ
ΨΙΡΑΠΤΩ ΩΝ ΔΕΟΤΡΙΠΑΛΕΛΕ ΛΩ ΜΟΡΩΕΣΩ
ΑΨΙΝΩ ΑΙΩ ΝΟΣΕΤΡΩ ΝΩΒΑΛΕΩ ΔΑΒΩΨΕΤΟ
ΤΩΕΨΤΡΥΠ ΑΛΕΛΕΡΥΟΜΥΩΝVΣΩ ΣΟVΠΑΤΩ
ΤΡΑΣΩ ΜΑΤΟ ΒΩΕΡΩΒΥΣΤΕΩ

.Χ. ΔΑΠΥΕΨΩ
.Χ. ΟΡΩΛΙΩ
.Χ. ΣVΡΑΣΩ
.Χ. ΓVΕΡΩ-ο
.Χ. ΣΑΠΥΩ
.Χ. ΚΩΡΜΥΟ+++
.Χ. ΨΕΥΣΩ
.Χ. ΜΑΝΥΣΩ
.Χ. ΒΕΡΥΣΩΕ
.Χ. ΔΩΓVΕ
-Χ- ΚΑΡΠΩΔΩ
-Χ- ΠΑΡΥΩΣΩ
-Χ- ΜΩΝΓVΕΩ
-Χ- ΓVΡΩΕΣΟ
-Χ- ΠΕΛVΕ

BOEROBYSTO PURCEDO ONSONTO RY-

1 2 3 4

OMIONUSO ECIENYVIOSO ON MESYO SUP -

5 6 7 8

TOE MAYERO LOCO LO RECETO YSTRIO SO-

9 10 11 12 13 14

CIRAPTO ON DEO TRIPALELE LO MOROESO

15 16 17 18 19

ACINO AIO NOSETRO NOBALEO DAVO GETO

20 21 22 23 24 25

TOECi **TRYPALELE RYOMYONUSO SOU PATO**

26 27 28 29 30

TRASO MATO BOEROBYSETEO

31 32 33

34 **.H.DAPYEGiO**

35 **.H.OROLIO**

36 **.H.ZURASO**

37 **.H.GUERO** **TROPEU**

38 **.H.SAPYO** 54

39 **.H.CORMYO+++** **SOTOG**

40 **.H.GEYZO** 55

41 **.H.MANYSO** **ERO ON**

42 **.H.BERYSOE** 56

43 **.H.DOGUE** **SARMI**

44 **.H.CARPODO** 57

45 **.H.PARYOZO** **GETUZO**

46 **.H.MONGUEO** xxxxx iiiii ????

47 **.H.GUROESO** 58

48 **.H.PELUE** **N MATO d Z B (,?)**

49 50 51 52 53

<u>Transcrierea cu caractere latine a textului original şi înregistrarea fiecărui cuvânt cu număr separat</u>

<u>Citirea ortografică textului original</u>

Boerobisto purcedo onsonto ri-

omionuso Ecieniviso on mesio Sup-

te maero loco lo receto Istrio so-

cirapto on deo tripalele lo Moroso.

Acino aio nosetro nobalo Davogeto

toeci tripalele riominuso su pato.

Traso Mato Boerobisteo.

H. Dapijo

H. Orolio

H. Zuraso

H. Guero

H. Sapio

H. Kormio

H. Gezo

H. Maniso

H. Berise

H. Dogu **Trupeu**

H. Carpodo **soțog -**

H. Parizo **ero on**

H. Mong'eo **Sarmi -**

H. Guroso **getuzo**

H. Pelu **N** (nosetro) **Mato** **d** (degio) **Z** (zabelo)

B (Boerobiseto)

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

termenele etimologice din limba română

Boerobisto (Burebista) **purcedo** (porneşte) **onson-to** (în numele) **riominuso** (reunirea) **Ecieniviso** (din Ecinivisa) **on** (în) **mesio** (mijlocul) **Supte** (Suptoe, Supte) **maero** (mare) **loco** (loc) **lo** (la) **receto** (râul) **Istrio** (Dunăre) **socirapto** (reuniți) **on** (în) **deo** (zieş-ti) **tripalele** (trupele) **lo** (la) **Moroeso** (Moroeso).

Acino (aici) **aio** (sfântul) **nosetro** (nostru) **nobaleo** (nobil) **Davogeto** (Cetățean Get)

toeci ("toi, toeşte" – grupează) **tripalele** (trupele) **rio-mionuso** (reunirea) **supato** (sub comanda)**.**

Traso (a trasa) **Mato** (Iubit) **Boerobisteo** (Burebista)**.**

<u>Traducere libera</u>

Burebista porneşte în numele alianței din Ecinivisa, în mijlocul lui Supte,

mare localitate pe lângă fluviului Dunărea,

aliat cu trupele divine la Moroso.

Aici sfântul nostru nobil Davoget

A grupat trupele unite sub comandă.

A decis Iubitul Burebista:

Generalul Dabija

Generalul Orolio

Generalul Zuraso

Generalul Guero

Generalul Sapio

Generalul Cormio

Generalul Gezo

Generalul Maniso

Generalul Berise

Generalul Dogu

Generalul Carpodo

Generalul Parizo **Trupele**

Generalul Mong'eo **unite**

Generalul Guroso **sarmigetuze**

Generalul Pelu **A Nostru Iubit Degio**

Zabelo Burebista

Explicarea cuvintelor:

1. **BOEROBYSTO (BOEROBISTO) = Boerobisto** (Bu-rebista);

2. **PURCEDO = purcedo** (porneşte); - în limba d.r. exis-tă verbul “a purcede” = “a porni, a intra în acțiune etc …”.

3. **ONSONTO = în numele; –** structura compusă “on + sonto” se regăseşte în termenii d.r. constituenți, “on” corespunzând românescului “în”, iar “sonto” românes-cului “sunt”.

4. **RYOMIONUSO (RIOMIONUSO) = riominuso** (reuni-re); – în limba d.r. există un cuvânt asemănător, “reuni-re” cu aceeaşi semnificație “asociere, unire, adunare, complot”.

5. **ECIENYVIOSO (ECENIVIOSO) = Eceniviso** (al lui Ecenive); – Ecenive – toponim, numele unei localități din Dobrogea.

6. **ON = on** (în); prepoziție indicând locul, “în, ân” din limbile d.r. şi a.m.

7. **MESYO (MESIO) = mesio** (în mijlocul); “mese” = în mijloc, v. expresia “tu mesi” din limba a.m., precum şi termenii din greacă, italiană etc.

8. **SUPTOE = Supte** (Supte, Supta); – localitate făcând parte din Dobrogea.

9. **MAYERO (MAIERO = MAERO) = maero** (mare); – “mare” în limbile d.r. şi a.m.

10. **LOCO = loco** (loc); – “loc, pământ” în limbile a.m. şi d.r.

11. **LO = lo** (la); - prepoziție indicând locul, “la” în limbile a.m. şi d.r.

12. **RECETO = receto** (râul); – în texte am întâlnit doi ter-meni care desemnează referentul «râu, fluviu». Unul este “receto”, în general legat de “Istrio” (Dunărea), iar celălalt este “saro”. Termenul “saro” a fost analizat în subcapitolul “Sarmații şi Sarmigetuza”. La primă vede-re termenii “receto” şi “saro” nu au nici o legătură eti-mologică. Chiar se poate spune că termenul “receto” poate face parte din cuvintele de origine slavă, dată fiind apropierea de termenul corespunzător, “reca”.

Dar asta doar la prima vedere.

Din propria experiență consider că între termenii “sa-ro” şi “receto” există legături, că termenii sunt insepa-rabili şi că “reca” în limbile slave provine etimilogic de la aceeaşi rădăcină lingvistică. Elementul de legătură între aceşti doi termeni înrudiți îl constituie sunetul “r”, care desemnează “curgerea, curentul”. De fapt, terme-nul “receto, reca, ro, aro, saro” înseamnă “curgere, curent” al apei sau unei alte substanțe în stare lichidă. Chiar şi termenul “**r**oi” care se întâlneşte în limba a.m. şi în limbile slave se referă la o mulțime de unități vii: albine, peşti şi chiar oameni, deoarece marele număr de unități care sunt în

mişcare dau senzaţia unei “cur-geri”; amintind de “râu”, acelaşi etimon poate constitui baza de evoluţie a termenilor înainte citaţi.

13. **YSTRIO (ISTRIO) - Istrio** (Dunărea); – termen aramic (scitic), tracic şi getic care desemnează Dunărea.

14. **SOCIRAPTO = socirapto** (reuniţi); – în limba d.r. “societate, asociaţie”.

15. **ON = on** (în); – prepoziţie indicând locul, “în, ân” din limbile d.r. şi a.m.

16. **DEO = Deo** (Zeu, zeiesc, zeifice); – termenul “Deo” este derivat al rădăcinei “Dio”.

17. **TRIPALELE = tripalele** (trupele); – din d.r. “trupe”.

18. **LO = lo** (la); – prepoziţie indicând locul, “la” în limbile a.m. şi d.r.

19. **MOROESO = Moroso** (Moroso); – toponim.

20. **ACINO = acino** (aici); – în d.r. “aci, acia, aici, aice”.

21. **AIO = aio** (sfânt); – în limba a.m. “ayu” şi în greacă “aio”.

22. **NOSETRO = nosetro (nostru);** în d.r. şi a.m. “al nostru, a noastră”.

23. **NOBALEO = nobalo** (nobil); – în d.r. “nobil”

24. **DAVO = davo** (cetăţean); – **“davo, -a”** = “aşezare, localitate, cetate, oraş” în limba getică.

25. **GETO = Geto** (Get); – în conformitate şi cu alte texte de pe plăcuţe, “Davogeto” (Cetăţean getic) se pronunţă legat.

26. **TOECi = toeci** (grupează); – în d.r. “toi” = “grupă, cea-tă, unitate, e.t.c”.

27. **TRYPALELE = tripalele** (trupele); – în d.r. “trupe”

28. **RYOMYONUSO (RIOMIONUSO) = riominuso** (reu-nirea); – cuvânt similar şi în limba d.r.

29. **SOU = su** (sub-).

30. **PATO = pato (**comanda); – complexul “supato” = “**su**b (sub) + **pato** (comandă)”. Semnificaţia corectă a ter-menului “pato”, nemodificată, a fost analizată în dife-rite contexte, pe textele aparţinând mai multor plăci; v. şi termenii deja analizaţi: “patela” (comandă supremă), “pantelo” (comandantul suprem).

31. **TRASO = traso** (a trasa); – cuvânt care astăzi este folosit mai în toate limbile europene cu sensul de “a trasa, a determina traiectoria”.

32. **MATO = Mato** (Iubit); – v. “amo” = “iubeşte”.

33. **BOEROBYSETEO (BOEROBISETEO) = Boerobise-to** (Burebista);

34. **.H.DAPYEGiO (DAPIGiO) = Hielarh Dabija;** (Gi = **j**)

35. **.H.OROLIO = General Orolio;**

36. **.H.ZURASO = General Zuraso;**

37. **.H.GUERO = General Guero;**

38. **.H.SAPYO (H.SAPIO) = General Sapio;**

39. **.H.CORMYO+++ (H. CORMIO) = General Cormio**

40. **.H.GEYZO (H. GEIZO) = General Gezo;**

41. **.H.MANYSO (H. MANISO) = General Maniso;**

42. **.H.BERYSOE (H. BERISOE) = General Berise;**

43. **.H.DOGUE = General Dogu;**

44. **.H.CARPODO = General Carpodo;**

45. **.H.PARYOZO (H.PARIOZO) = General Parizo;**

46. **.H.MONGUEO = General Mong'eo;**

47. **.H.GUROESO = General Guroso;**

48. **.H.PELUE = General Pelu;**

49. **N (Nosetro) = al nostru;**

50. **MATO = Iubit;**

51. **d (Degio) = Degio** (De-ghid); - întotdeauna când este scrisă izolat, literă stilizată "**d**" semnifică "Degio-ul'. În cazul acesta, litera este scrisă între picioarele calului încălecat de Burebista. În dreapta figurii sunt repre-zentate simbolurile regale (o linie verticală cu trei linii orizontale).

52. **Z (Z**abelo**) = Z**abelo**;** – în cazul concret litera stilizată "**Z**" este gravată pe soclul pe care se află nobilul cu scut, chiar lângă picioarele sale.

53. **B (, ?) = B**urebista; - această literă constituie baza înscrisului caligrafic, la începutul căruia este reprezen-tat un cap de taur.

54. **TROPEU = trupeu** (trupele); - în d.r. "trupe".

55. **SOTOGERO (SOȚOGERO) = soțogero** (asociați); - în d.r. “societate”. În vechea ortografie, litera “t” se poate citi şi ca “ci”, cu atât mai mult cu cât pe placa de față la poziția 14 se găseşte termenul SOCIRAPTO.

56. **ON = on** (în); – prepoziție indicând locul, “în, ân” din limbile d.r. şi a.m.

57. **SARMIGETUZO = Sarmigetuzo** (Sarmigetuza); Textul scris în ortografia stilizată (53, 54, 55, 56) are următoarea traducere, la figurat: “**Trupele unite în Sarmigetuza**“, adică “**Trupele unite ale Sarmigetu-zei**“.

Cert este că aceste trupe unite se găsesc la locali-tatea Moroso în Dobrogea şi nu în Sarmigetuza.

Traducerea corectă este “**Trupele din Sarmigetuza unite**“

57. xxxxx iiiiii ???? = este vorbă de un înscris caligrafic pe care în momentul de față nu pot să-l identific.

<u>CONCLUZIE:</u>

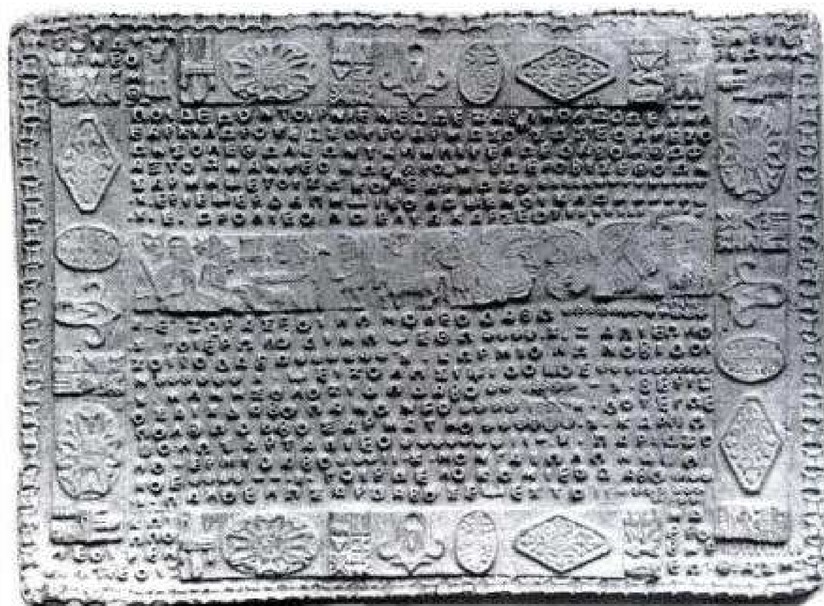
Conținutul plăcii face referire la organizarea trupelor sub comanda generalilor în spațiul defensiv al Daciei.

Determinarea comandanților este rezultatul unei reuniri de succes a unui număr ridicat de nobili şi trupe, realizată în localitatea Eceniva din Dobrogea.

Numerotarea trupelor

<u>7 (120) NUMEROTAREA TRUPELOR</u>

<u>Text original 7 (120)</u>

Pentru plăcuța referitoare la numirea generalilor şi subordonaților lor nu am respectat modul de aranjare a textului conform inscripției originale datorită faptului că prezentarea succesivă a acestora, pe rânduri distincte, ar ajuta la o percepere mai clară a conținutului plăcii.

<u>Transcriere originală</u>

ΡΟΤΩ ΣΑΡΨΕ
ΠΕΝΕΟ ΡΥΩ
Μ
Θ
ΠΟΥΔΕΩ ΟΝ ΤΟΥ ΡΝΙΕ ΝΕΔΩΕ ΖΑΒΕΛΗΟΛ^m^ΩΔΩΕ ΧΗΛ
ΕΑΡΧΙΛΩ ΡΟΨΕΩ ΣΟΨΕΟ ΑΡΜΩΖΟ ΣΩΣΥΕΟ ΑΨΕΖΟ
ΩΝΣΟΛΕΘΩΛΕ ΩΝ ΤΑΛΗΠΙΨΕΛΩΕ ΔΑΒΟ ΨΕΘΩΦ
ΑΞΤΟΩΝΑΝΨΕΟΝΩΣ ΘΡΟ-Μ-ΒΩΕΡΟΒΥΣΕΘΟ ΩΝ
ΣΑΡΜΗΨΕΤΟΥΖΩΚΟΥ^m^Ε ΑΡΜΩΣΩ xxxxxxx xxxxxxx
-Χ- ΕΡΙΕΨΕΡ ΔΑΠΗΨΕΟ ΛΩ ΨΕΝΟΥΚΛΟ xxxxxx
-Χ- Ε. ΩΡΟΛΥΕΟ ΛΩ ΕΛΥΑΚΑΡΣΕΟΥ xxxxxxxxxxx
Χ. Ε'. ΖΟΡΑΣΕΟΥΛΩ ΜΟΛΕΟ ΔΑΒΩ xxxxxxxx⊗⊗⊗⊗
Χ. ΓΟΥΕΡΩ ΛΩ ΔΙΝΩΨΕΘΩ ⊗⊗⊗⊗
.Χ. ΖΑΠΥΕΩ ΛΟ ΖΟΥΡΟ ΔΑΒΩ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗
Χ. ΚΩΡΜΥΟ ΛΩ ΝΟΒΥΔΟΥΝ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗
Χ. ΨΕΥΖΟ ΛΩ ΣΙΨΙΔΟΝΟΕ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗
Χ. ΜΑΝΗΣΟ ΛΟ ΖΙΔΩ ΔΑΒΟ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗
-Χ. ΒΕΡΥΖΟΣΑΥΧ ΔΑΒΟ ΠΑΝΟΝΕΟ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗
-Χ. ΔΟΥΕΓΩΕ ΠΟΛΘΩ ΔΑΒΟ ΣΑΡΜΑΤΗΟ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗
Χ. ΚΑΡΠΩΔΟ ΛΩ ΣΑΡΤΑΠΙΕΟ ⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗ II-.
U. ΠΑΡΙΩΖΟ ΛΟ- ΕΡΜΥΔΑΒΟ ⊗⊗⊗ II
-Χ. ΜΟΝΓΑΙΩ ΛΩ ΝΑΠΩΚΟΕ ⊗⊗⊗⊗ - -
-Χ. ΓΟΥΡΩΕ ΛΟ ΚΟΜΙΕΟ ΔΑΒΟ ⊗⊗⊗
-Χ. ΠΑΛΟΕ ΛΩ ΣΑΡΔΑΒΟ ΣΕΨΕΣΤΟ II- ⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗⊗
ΚΩΤ ΜΑ
ΩΠΟ ΕΡΟ
ΛΕΟΥΨΕΝ ΒΗΡ
ΕΟΥ ΕΩ=Θ=Α=ΣΜ

ROTO **SARCE**

PENEO **RYO**

M

<u>T</u>

POYDEO ONTOYRNIENEDOE ZABELIOLEODOE HIL -

1 2 3 4

EARHI LO ROCEO SOCEO ARMOSO SOSYEO ACEZO

5 6 7 8 9 10

ON SOLETOLE ON TALIPICELOE DAVO GETO F -

11 12 13 14 15 16 17

ACTO ON ANCEO NOSETRO – M – BOEROBYSETO ON

18 19 20 21 22 23

SARMIGETOYZOCOYE ARMOSO xxxxxxxxxxxxxx

24 25 26

27 -H- ERIGER DAPIGEO LO GENOYCLO xxxxxx

28 -H- E.OROLYEO LO ELYA CARSEOY xxxxxxxxxxx

29 -H- E.ZORASEOY LO MOLEODAVO xxxxxxxxxxxx

30 H. GOYERO LO DINOGETO xxxx

31 H. ZAPYEO LO ZOYRODAVO xxxxxx

32 H. CORMYO LO NOVYDOYN xxxxxx

33 H. GEYZO LO SIGIDONOE xxxxxxxxxx

34 H. MANISO LO ZIDODAVO xxxxxxx

35 -H. BERYSO SAYHDAVO PANONEO xxxxxxxxxx

36 -H. DOYEGOE POLTODAVO SARMATIO xxxxxx

37 H. CARPODO LO SARTAPIEO xxxxxxx I I -

38 H. PARIOZO LO ERMYDAVO xxx I I

39 -H. MONGAIO LO NAPOCOE xxxx – -

40 -H. GOYROE LO COMIEODAVO xxx

41 -H. PALOE LO SARDAVO SEGESTO I I – xxxxxxxxxx

COT MA

OPO ERO

LEOY CEN BIR

EOY EO=T=A=SM

<u>Transcrierea cu caractere latine a textului original şi înregistrarea fiecărui cuvânt cu număr separat</u>

<u>Citirea ortografică a textului original</u>

Pudeo onturninede zabelilede hilearhi

lo roceo soceo armoso sosio (soțio) acezo (a-şezo)

on soletole on talipicele davogeto

facto on anceo nosetro – M – Boerobiseto on sarmigetuzocue armoso xxxxxxxxxxxxxx

-h- Eriger Dapigeo (Dapijo) lo Genuclo xxxxxx

-h- E. Orolio lo Elia Carseu xxxxxxxxxxx

h. E. Zoraseu lo Moledavo xxxxxxxxxxxx

h. Guero lo Dinogeto xxxx

h. Zapio lo Zurodavo xxxxxx

h. Cormio lo Novidun xxxxxx

h. Gezo lo Sigidone xxxxxxxxxx

h. Maniso lo Zidodavo xxxxxxx

-h. Beriso, Sehdavo panono xxxxxxxxxx

-h. Duego, Poltodavo sarmatio xxxxxx

h. Carpodo lo Sartapio xxxxxxx II

-u. Parizo lo Ermidavo xxx II

-h. Mong'eo lo Napoke xxxx – -

-h. Guro lo Comiodavo xxx

–h. Palo lo Sardavo Segesto II – xxxxxxxxxx

<u>În cele patru colțuri scrie:</u>

-

Sarcerio rotopeno Mt (mato) Cotopoleu Ceneu Maero biro = T = A = SM (=Trupeo = Armoso = SarMigetuzo)

<u>Prezentarea inscrierii originale în pararel cu termenele etimologice din limba română</u>

Pudeo ("pudică" – neprihănită) **onturninede** ("înturnare" – ocolire) **zabelilede** (a comandanților) **hilearhi** (ierarhi, generali) **lo** (la) **roceo** (roiul) **soceo** (asociere) **armoso** (armie, armată) **sosio (soțio)** (asociată) **acezo (aşezo)** (aşezat) **on** (în) **soletole** (solul) **on** (în) **talipicele** ("tali + pic" – mică plecăciune) **davogeto** (cetățeani – Geți) **facto** (făcută) **on** (în) **anceo** (după cererea) **nosetro** (nostrul) **- M –** (Iubit) **Boerobiseto** (Burebista) **on** (în) **sarmigetuzocue** (sarmigetuzică) **armoso** (armată) **xxxxxxxxxxxxxx** (14.000)**.**

<u>Traducere liberă:</u>

Itinerariul (Turul) fără abatere (viciu) al comandanților generali la întrunirea militară (roiul militar unit), asociat teritoriilor stabilite (unit ocupat în pământul) la mica plecăciune davogetică făcută la cererea iubitului nostru Burebista armatei Sarmigetuzei xxxxxxxxxxxxxx (14.000).

-x (General) – Eriger Dabija la Genucla xxxxxx (6.000).

-gen.- E. Orolio la Elia Carseu xxxxxxxxxxx (11.000).

gen. E. Zorasu la Moledava xxxxxxxxxxxx (12.000).

gen. Guero la Dinogeto xxxx (4.000).

gen. Zapio la Zurodava xxxxxx (6.000).

gen. Cormio la Novidun xxxxxx (6.000).

gen. Gezo la Sigidona xxxxxxxxxx (10.000).

gen. Maniso la Zidodava xxxxxxx (7.000).

-gen. Beriso, Sehdava panonică xxxxxxxxxx

-gen. Duego, Poltodava sarmatică xxxxxx (6.000).

gen. Carpodo la Sartapio xxxxxxx II (7.000 II).

-gen. Parizo la Ermidava xxx II (3.000).

gen. Mong'eo la Napoca xxxx – - (3.000 – -).

-gen. Guro la Comiodava xxx (3.000).

-gen. Palo la Sardava Segesta II – xxxxxxxxxx (II – 10.000).

<u>În cele patru colțuri scrie:</u>

Conducătorul tuturor trupelor, Iubitul şi Mare Preot Ceneu Marele birău = T = A = SM (= Trupelor = Armate = SarMigetuze).

<u>Explicarea cuvintelor:</u>

1. **POYDEO = pudeo** (neprihănită); - în limba d.r. avem: "**<u>pud</u>**ic,-ă; **<u>pudo</u>**are" (pudic, pudoare) = "neprihănit, ne-prihănită".

2. **ONTOYRNIENEDOE = onturninede** (ocolire, paradă); – sensul este legat de semnificația verbelor "**turnare**" (turnare) şi "**turtseare**" (turceare), astfel încât "**ontur-nido**" (on + turnido) = "**<u>an</u>** + **<u>turnare</u>**" (ân + turnare) = adică rotire, mişcare circulară, care, privitor la termino-logia militară, corespunde "defilării (şi/sau inspecției trupelor)".

3. **ZABELIOLEODOE = zabelilede** (a voivozilor, a co-mandanților); – cuvântul "zabelo" are semnificația de "conducător al oastei" = "voievod" şi reprezintă un cuvânt format din d.r. "**<u>zab</u>**et + **<u>bel</u>**igerant".

4. **HILEARHI = hilearhi** (ierarhi, generali); – termen vechi utilizat în limba greacă şi în a.m. Radicalul îl constituie a.m. "nj**ilje**" (ny**ilye**), d.r. "m**ile**" şi gr. "**hil**ia", iar în sen-sul de față cuvântul s-a format în limba greacă, desem-nând căpeteniile a 1000 de ostaşi. În cazul concret, "hilearhul" nu comandă numai 1000 de ostaşi, ci mai multe mii, dar termenul poate fi identificat cu cuvântul actual « general ».

5. **LO = lo** (la); – prepoziție de loc, "la" în limbile a.m. şi d.r.

6. **ROCEO = roceo** (roiul); – face referire la mulțime. În limba d.r. există cuvântul "**<u>roi</u>**" (roi) .

7. **SOCEO** = **soceo** (asociere); – provine de la cuvintele "**soţ, suţată**" (soţ – prieten) în a.m., suţatâ = societate (prietenie).

8. **ARMOSO = armoso** (armie, armată); – în a.m. şi d.r. "**armie**" (armie) = "armia", din "**armă**".

9. **SOSYEO = sosio** (asociată); – la fel ca la punctul 7. În actuala grafie, cu a treia literă « s », se poate citi şi "**soţio**". Pe placa anterioară acest termen se regă-seşte sub forma "**soţigeo**". A treia literă "s" se poate citi, aşadar, şi "ţ". În vechiul sistem de scriere de la sud de Dunăre, siflanta "s" ţinea locul fonemelor "s", "ţ" şi "ş" (nu se fãcea deosebirea la nivel fonetic).

10. **ACEZO = acezo** (aşezat); – În limba d.r. de azi cuvântul este întâlnit sub forma "a (se) **aşeza**". Faptul că în d.r. cuvântul similar are în compunere siflanta „ş" şi nu „ce" din cuvântul inscripţionat nu ar trebui să indice neapărat o evoluţie fonetică din „acezo" în „a (se) aşeza". Explicaţia poate consta şi în faptul că în scrierea veche nu exista un grafem separat utilizat special pentru reprezentarea fonemului „ş"; de aceea în unele locuri întâlnim şi grafemul „z" = "s, ş, ţ" îndeplinind aceeaşi funcţie, v. "**azezo**".

11. **ON = on** (în); - în aproape toate cazurile în care actualmente Armân Makedonii şi Românii utilizează literele "â" şi "u" în vorbirea cotidiană, în limba veche a Sarmato-Geţilor (Daco-Geţilor) se utiliza sunetul "o".

12. **SOLETOLE = soletole** (solul); – în d.r. exista cuvântul "**sol**" (sol), cu semnificaţie identică.

13. **ON = on** (în); – în aproape toate cazurile în care actualmente Armân Makedonii şi Românii utilizează literele "â" şi "u" în vorbirea cotidiană, în limba veche a Sarmato-Geţilor (Daco-Geţilor) se utiliza sunetul "o".

14. **TALIPICELOE = talipicele** (mică plecăciune); – mixo-nimul "talipico" este compus din cuvintele "**tali + pico**" (tali + pic) = "punere + mică" din limba d.r. În trecut, în special când puterea într-un stat era deţinută de o singură persoană, regele, toate întrunirile importante în cinstea sa, se înregistrau ca "plecăciuni".

15. **DAVO = davo** (aşezare, oraş, cetăţean) – termenul acesta are două semnificaţii. Prima se referă la "aşezare, oraş", iar cealaltă "cetăţean", locuitor al res-pectivei aşezări. Când prin acest termen se desemnea-ză o aşezare, atunci el este folosit împreună cu denu-mirea aşezării, iar când este întâlnit în combinaţie cu "geto", ca în "davogeto", de exemplu, poate să semni-fice "aşezare a geţilor" sau poate să desemneze nume-le naţional, cetăţenii geţi: "Davo Get, Davo Geti". În ca-zul de faţă desemnează "Davo Geti".

16. **GETO = Geto** (Get, Geti, Getic);

17. **FACTO = facto** (făcută) – provine de la verbul "**fac, faţe**" (a face), în limbile a.m. şi d.r..

18. **ON = on** (în); – în aproape toate cazurile în care actualmente Armân Makedonii şi Românii utilizează literele "â" şi "u" în vorbirea cotidiană, în limba veche a Sarmato-Geţilor (Daco-Geţilor) se utiliza sunetul "o".

19. **ANCEO = anceo** (după cererea) – cuvântul trebuie analizat ca un cuvânt compus, format din “an + cea” = “an + cerere”, unde termenul “cea” reprezintă de fapt forma prescurată a substantivului “**cerea**” = “cerere”, în limba d.r., în care sunetul “r” se pronunță absorbit, în maniera “**cea**“. Această absorbire a sunetului “r” este similară fenomenului identic în ceea ce priveşte con-soana “r” în cazul anumitor cuvinte în limba armân makedonă, ca de exemplu: “ca**r**i, ca**r**e” = “care” pro-nunțate în unele graiuri “cai, cae”. Aşadar şi în limba d.r. veche, în manieră identică, în loc să se folosească termenul “ance**r**ea”, s-a folosit “ancea”.

20. **NOSETRO = nosetro** (nostrul); – în limba a.m. şi d.r. “**al a nostrului**“.

21. **M – = “Mato”** (Iubit); – forma prescurtată a cuvântului italian “a**mato**“, cu suprimarea vocalei “a”.

22. **BOEROBYSETO = Boerobiseto** (Burebista);

23. **ON = on** (în); – în aproape toate cazurile în care actualmente Armân Makedonii şi Românii utilizează literele “â” şi “u” în vorbirea cotidiană, în limba veche a Sarmato-Geților (Daco-Geților) se utiliza sunetul “o”.

24. **SARMIGETOYZOCOYE = sarmigetuzocue** (sarmige-tuzică); - a Sarmigetuzei.

25. **ARMOSO = armoso** (armată); – întreaga armata.

26. xxxxxxxxxxxxxx = “14.000″; – numai Sarmigetuza a avut o armată de paisprezece mii de ostaşi.

27. **-H- ERIGER DAPIGEO LO GENOYCLO xxxxxx = -h-** (hielarh) **Eriger Dabigeo lo Genuclo xxxxxx** (Generalul Eriger Dabija la Genucla 6.000); – se spune că Generalul Eriger Dabija, care a staționat în cetatea Genucla, avea 6.000 ostaşi. Interesant este că numele inscripționat “Dabiga” este amintit în izvoarele latine ca “**Dapix**” (Dapyx), iar la N.Densuşianu este identificat ca “**Dabigia**” = “**Dabija**“. Acest mod de redactare este rezultatul faptului că în vechiul alfabet nu figurează vre-o literă specială pentru sunetul “j”. În manieră similară şi astăzi în engleză numele Dabija se redactează “**Dabigia**“.

28. **-H- E. OROLYEO LO ELYA CARSEOY** xxxxxxxxxxx **= -h- E. Orolio lo Elia Carsu xxxxxxxxxxx** (Generalul E. Orolio la Elia Carso cu 11.000 de ostaşi);

29. **H. E. ZORASEOY LO MOLEODAVO xxxxxxxxxxxx = h. E. Zorasu lo Moledavo xxxxxxxxxxxx** (Generalul E. Zurasu la Moledavo cu 12.000 de ostaşi);

30. **H. GOYERO LO DINOGETO xxxx = h. Guero lo Dinogeto xxxx** (Generalul Guero la Dinogeto cu 4.000 de ostaşi);

31. **H. ZAPYEO LO ZOYRODAVO xxxxxx = h. Zapio lo Zurodavo xxxxxx** (Generalul Zapio la Zurodava cu 6.000 de ostaşi);

32. **H. CORMYO LO NOVYDOYN xxxxxx = h. Cormio lo Novidun xxxxxx** (Generalul Cormio la Novidun cu 6.000 de ostaşi);

33. **H. GEYZO LO SIGIDONOE xxxxxxxxxx = h. Gezo lo Sigidone xxxxxxxxxx** (Generalul Gizo la Sigidona cu 10.000 de ostaşi);

34. **H. MANISO LO ZIDODAVO xxxxxxx = h. Maniso lo Zidodavo xxxxxxx** (Generalul Maniso la Zidodava cu 7000 de ostaşi);

35. **-H. BERYSO, SAYHDAVO PANONEO xxxxxxxxxx = – h. Beriso, Sehdavo panono xxxxxxxxxx** (-Gene-ralul Beriso în Sehdava panonă cu 10.000 de ostaşi);

36. **-H. DOYEGOE, POLTODAVO SARMATIO xxxxxx = – h. Duego, Poltodavo sarmatio xxxxxx** (-Generalul Doaga în Poltodava sarmată cu 6.000 de ostaşi);

37. **H. CARPODO LO SARTAPIEO xxxxxxx II = -h. Carpodo lo Sartapio xxxxxxx II** (Generalul Carpodo la Sartape cu 7.000 de pedestraşi şi 2.000 de călăreţi); – semnul II poate să desemneze formaţii de cavalerie.

38. **u. PARIOZO LO ERMYDAVO xxx II** = **u. Parizo lo Ermidavo xxx II** (Generalul Parizo la Ermidava cu 3.000 de pedestraşi şi 2.000 de călăreţi); – semnul II poate să desemneze formaţii de cavalerie;

39. .**-H. MONGAIO LO NAPOCOE xxx – -** = **- x. Mong'eo lo Napoco xxxx – -** (-Generalul Mong'eo la Napoca cu 3.000 de ostaşi) şi două formaţii reprezentate prin "**- -**".

40. **-H. GOYROE LO COMIEODAVO xxx = – h. Guro lo Comiodavo xxx** (-Generalul Guro la Comidava cu 3.000 de ostaşi);

41. **-H. PALOE LO SARDAVO SEGESTO = – h. Palo lo Sardavo Segesto II – xxxxxxxxxx** (-Generalul Pale la Sardava Segesta cu 2.000 de călăreţi şi 10.000 de pedestraşi); – II poate să desemneze formaţii de calva-lerie, faţă de cei 10.000 de pedestraşi.

<u>În cele patru colţuri scrie:</u>

<u>SARCERYO ROTOPENEO</u> = sarcerio rotopeno (Conducătorul tuturor oştilor); – în traducerea mot-a-mot, "Soldatul tuturor roatelor".

"sarcerio" (sarcerio) = "soldat"; – pe alte plăcuţe îl întâlnim sub forma "salgero".

"**rotopeno**" (rotopeno) = "toate cetele"; – acest cuvânt în limba d.r. este alcătuit din: "**<u>rot</u>**o + pano", unde "roto" = "**<u>roat</u>**ă" (roată) = "ceată", şi "pano" = "panta" (toa-te), cuvânt arhaic, utilizat în toate limbile balcanice, întâlnit sub forma "pantelis" (întreg, total) în limba greacă. Cuvân-tul "rotopeno" se întâlneşte pe alte plăci cu grafia "rotopa-no". Scrierea diferită a unuia şi aceluiaşi cuvânt indică faptul că la vremea respectivă, a gravării plăcuţelor, lip-seau standardele de redactare şi pronunţie.

Mt (mato) = "Iubitul"; – forma prescurtată a cuvântu-lui italian "a**<u>mato</u>**", cu suprimarea vocalei "a".

<u>COTOPOLEOY</u> = cotopoleu (Înalta preoție); – "cotopolo" = "marele ghicitor". În limba d.r. rădăcina cuvântului "coto" se regăseşte cu cuvântul "**<u>coto</u>**roanță" (ghicitoare). La Sciți şi G'eți, cum scrie Herodot în secolul al V-lea înainte de H., nu existau preoți ci numai "ghicitori". În secolul I înainte de H., conform celor redactate pe plăcuțe, "marii ghicitori" au fost denumiți ca "**Cotopoli**", iar preoții "**piosi**". Este posibil ca aceşti termeni să fi fost utilizați şi pe timpul lui Herodot, iar el să traducă în "ghicitori", ca în limba d.r. actuală.

<u>CENEOY</u> = Ceneu (Ceneu); **- numele** "Înaltului preot", reformatorului culturii dace şi organizării statale pe timpul lui Burebista.

<u>MAERO</u> = maero, maro (marele); – în limbile a.m. şi d.r. "mare".

<u>BIRO</u> = biro (birău); – în limba d.r. există cuvântul "**birău**"

<u>= T = A = SM =</u> "= T = A = SM" (ale **T**rupelor = **A**rmate = **S**ar**M**igetuze).

Din inscripțiile de pe plăci reiese că armatele aliate ale Daco-geților pentru războiul împotriva lui Octavian se ridicau la numărul de 118.000, plus cavaleria.

Această armată unită se afla sub comanda a 15 generali, cu comandamente fortificate clar stabilite.

Comandant al trupelor unite a fost desemnat Cotopolo Ceneu.

<u>CONCLUZIE:</u>

Conținutul textului de pe această placă este în strânsă legătură cu conținutul textului înscris pe placa 6 (129). De fapt conținutul plăcii 7 (120) reprezintă o conti-nuare a conținutului de pe placa 6 (129).

După cum se poate observa din analiza cuvintelor, **radicalele aproape tuturor cuvintelor se întâlnesc şi astăzi în limba daco-română**.

Cert este că, în dorința de a promova o limbă getică clerică cultă, se utiliza stilizarea gramaticală a cuvintelor, fără a fi stabilite reguli stricte de scriere. De aceea întâlnim cazuri în care nu numai termenii daci obişnuiți ci şi numele personalităților nu sunt redactați într-o formă strictă, că în funcție de percepția autorului.

<u>COMPARAȚIE ÎNTRE NUMELE GENERALILOR SCRISE PE PLĂCILE</u>

<u>6 (129) ŞI 7 (120)</u>

Comparând ambele inscripţii dar şi inscripţiile de pe alte plăci, ţinând cont de datele istorice şi de analiza fone-tică, voi proceda la redactarea corectă a numelor persona-lităţilor amintite.

6 (129)	7 (120)	Transcriere corectă
.H.DAPYEGiO	**.H.E. DAPIGEO**	**= Dabijo (Dabija)**
.H.OROLIO	**.H.E. OROLYEO**	**= Orolio**
.H.ZURASO	**H.E. ZORASEOY**	**= Zuraso**
.H.GUERO	**H. GOYERO**	**= Guero**
.H.SAPYO	**H. ZAPYEO**	**= Sapio**
.H.CORMYO	**H. CORMYO**	**= Cormio**
.H.GEYZO	**H. GEYZO**	**= Gezo**
.H.MANYSO	**H. MANISO**	**= Maniso**
.H.BERYSOE	**H. BERYSO**	**= Beriso**
.H.DOGUE	**H. DOYEGOE**	**= Dogu, Duego (Doaga)**
.H.CARPODO	**H. CARPODO**	**= Carpodo**
.H.PARYOZO	**H. PARIOZO**	**= Pariozo (Parizo)**
.H.MONGUEO	**H. MONGAIO**	**= Mong'eo**
.H.GUROESO	**H. GOYROE**	**= Gure**

.H.PEL**ORGANIZAREA APĂRĂRII SARMIGETUZEI**

8 (21) ORGANIZAREA APĂRĂRII SARMIGETUZEI

Textul original 8 (21)

Transcriere originală

Datorită faptului că textul este grupat în unități distincte cu scopul de a menține conținutul lor integral, voi numerota şi grupele.

1. **TALYPICO SARMIGETOYZO ON TOTICE-OY STRATOY**

2. **STRATOY LO ZIDO DAVO**

3. **STRATOY LO MOLYODAVO**

4. **STRATOY SARDAVO**

5. **STATOY (STRATOY) IHCeOE LO COPONO xxx**

6. **STRATOY IHCeOE LO SARGETO x**

7. **STRATOY IHCeOE PORCESY LO PERYEO DAVO x**

MATO BOEROBISETO LO SARMONGATO DOYES-

8 9 10 11 12

TE NOPO

13

SO IRLOY PALO ON TOHRO MARA SARMIGE-

14 15 16 17 18 19 20

TOYZO

Textul original scris cu caractere latine şi înregistrarea fiecărui cuvânt aparte cu număr separat

-

Citirea ortografică a textului original

Talipico sarmigetuzo on toticeu stratu.

Stratu lo Zidodavo.

Stratu lo Moliodavo.

Stratu (lo) **Sardavo.**

Stratu ihce lo Copono 3.000.

Stratu ihce lo Sargeto 1.000.

Stratu ihce porcesi lo Periodavo 1.000.

Mato Boerobiseto lo Sarmongato. Dueste nopo so irlu. Palo on tocro mara Sarmigetuzo

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

termenele etimologice din limba română

Talipico ("tali + pico" – plec□ciune, mic□ reveren-ț□) sarmigetuzo (sarmigetuzic□) on (în, la) toticeu (toat□) stratu (oastea).

Stratu (oastea) **lo** (la) **Zidodavo** (Zido-aşeza-re)**.**

Stratu (oastea) lo (la) Moliodavo (Molio-aşeza-re).

Stratu (oastea) (lo) (la) **Sardavo** (Sar-aşeză-minte)**.**

Stratu (oastea) **ihce** (necesară) **lo** (la) **Copono** (Capîna) **3.000** (3.000 ostaşi)**.**

Stratu (oastea) **ihce** (necesară) **lo** (la) **Sarge-to** ("Sargeta" – Blidaru) **1.000** (1.000 ostaşi)**.**

Stratu (oastea) **ihce** (necesară) **porcesi** (în pornire) **lo** (la) **Periodavo** (sanctuară-aşezăminte) **1.000** (1.000 ostaşi)**.**

Mato (iubit) Boerobiseto (Burebista) lo (la) Sarmongato ("Sarmongat"– Costești). Dueste (duios, cu amabilitate, cu gentilețe) nopo (n□p□di) so (sa) irlu ("irug□" – rip□, dig). Palo ("a p□l□vr□gi" – vorbeşte) on (în, pe) tocro ("toc-mirea" – organizeaz□) mara (marii) Sarmigetuzo (Sarmigetuza).

Traducere liberă:

Plecăciune (mică reverență**) sarmigetuză întregii armate.**

Oaste la Zidodava.

Oaste la Moledava.

Oaste (la) **Sardava.**

Oastea necesară la Capîna 3.000.

Oastea necesară la Sargeta 1.000.

Oastea necesară în mişcare la aşezarea sanctuară 1.000.

Burebista iubit la Sarmongat. Se infiltrea-ză subtil prin viroagă. (Cu gentileţe o înconjoa-ră ripa lui.) Vorbeşte la organizarea marii Sar-migetuza.

<u>**Explicarea cuvintelor:**</u>

1. **TALYPICO = talipico** (plecăciune, mică reverenţă); - cuvântul "**talipico**" este compus din "**tali + pico**" (tali + pico) din limba d.r. şi este semnifică "**mică + plecăci-une".**

SARMIGETOYZO = sarmigetuzo (sarmigetuzică);

ON = "**on**" (în, la); – prepoziţie de loc.

TOTICEOY = toticeu (toată); - în limba d.r. **"tot"**.

STRATOY = stratu (oastea); – cuvânt naturalizat gr. "stratia" = "oaste".

2. **STRATOY** = **stratu** (oastea);

LO = lo (la);

ZIDO = Zido (Zido); – toponim pentru aşezare fortifica-tă.

DAVO = davo (aşezare);

3. **STRATOY = stratu** (oastea, armată);

LO = lo (la);

MOLYO = Molio (Molio, Moleo); – toponim pentru aşe-zare fortificată. **Oraşul lui Zamolxis**. Cel mai mare şi cel mai important centru religios dedicat zeului soa-relui şi al focului **– Zeul MOLOH.** Numele lui **Moloh** este conţinut în propriul nume al celui mai important centru religios: Moledavo, Moliodavo, şi reprezintă componentă de bază în formarea numelui **Zamolxis.**

DAVO = davo (aşezare);

4. STRATOY = stratu (oastea);

SAR = Sar (Sar); – toponim pentru aşezare fortificată.

DAVO = davo (aşezăminte);

5. STATOY (STRATU) = stratu (oastea);

IHCeOE = ihce (necesară); – în limba a.m. **"ihtizae"** (**ih**tizae) = "necesară, nevoită".

LO = lo (la);

COPONO = Copono (Capona, Capîna); – toponim **Ca-pîna** (Capital) pentru aşezare fortificată.

XXX = 3.000 ostaşi ;

6. STRATOY = stratu (oaste);

IHCeOE = ihce (necesară); – în limba a.m. "ihtizae" = "necesară".

LO = **lo** (la);

SARGETO = Sargeta; rîu în apropierea Sarmigetuzei. Pe cursul acestui râu se găsea fortăreața Sargeta care astăzi, conform estimărilor proprii, ar corespunde cetății Blidaru. În această fortăreață au fost încartiruiți 1.000 de soldați.

X = 1.000 ostaşi**;**

7. **STRATOY = stratu** (oaste);

IHCeOE = ihce (necesară);

PORCESY (PORCESI) = porcesi (în pornire); – în limba d.r. **"pornire"**.

LO = lo (la);

PERYEO (PERIEO) = perio (sanctuară); - gr. şi lat. **"peristilon, peristilum"** = "sanctuar". Ruinele obiecti-velor situate pe dealul din apropierea satului Costeşti sunt, de fapt, rămăşițele unui "sanctuar".

DAVO = davo (aşezăminte, localitate)

X = 1.000 ostaşi**;**

8. MATO = Mato (Iubit);

9. **BOEROBISETO = "Boerobiseto"** (Burebista);

10. **LO = "lo"** (la);

11. SARMONGATO = Sarmongato (Sarmongat); aşezare scito-getică puternic fortificată pe valea, înainte de sau pe linia sanctuarului. După estimarea proprie, aşeza-rea şi fortificarea Sarmogat se afla pe locul satului Costeşti de azi. Chiar şi denumirea satului **Coste**şti ascunde termenul **"cosa/cosra"** (fortificație) în limba getică.

12. DOYESTE = dueste (duios, cu amabilitate, cu gentile-țe); – în limba d.r. **"duios"**.

13. NOPO = nopo (năpădi) - în d.r. **"năpădi"**. De fapt **"năpădi" = "nopo"** (**"ă" = "o"**) sunetul mut "ă", este redat în getică prin "o", într-o transformare fonetică standard. Este explicabilă, aşadar, evoluția lui **"năpă-di" = "nopo**di**"** din **"nopo"**.

14. **SO = so** (ei, lui);

15. **IRLOY (IRLU) = irlu** (ripă, dig); - în d.r. **"irugă" (**râpă, dig).

16. **PALO = palo** (vorbeşte); – în spaniolă **"palavra"** (**pala**vra) = "vorbă". În d.r. şi a.m. **"palavra"** (a pălă-vrăgi). Faptul că acest cuvânt se regăseşte şi în spani-olă nu trebuie să ne surprindă, ştiind că o parte dintre Goți (Geți) s-au stabilit, mai târziu, pe teritoriul spaniol. Subliniez că în textele de pe plăci se găseşte un mic fond de cuvinte, întâlnit azi, într-o formă neschimbată, în limba spaniolă. Cuvântul "palavra", cu permutarea lichidelor "l" şi "r", se întâlneşte în forma "paravlidin" (vorbe) în "*Iliada*" lui Homer, "D 6″ tradusă în limba greacă arhaică, analizată în lucrarea "*OCLJUL AL OMERU", p.192.* Tetovo, 2004;.

17. ON = **on** (în, pe); – prepoziție de loc.

18. **TOHRO (TOCRO) = tocro** (organizează); – în d.r. **"tocmi"**. Este interesant faptul că pe plăcuță cuvântul este inscripționat "tohro". Experiența în traducerea plăcilor în limba geților m-a ajutat să stabilesc forma exactă a cuvântului, "tocro". Pe anumite plăci avem cazuri când litera "k (c)" este scrisă ca "x (c)", ceea ce, sigur, este rezultatul elaborării plăcii ținând cont de echivalența celor două semne şi nu de scrierea corectă a literei date.

19. MARA = mara (marii, înălțatei); - în limba d.r. şi a.m. **"mare"**.

20. **SARMIGETOYZO = Sarmigetuzo** (Sarmigetuza);

CONCLUZIE:

Pe această placă este reprezentată apărarea circu-lară a cetății Sarmigetuza, realizată prin aşezările fortifica-te situate în poziții straregice, pe drumurile de acces.

Într-o prezentare în relief, Sarmigetuza este singur-ul oraş situat pe o înălţime acoperită cu o pădure deasă.

Aşezările fortificate au format un inel de apărare foarte solid. Ele se găseau la mare distanţă de centru.

Este interesantă, în special, reprezentarea aşezării fortificate Sarmongat, care se găseşte pe aceeaşi linie cu "sanctuarul" şi mica fortificaţie Sargeto (Blidaru de azi) de pe râul Sargeta, situată imediat după "sanctuar" .

Aşa cum este reprezentat Sarmongatul, el se gă-sea pe valea Sargeţiei şi cu zidurile sale închidea complet valea. Înaintea zidurilor a fost săpată un şanţ de apărare adânc.

Având în vedere că astăzi sunt cunoscute poziţiile Sarmongat şi "sanctuarul", cred că nu este greu să se sta-bilească poziţiile exacte ale tuturor fortăreţelor expuse.

Ca rezultat a cunoştinţelor anterioare, pot identifica cu uşurinţă o parte din localităţile prezentate pe tăbliţă. Astfel, avem: Sarmongat, pe locul actualului sat Costeşti. Periodavo (sanctuarul), imediat pe dealul care se situează pe partea dreaptă a Costeştiului, privind spre Sud. Mica fortăreaţă Sargeto, denumită după râul omonim, este, de fapt, Blidaru de azi. Fortăreaţa Zidodavo se afla pe locul pe care astăzi se găsesc ruinele din localitatea "Feţele Albe".

În legătură cu stabilirea poziţiei celoraltor localităţi reprezentate pe placă, chiar dacă astăzi se execută săpă-turi în alte situri la sud de Blidaru, nu mă pot pronunţa de-cât după vizitarea locului

UE H. PALOE = Pelu, Palo

CUCERIREA RIMEPEI

9 (52) CUCERIREA RIMEPEI

Un text cu conținut identic este scris şi cu caligrafie stilizată (clerică) pe placa 10 (10). După analiza ambelor plăci, voi face şi o analiză comparativă a textelor.

Text original 9 (52)

ΗΣΘΡΩ ΨΕΤΑΡΕΚΑΒΟ
ΣΩΕΑΕΟΨΕΝΩ ΡΥΜΕ
ΠΟ ΟΥΚΟΥΕ ΜΑΘΩ Δ
ΑΒΟ ΑΡΜΕΩ ΡΙΟΥΡΑ
ΔΑ ΠΟΥΕ ΔΕΛΩ ΟΝ Ψ
ΕΝΩΚΛΟ ΠΟΥΕ ΒΗΣΥ
ΚΩ ΔΟΕ ΔΥΙΩ
ΖΕΟΜΟΓΕΖΟ
ΜΙΘΩ ΚΟΡΩΑ
ΛΕΟ ΜΑΤΟΛ
ΟΥΕΣΟΕΨΕΠ
ΟΕ ΜΟΝΤΩΡ
ΟΑΖΥΕΩ ΩΝ
ΑΝΤΨΕΟΓΛΩ
ΘΕΛΟ ΠΩΕΣΘΩ ΜΑΕ
ΡΟ ΒΥΡΕΗ ΔΑΒΩ ΣΟΕ
ΔΟΥΣΑΤΕΗΩ ΨΕΘΩΥ
ΡΑΣ ΕΥΩ ΟΝ ΘΑΛΥΠΙ
ΚΩ ΨΕΝΟΥΚΛΩ ΣΟΕ Κ
ΩΘΟΠΩΛΟ ΨΕΝΥΕΟΠ
ΑΝ ΧΙΣΤΡΙΑΝΟ ΚΟΡ
ΜΥ
Ω
Σ
Α
Ρ
ΜΟΝ
ΓΑΤ
Ω

Copie (transcriere) originală

Voi prezenta mai întâi inscripția cu ortografia stiliza-tă (clerică) după numerotarea la care am apelat.

Pe plăcuța respectivă se găsesc şi alte inscripții cu caligrafie stilizată (clerică), dar datorită faptului că am analizat textul după fotografie, nu sunt în situația de a oferi interpretarea sigură a tuturor semnelor.

Inscripții cu ortografia stilizată (clerică):

1. **TROPEIO SOTIGEOZOG**i
2. **M (mato) DUAZO DUZATEO**
3. **COTOPOLO CENUE**
4. **MATO BOEROBISTO**

Text cu ortografie getică standard:

ISTROGETA RECAVO -

1 2

SOEAEO GENO RYME -

3 4

POOYCOYE MATO D -

5 6

AVO ARMEORIOY RA -

7 8

DA POYE DELO ON G -

9 10 11 12

ENOCLO POYE BISY -

13 14

CO DOE DYIO

15 16

ZEOMO G’EZO -

17 18

MITO COROA -

19

LEO MATO L -

20 21

OYE SOEGEP -

22

OE MONTOR -

23

OAZYEO ON

24

ANCYEO GLO -

25 26

TELO POESTO MAE -

27 28

RO BYREI DAVO SOE

29 30 31

DOYSATEIO GETOY -

32 33

RASEYO ON TALYPI -

34 35

CO GENOYCLO SOE C -

36 37 38

OTOPOLO CENYEO P -

39 40

AN HISTRIANO COR -

41 42

MY -

O

S -

43

A -

R -

MON -

GAT -

O

Transcrierea cu caractere latine a textului original şi înregistrarea fiecărui cuvânt în parte cu un număr diferit

-

-

Citirea ortografică a textului original

Inscripții cu ortografia stilizată (clerică):

1. **Tropeo sotigeozogi (soțigeozogi)**
2. **M (mato) Duazo Duzateo**
3. **Cotopolo Cenue**
4. **Mato Boerobisto**

Text cu ortografia getică standard:

Istrogeta recavosoao geno Rimepoucue

mato davo armeriu rada pue delo on Geno-clo pue Bisico de Dio Zeomo G'ezomito Co-rolo.

Mato lue Segepe Montorazio on ancieo glo-telo poesto (posto) maro biri davo se Dusa-teo Geturaseo on talipico Genuclo se Coto-polo Cenio pan histriano cormio sarmon-gato.

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

termenele etimologice din limba română

Inscripții cu ortografia stilizată (clerică):

1. **Tropeo sotigeozogi (soțigeozogi)** (trupe a-sociate)
2. **M (mato) Duazo Duzateo** (Iubitul Duazo Duzateo)
3. **Cotopolo Cenue** (Cotopolo Cenue)
4. **Mato Boerobisto** (Iubitul Burebista)

Text cu ortografia getică standard:

Istrogeta (Istrogeta) **recavosoao** (recucerează) **geno** (gentil, distins, nobil) **Rimepoucue** (rimepia-nă) **mato** (Iubită) **davo** (aşezare) **armeriu** (al ar-matei) **rada** (rasă, destrusă) **pue** (pune) **delo** (del, proces) **on** (în) **Genoclo** (Genucla) **pue** (pune) **Bisico** (la biserică) **de** (de) **Diyo** (Zeu) **Zeomo** (zeesc) **G'ezomito** (g'ezomitic) **Corolo** (Corolo, al Corolo)**.**

Mato (Iubit) **lue** (lui) **Segepe** (Segepe) **Montora-zio** (Montorazio) **on** (în) **ancieo** (ân cerere) **glo-telo** (glotaşi – recruiţi militari) **poesto** (vizita, posta) **maro** (marele) **biri** (birău) **davo** (a aşezarea) **se** (acela este) **Dusateo** (Dusateo) **Geturaseo** (Ge-turaseo, Getică) **on** (în) **talipico** ("tali + pic" – ple-căciune, mica reverenţă) **Genuclo** (al Genuclei) **se** (acela este) **Cotopolo** (Cotopolo, Marele preot) **Ce-nio** (Ceneo) **pan** (totul, tot cuprinzător) **histriano** (dunăreană; Hister = Dunărea) **cormio** ("cârmăr", timonier, conducător) **sarmongato** (sarmongatean)**.**

<u>Traducere liberă</u>

Inscripţii cu ortografia stilizată (clerică):

1. **Trupele asociate.**
2. **I (iubit) Duazo Duzateo.**
3. **Cotopolo Cenue.**
4. **Iubit Boerobisto (Burebista).**

Text cu ortografie getică standard:

Istrogeta recucerează distinsa rimepiană iubita aşezare distrusă (rasă) a armatei şi pune (ridică) proces la Genucla la Biserica Zeului Divin g'ezomitic Corolo.

Iubitul el (lui) Segepe Montorazio în căuta-rea recruţilor militari, l-a vizitat pe marele birâu a oraşului, el (acela este) Dusateo Geturaseo, la plecăciunea (mică reverenţă) genuclică a (acela este) Marelui Preot Ce-neo, conducătorul pan-danubian din Sar-mongat.

-

Explicarea cuvintelor:

Text cu ortografie getică stilizată (clerică):

1. **TROPEIO SOTIGEOZOG**i **(SOTSIGEOZOG**i**) = tru-peo sotigeozog**i **(soțigeozog**i**)** (trupe asociate); - aceaste cuvinte sunt inscripționate la mijlocul părții de sus a plăcii în jurul personajului "zabelo" (Zamolxis), reprezentat ca tânăr ostaş. Pentru ambele cuvinte există cuvinte asemănătoare în actualele limbi a.m. şi d.r.

2. **M** (mato) **DUAZO DUZATEO = M** (mato) **Duazo Du-zateo** (Iubitul Duazo Duzateo); - numele conducăto-rului din Genucla. Este inscripționat în partea stângă, în zona mediană a plăcii. Numele acesta se regăseşte inscripționat şi cu ortografie standard la poziția 32, sub forma **Dusateo**.

3. COTOPOLO CENUE = Cotopolo Cenue (Cotopolo Cenue)**;** - Marele preot, învățat şi "comandant al tuturor oştilor" pe vremea lui Burebista; **Cotopolo Cenue** este inscripționat, împreună cu numele lui Burebista, în zona centrală a plăcii.

4. **MATO BOEROBISTO = Mato Boerobisto** (Iubitul Burebista);

Text cu ortografie getică standard:

1. **ISTROGETA = Istrogeta** (Istrogeta); - aşezare getică şi fortificație pe malul Mării Negre, în Dobrogea; din do-cumentele istorice este cunoscută sub numele Istria.

2. RECAVOSOEAEO = recavosoao (recucerită, recotropită); - cu aceaşi semnificație se întîlneşte în limba spaniolă, în varianta fonetică **"reconquistado"** (reconcuistado)**.**

3. **GENO = geno** (gentila, distinsa, nobila); - în d.r. există termenul similar **"gen**til**"** .

4. **RYMEPOOYCOYE = rimepoucue** (rimepiană); – cu referire la numele fortificarției Rimepa.

5. **MATO = Mato** (Iubit); - de la **"a mato".**

6. **DAVO = davo** (aşezare); - de la "dava" (aşezare).

7. **ARMEORIOY = armeriu** (al armatei); - din "armos" (armată). În a.m. şi d.r., v. şi "armie" (armată).

8. **RADA = rada** (rasă, destrusă); - în d.r. există verbul **"a rade"** (a distruge, a învinge, a devasta).

9. **POYE = pue** (pune); – în d.r. există **“a pune“.**

10. DELO = delo (proces); – în d.r. “**del**” (proces, judeca-tă).

11. ON = on (în); - în d.r. şi a.m. **“în, ân“.**

12. GENOCLO = Genoclo (Genucla); - numele marii cetăţi şi a centrului religios.

13. POYE = pue (pune);- în d.r. există **“a pune“**.

14. BISYCO = bisico (biserică); - în d.r. şi a.m. **“biserică, bisearicâ”** .

15. DOE = de (de); - în d.r. **“de” . În** a.m. există sub forma **“di”**.

16. DYIO (DIYO, DIO) = Dio (Zeu); - în a.m. “**dio**” (dio) = “zeu”.

17. **ZEOMO = zeomo** (zeesc); - în d.r. “**zeu**, divinitate”.

18. G’EZOMITO = g’ezomito (g’ezomitic); - din “G’et = g’etomitic = g’ezomitic”.

19. COROALEO = Corolo (Corolo, al Corolo); - nume de ctitor a bisericii.

20. MATO = Mato (Iubit); - de la **“amato”**.

21. **LOYE = lue** (lui, a lui); – în d.r. **“lui“**, în a.m. **“alui“**. Este vorba de pronume utilizate ca pronume de politeţe, pentru apelare a personalităţilor, de ex. “Lui Segepe” (Respectatul Segepe).

22. **SOEGEPOE = Segepe** (Segepe); - nume de nobil, iniţiator al procesului.

23. MONTOROAZYEO = Montorazio (Montorazio); - numele de familie a lui Segepe.

24. ON = on (în); - în d.r. şi a.m. **“în, ân“.**

25. **ANCYEO = ancieo, anceo** (ân cerere); – cuvântul trebuie analizat ca un cuvânt compus, format din “an + ciea” = “an + cerere”, unde termenul “ciea” reprezintă de fapt forma prescurată a substantivului “**cerea**” = “cerere”, în limba d.r., în care sunetul “r” se pronunţă absorbit, în maniera “**ciea**“. Această absorbire a sune-tului “r” este similară fenomenului identic în ceea ce priveşte consoana “r” în cazul anumitor cuvinte în limba armân makedonă, ca de exemplu: “ca**r**i, ca**r**e” =”care” pronunţate în unele graiuri “cai, cae”. Aşadar şi în limba d.r. veche, în manieră identică, în loc să se folosească termenul “ance**r**ea”, s-a folosit “anciea, ancea”.

26. **GLOTELO = glotelo** (recruiţi militari); – în d.r. “**glotaş**” (recrut militar care nu mai este obligat la recrutare). Evident că termenul “glotaş” şi în actuală d.r. se referă la “recrut militar”, dar acum semnificaţia îi este uşor modificată; el desemnează “supus recrutării” şi nu “cel care nu este supus recrutării”.

27. **POESTO = poesto, posto** (vizita, posta); - semnifica-ţia acestui cuvânt se referă la punerea împreună a semnificaţiei celor două cuvinte constituente, “**poi, apoi + sta**“, mai ales

pentru că acelaşi cuvânt se regăseşte, cu înțeles similar, pe mai multe plăci. Cu toate acestea, simpla determinare a compunerii nu conferă claritate din punct de vedere etimologic. Determinarea evoluției etimologice a termenului, reali-zată odată cu studiul său în contextul textului de pe această plăcuță, are la bază conexiunea făcută între "**po**es**ta**", şi "**pos**e**ta**", aparținând limbilor slave. Dacă se compară ambele cuvinte care au semnificație identi-că putem trage concluzia că termenul getic "**po**es**ta**", în raport cu cel slav, se deosebeşte numai prin permu-tarea literelor a treia şi a patra, de la "**se**" în "**es**". Datorită faptului că termenul „**pos**e**ta"** se întâlneşte în toate limbile slave şi, în plus, doar în textele getice, într-adevăr, indiferent din legătura sesizată inițial, pot constatata că originea trebuie căutată în limbile slave. Se ridică întrebarea legată de găsirea unui cuvânt slav în scrierile getice dacă se ştie că şi cu şase secole mai târziu, pe timpul lui Iordanes, v. "*Getica*, 34, 35″ Slavii (Sclavenii şi Anții) trăiau la izvoarele Vistulei şi între râurile Nistru şi Nipru. Explicația ar trebui căutată la Sarmați, care, înainte să locuiască spațiul de lângă flu-viul Dunărea, au trăit în vecinătatea imediată a Slavilor. Prin urmare, Sarmații sunt cei care au preluat de la Slavi termenul „**pos**e**ta**", iar acest cuvânt a fost adaptat fonetic la noua limbă şi pronunțat "**po**es**ta**". În limba d.r precum recidiv apare şi forma "posta" (posta) = "se opreşte, se aşează, se aranjează".

28. **MAERO = maro** (marele); – în d.r. şi a.m. "**mare**".

29. **BYREI = biri** (birău); – în d.r. "**birău**" (birău).

30. **DAVO = dava** (aşezare);

31. **SOE = se** (acela este, acela e); – pe placa 12 (28; – 23) se întâlneşte sub forma "se".

32. **DOYSATEIO = Dusateo** (Dusateo); – numele condu-cătorului din Genucla.

33. **GETOYRASEYO = Geturaseo** (Geturaseo, Getică); – supra-numele, porecla lui Dusateo.

34. **ON = on** (în); - - în d.r. şi a.m. **"în**, **ân".**

35. **TALYPICO = talipico** (plecăciune, mica reverență); – vezi placa 7 (120; – 14).

36. **GENOYCLO = Genuclo** (al Genuclei; la Genucla);

37. SOE = se (acela este, acela e); – pe placa 12 (28; – 23) se întâlneşte sub forma "se".

38. **COTOPOLO = Cotopolo** (Cotopolo, Marele preot);

39. **CENYEO = Cenio** (Cotopolo Ceneo);

40. **PAN** = **pan** (totul, tot cuprinzător); "pan" = "panta" (toți), este un vechi cuvânt utilizat în toate limbile bal-canice; în limba greacă se regăseşte sub forma "pante-lis" (tot, tot cuprinzător).

41. **HISTRIANO = Histriano** (dunăreană; Hister = Dună-rea); – după Iordanes "*Getica, 75*" Dunărea în limba Besilor se numea "**Hister**". Trebuie făcută diferență între termenii "Istro" şi "Hister, Histro". "Istro, Istria" e denumirea fortăreței, iar "Hister, Histro, Histria" este numele Dunării. Această diferențiere este respectată pe această placă înainte de toate de faptul ce în

acelaşi text se utilizează numele lui Istria şi Hister, iar dacă nu ar fi inscripţionată litera “h” la începutul cuvân-tului Histriano, acesta ar fi putut fi interpretat greşit, în legătură cu Istria şi nu cu Dunărea. Pe alte plăci această regulă nu se prea respectă, astfel că Dunărea cel mai frecvent este scrisă în forma “Istrio”. Poate că termenul “Istrio” (Dunărea) este de origine getă.

42. **CORMYO = cormio, cormo** (câmăr, timonier, condu-cător); – de la “cîrmă” (conducător, promotor); – forma derivată de la “cara” (cârmire, mişcare într-o direcţie). “Cara” este un stră-vechi cuvânt de origine pelasgă, etimologic derivat din cuvântul “curâ” (curge).

43. **SARMONGATO = Sarmongato** (Sarmongat); – aşeza-re scito-getică puternic fortificată, pe drumul principal de acces Sarmigetuza.

CONCLUZIE:

-

Conducător la Genucla, regent de la Sarmigetuza a fost Dusateo Geturazeo. Datorită faptului că el a coman-dat toate trupele sarmigetuze în întreaga regiune, se poa-te trage concluzia că la vremea respectivă Genucla nu a fost numai principalul centru religios, ci şi o fortăreaţă foar-te puternică.

Conducătorul aşezării litorale Istria, Segepe Monto-razeo, a reuşit să recucerească garnizoana Rimepa care a fost distrusă.

Dorind să reconstruiască garnizoana, în timpul rugăciunii la Biserica Zeiască din Genucla în cinstea lui Cotopolo Ceneo, a cerut conducătorului din Genucla, Du-sateo Geturazeo, să i se dea un anumit număr de recruţi pe care să îi cazeze la Rimepa.

Pe această placă Cotopolo (Marele, Înaltul preot) Ceneo este identificat astfel: “conducător pan-dunărean din Sarmongat”.

Cum s-a putut observa din plăcuţa 8 (21), imediat lângă Sarmongat este “**perio davo**” (aşezarea sacră). Această înseamnă că este vorba despre o mai mare concentrare de elemente sacrale, într-o aşezare tipic sacrală.

Cum Ceneo este Cotopolo (Mare Preot), dar şi co-mandant suprem al forţelor armatei, cu siguranţă că avea cartierul general la Sarmongat, în apropierea imediată a “complexului sacral”. Şi pentru că Ceneo, v.7 (120), este şi “sarcerio rotopeno” (comandant al tuturor oştilor), pe bună dreptate este supranumit “Conducător pan-danubian din Sarmongat”.

Cucerirea Rimepei – Analiza intre 9 si 10

10 (10) CUCERIREA RIMEPEI

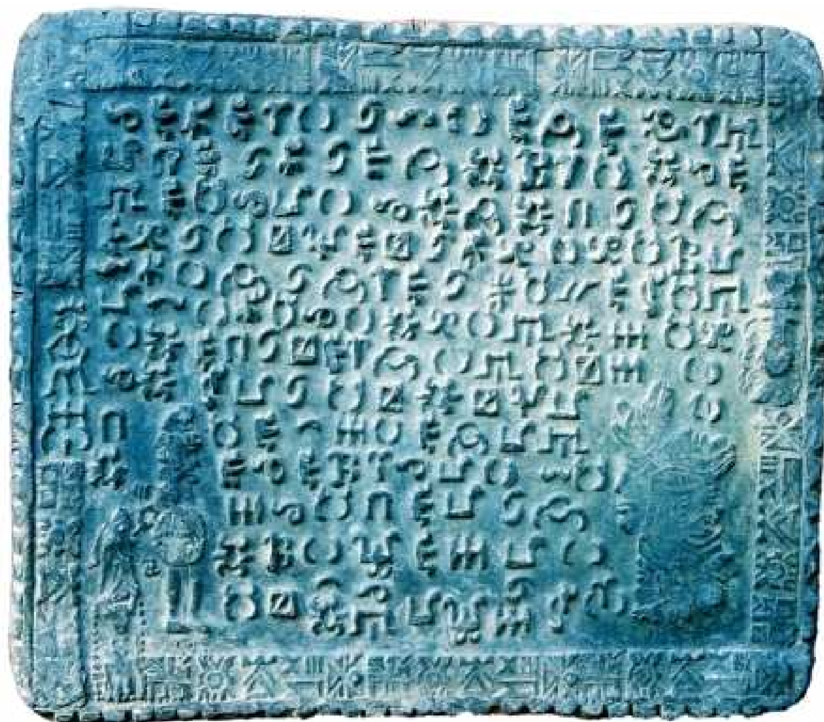
SI

ANALIZA COMPARATIVĂ ÎNTRE

9 (52) ŞI 10 (10)

Textul care a fost inscripționat cu ortografie stan-dard getică pe placa 9 (52), se găseşte ntr-o versiune prescurtată şi pe placa 10 (10), dar cu ortografie stilizată (clerică).

Pe rama plăcii se află inscripționat un text cu cali-grafie stilizată (clerică), greu de citit.

Textul original 10 (10)

Transcrierea originală

REKEYOUSOEDES RYM -

1 2

IPEUCUE DAVYO ARE -

3 4

MEORIO RADA PUO D -

5 6 7

ELU ON GENUCLO LO BI -

8 9 10 11

SCO DU DYEU TEOS G’EZOM -

12 13 14 15

ISO COROALO MATO L -

16 17 18

OAE PUNEYDO MONTO -

19 20

RAZIU ON ANCIO

20 22

POESTOE DI M -

23 24 25

AERE BYRIOSO

26

TROPEIU D -

27 28

AVOGETIO

ON SARMIGETUZOY

29 30

-

Transcrierea textului original cu caractere latine şi înregistrarea fiecărui cuvânt separat cu cifră separată

-

Citirea ortografică a textului original

Rekeusodes Rimipucue davio aremerio ra-da puo delu on Genuclo lo Bisco du Deu Teos g'ezomiso Coroalo mato loe punedo Montoraziu on ancio poesto (posto) di ma-re biriso trupeu davogeto on Sarmigetuzu.

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu termenele etimologice din limba română

Rekeusedes (recucerită, contropită iar) **Rimipu-cue** (rimepiana) **davio** (aşezămintele) **aremerio** (armatei) **rada** (rasă, distrusă) **puo** (pune, bagă) **delu** (del, proces) **on** (în) **Genuclo** (Genucla) **lo** (la) **Bisco** (Bisearică) **du** (de) **Deu** (Zeu, lui Dumne-zeu) **Teos** (Zeu) **g'ezomiso** (g'ezomisic) **Coroalo** (Corolo) **mato** (Iubit) **loe** (lui) **punedo** (pune la) **Montoraziu** (Montoraziu) **on** (în) **ancio** (cerere, căutare) **poeste** (vizită, posta) **di** (de) **mare** (mare) **birioso** ("birău" – primar, primărie) **trupeu** (trupele) **davogeto** (davogetic) **on** (în) **Sarmigetuzu** (Sar-migetuza)**.**

Traducere liberă:

Recucerind rimepiana (de Rimepa) aşeză-mintele militară distrusă a înaintat (a pus) procedura la Genucla, la Biserica Zeului Divin g'ezomitic Corolo, iubitul el (lui) Montoraziu a căutat (în căutarea) să-l vizi-teze pe marele birâu al trupelor davogetice la Sarmigetuza.

Explicarea cuvintelor:

1. **REKEYOUSOEDES = rekeusodes** (recucerită, contropită iar); – cu aceaşi semnificaţie se întălneşte în limba spaniolă pronunţată ca "**reconquistado**" (reconcuistado).

2. **RYMIPEUCUE = Rimipucue** (rimepiana); – Rimepa (numele fortăreţei armatei).

3. **DAVYO = davio** (aşezămintele); – de la "dava" (aşezăminte).

4. **AREMEORIO = aremerio** (armatei); – de la "armos" (armată).

5. **RADA** = **rada** (rasă, distrusă); - în d.r. există **"a rade"** (rade) = "a distruge, a învinge, a devasta".

6. **PUO = puo** (pune, bagă); – în d.r. există **"a pune"**.

7. **DELU = delu** (del, proces); – în d.r. "**del**";

8. **ON = on** (în); - în d.r. şi a.m. **"an, ân".**

9. **GENUCLO = Genuclo** (Genucla); - numele unei mari cetăţi şi centru religios deopotrivă;

10. **LO = lo** (la); – în d.r. şi a.m. “**la**” (la).

11. **BISCO = Bisco** (Bisearică); – în d.r. şi a.m. “**bisearicâ**“

12. **DU = du** (de); – în d.r. “**de**” (de). În a.m. există “**di**“.

13. **DYEU = deu** (Zeu, lui Dumnezeu); în a.m. “**dio**” (zeu).

14. **TEOS = teos** (Zeu); – în gr. “teos” (Zeu).

15. **G’EZOMISO = g’ezomiso** (g’ezomisic); – de la “G’et = g’etomisic = g’ezomisic”.

16. **COROALO = Corolo** (Corolo); – numele ctitorului bisericii.

17. **MATO = Iubit** (Iubit); – de la “a**mato**“.

18. **LOAE = loe** (lui); – în d.r. “**lu**i”, în a.m. “a**lu**i” . Este vorba despre un pronume de politețe, „Domnia Sa Montorazu”.

19. **PUNEYDO = punedo** (pune la); – în d.r. există **“a pune“**. La poziția 6. am avut forma scurtă “puo”;

20. **MONTORAZIU = Montoraziu** (Montoraziu); - numele de familie a nobilului care este inițiator al procesului.

21. **ON = on** (în); - în d.r. şi a.m. **“an, ân“.**

22. **ANCIO = ancio** (cerere, căutare); – cuvântul trebuie analizat ca un cuvânt compus, format din “an + cea” = “an + cerere”, unde termenul “cea” reprezintă de fapt forma prescurată a substantivului “**cerea**” = “cerere”, în limba d.r., în care sunetul “r” se pronunță absorbit, în maniera “**cea**“. Această absorbire a sunetului “r” este similară fenomenului identic în ceea ce priveşte con-soana “r” în cazul anumitor cuvinte în limba armân makedonă, ca de exemplu: “ca**r**i, ca**r**e” =”care” pronun-țate în unele graiuri “cai, cae”. Aşadar şi în limba d.r. veche, în manieră identică, în loc să se folosească termenul “ance**r**ea”, s-a folosit “ancea”. Interesant este că diferit de placa 9 (52; – 26) unde acest cuvânt este inscripționat “ancieo” aici el capătă forma de “ancio“, unde desigur nu este vorba de o greşeală de scriere, ci de pronunție, de grai.

23. **POESTOE = poesto, posto** (vizită, posta); – explicația detaliată a fost dată la 9 (52) – 27.

24. **DI = di** (de); – în d.r. “**de**“. În a.m. este “**di**” (de). La fel ca “du” din poziția 12.

25. **MAERE = mare** (mare); – în d.r. şi a.m. “**mare**“.

26. **BYRIOSO = biriso** (primarlui); – în d.r. “**birău**” = “primar”.

27. **TROPEIU = tropeu** (trupele); – în d.r. “**trupâ**” (trupă).

28. **DAVOGETIO = davogeto** (davogetic); “davogeti” = “cetățeni Geți”. Nume de identificare a Geților.

29. **ON = on** (în); – în d.r. şi a.m. **“an, ân“.** Aici o are semnificația transmisibilă “pe”.

30. **SARMIGETUZOY = Sarmigetuzu** (Sarmigetuza); - combinația “on Sarmigetuzu” (pe Sarmigetuza), logic şi gramatical, este similar termenului “**sarmigetu-zocue**” (sarmigetuzisi), inscripționat pe alte plăci.

CONCLUZIE:

Conținutul acestui text corespunde conținutului textului înscris pe placa 9 (52), dar într-o formă redusă.

Diferența constă în faptul că dacă această placă se citeşte izolat, atunci nu putem să înțelegem în totalitate semnificația inscripției.

Este evident că placa a fost scrisă pentru a satisfa-ce orgoliul nobilului Montorazu, dar şi ca mulțumire a pre-oților pentru darurile bogate primite.

Că este aşa se poate vedea şi de prezentarea în relief a singurei plăci pe care sunt reprezentate trei perso-naje, primul, Montorazu în postura de mare luptător (pre-zentat în colțul din stânga jos), cu scut, celălalt al lui Burebista, cu imaginea de tânăr Zamolxis (în colțul din dreapta jos) şi al treilea al “Marelui birău (conducător) al trupelor sarmigetuzice”, Dusateo, reprezentat în plan se-cund, la dreapta, în partea centrală.

Interesant este ceea că numele a “Marelui birău (conducător) al trupelor sarmigetuze” Dusateo este amintit direct niciunde în acest text, dar totuşi îi este prezentată figura care corespunde în totalitate cu cea reprezentând personajul din figura de pe placa 9 (52), ținând în mâna dreaptă un “degio”.

Aceasta înseamnă că a fost important ca în imagine să fie reprezentate personajele principale, iar textului să i se dea o importanță de curtoazie

ANALIZA COMPARATIVĂ ÎNTRE

9 (52) ŞI 10 (10)

ISTROGETA RECAVO- REKEYOUSOEDES RYM -

1 2 1 2

SOEDEO GENO **RYME- IPEUCUE DAVYO ARE -**

3 4 3 4

POOYCOYE MATO **D-** **MEORIO RADA PUO D -**

5 6 5 6 7

AVO ARMEORIOY RA- ELU ON GENUCLO LO BI -

7 8 8 9 10 11

DA POYE DELO ON G - SCO DU DYEU TEOS G'EZOM-

9 10 11 12 12 13 14 15

ENOCLO POYE BISY- ISO COROALO MATO L -

13 14 16 17 18

CO DOE DYIO OAE PUNEYDO MONTO -

15 16 19 20

ZEOMO G'EZO - RAZIU ON ANCIO

17 18 21 22

MITO COROA - POESTOE DI M -

19 23 24 25

LEO MATO L - AERE BYRIOSO

20 21 26

OYE SOEGEP - TROPEIU D -

22 27 28

OE **MONTOR -** AVOGETIO

23

OAZYEO ON ON SARMIGETUZOY

24 29 30

ANCYEO GLO -

25 26

TELO POESTO MAE -

27 28

RO BYREI DAVO SOE

29 30 31

DOYSATEIO GETOY -

32 33

RASEYO ON TALYPI -

34 35

CO GENOYCLO SOE C -

36 37 38

OTOPOLO CENYEO P -

39 40

AN HISTRIANO COR -

41 42

MY -

O

S -

43

A -

R -

MON -

GAT -

O

Din compararea celor dou texte transcrise cu litere latine extragem cuvintele comune:

9 (52)	10 (10)
2. RECAVOSOEAEO =	**1. REKEYOUSOEDES**
(recavosoao)	(rekeusodes)
4. RYMEPOOYCOYE =	**2. RYMIPEUCUE**
(rimepoucue)	(rimipeucue)
6. DAVO =	**3. DAVYO**
(davo)	(davio)
7. ARMEORIOY =	**4. AREMEORIO**
(armeriu)	**(armerio)**
8. RADA =	**5. RADA**
(rada)	(rada)
9. POYE =	**6. PUO**
(pue)	(puo)
10. DELO =	**7. DELU**
(delo)	(delu)
11. ON =	**8. ON**
(on)	(on)
12. GENOCLO =	**9. GENUCLO**
(Genoclo)	(Genuclo)
14. BISYCO =	**11. BISCO**
(Bisico)	(Bisco)

15. DOE =	**12. DU**
(de)	(du)
16. DYIO =	**13. DYEU**
(Dio, Diyo)	(Deu)
17. ZEOMO =	**14. TEOS**
(Zeomo)	**(Teos)**
18. G'EZOMITO	**15. G'EZOMISO**
(G'ezomito)	**(G'ezomiso)**
19. COROALEO =	**16. COROALO**
(Corolo)	**(Corolo)**
20. MATO =	**17. MATO**
(mato)	(mato)
21. LOYE =	**18. LOAE**
(lue)	**(loe)**
23. MONTOROAZYEO =	**20. MONTORAZIU**
(Montorazio)	(Montoraziu)
24. ON =	**21. ON**
(on)	**(on)**
25. ANCYEO =	**22. ANCIO**
(ancieo, anceo)	(ancio)
27. POESTO =	**23. POESTOE**
(poesto, posto)	(poesto, posto)
28. MAERO =	**25. MAERE**
(maro)	**(mare)**
29. BYREI =	**26. BYRIOSO**
(biri)	(biriso)

Este evident că texul scris cu ortografie stilizată (clerică) pe placa 10 (10) reprezintă de fapt versiunea pre-scurtată a textului scris cu ortografie getică standard pe placa 9 (52).

Din compararea cuvintelor utilizate cu acelaşi sens se poate observa clar că, chiar dacă cuvintele sunt identi-ce, modul de redactare diferă.

Această deosebire este rezultatul diferitelor inter-pretări grafice a fonemelor în cuvintele identice din aceea-şi limbă, inscripționate de diferiți autori de texte dar care, după observațiile proprii şi varietatea inscripției, constituie şi rezultatul diferitelor graiuri aparținând aceleiaşi limbi, utilizate de diferițîi autori ai textelor.

CONCLUZIE:

În acelaşi tezaur se găsesc două plăci pe care este înscris textul care se referă la acelaşi eveniment, cuvin-tele prin care este redată întâplarea sunt identice şi cu semnificație neschimbată.

Primul text este scris cu ortografie getică standard, iar celălalt cu ortografie stilizată (clerică).

Când utilizez sintagma "ortografie getică standard" mă refer în adevăratul sens a cuvântului.

Este cert că în ortografia utilizată se face apel şi la anumite semne ortografice autohtone, deci este vorba despre o ortografie nouă, complexă, întemeiată în baza ortografiei greceşti, iar acesta în baza ortografiei armene (pelasge).

Referitor la ortografia stilizată (clerică), nu poate fi pusă la îndoială originea ei autohtonă.

Identitatea textului pe ambele plăci este o garanție clară a faptului că acestea două, iar cu aceasta şi celelalte plăci la care fac referire sunt citite corect.

Diferențele în pronunțarea cuvintelor identic utilizate sugerează existența graiurilor diferite care s-au amestecat şi s-au utilizat într-un spațiu mic.

Acest fapt se poate sublinia şi prin afirmația lui Ovi-diu, care în scrierile sale a precizat că la Tomis, unde se afla în exil, a uitat limba latină şi că vorbea şi scria o latină mixtă, cu numeroase împrumuturi geto – traco – scite.

<u>Semnificația conținutului din plăcuțe</u>

În textul scris pe ambele plăci este vorba despre un eveniment cu caracter local.

Accentuez că **evenimentul are caracter local**.

Descrierea evenimentului cu caracter local pe două plăci indică clar locul de origine a elaborării textelor.

Datorită faptului că evenimentul se petrece în Dacia Minor (Dobrogea), şi locul de elaborare trebuie să se gă-sească în aceeaşi regiune.

Un moment foarte important marcat în conținutul textului este acela că nobilul local din oraşul Istria, Segepe Montorazeo, a inițiat acțiunea la Biserica Zeului Divin a lui Gezomito Corolo la Genucla.

Din acestea se poate constata că :

- Biserica Zeului Divin (Biserica Cerească a Sfântu-lui Zeu, Biserica Sinodului) a fost identificată şi ca aparținând lui Corolo, ce ar trebui să însemne că ea a fost ridicată de către un nobil cu numele Corolo, care la origine nu a fost nici Get nici Aram (Scit), ci G'et.

În Dacia Minor cum reiese şi din alte plăci, dar şi din scrierile istorice existente, preponderenți au fost G'eții.

Numele acestul Corolo nu trebuie să fie confundat cu Corolo 12 (28), Sego Corolio 13 (98) şi Coroleo-samito 14 (94), care tot aşa a trăit în Dacia Minor (Dobrogea), dar undeva până în anul 90 d.H., deci la diferență de aproape un secol şi jumătate față de perioada în care au fost scrise plăcile 9 (52) şi 10 (10).

- Datorită faptului că despre acțiunea lui Segepe Montorazeo din Istria au fost scrise texte pe două plăci cu conținut identic, din care prima, cea mare, cu o bogată prezentare în relief şi cu utilizarea am-belor ortografii, indică faptul că nobilul local, pentru o asemenea prezentare publică pe zidurile Bisericii Sinodului, a fost nevoit să aducă daruri bogate bise-ricii.

- Plăci care conțin un eveniment local, care în nici-un caz nu reprezintă ceva important la nivel mai mare, cu siguranță au beneficiat de o prezentare publică la nivel local; datorită faptului că centrul de elaborare a tuturor plăcilor se găsea este Genucla, în mod logic, printre

plăcile din tezaurul de la Sinaia descriind evenimente de importanță generală, de stat, s-au aflat şi plăci referitoare la evenimente de importanță locală.

- Mai mult ca sigur este faptul că din tezaurul de la Sinaia, pe lângă plăcile cunoscute, făceau parte şi sigiliul lui Burebista 1 (112), şi medalia de ambasa-dor 3 (113), care astăzi au proprietari diferiți.

Trebuie remarcat că sigiliul şi inelul au fost aduse în Sinaia odată cu celelalte plăci din Genucla.

Acest aspect conduce la o altă constatare, şi anu-me: obiectele pe care le utilizau anumite persoane, şi care erau de importanță generală, după utilizarea lor deveneau părți ale patrimoniului Bisericii Sinodu-lui de la Genucla.

- La Genucla se depozitau şi alte obiecte şi relicve de importanță generală.

Astfel, din surse romane, este cunoscut cazul când Crassus, căutând "casus belli", a cerut regelui local Zuraso să îi dea înapoi steagurile romane captura-te, depozitate la Genucla.

Este interesant că în scrierile romane Genucla este menționată doar ca fortăreață puternică, şi nu ca centru religios.

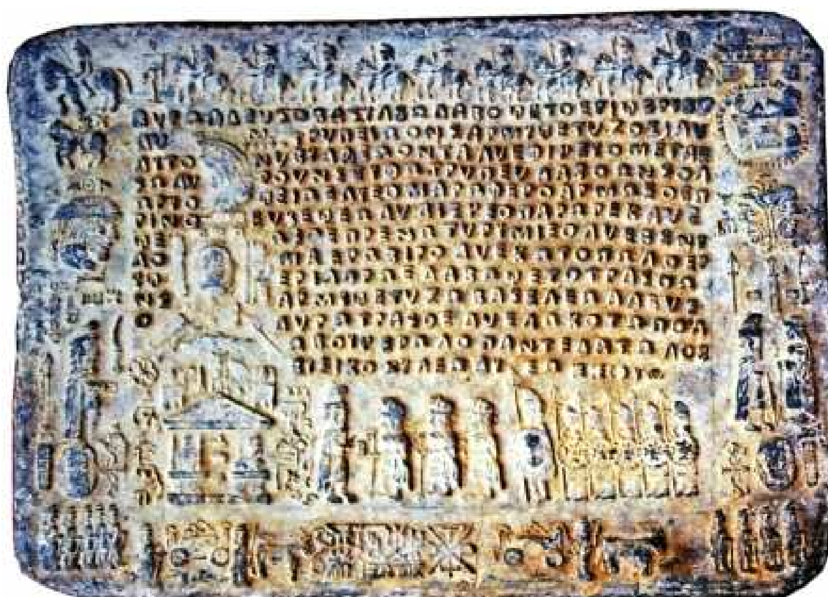
Motivul pentru trecerea sub tăcere a rolului religios al Genuclei poate fi căutat în diferențele mari de ordin religios dintre cele două societăți.

O religie practica monoteismul lui Zamolxis, iar cealaltă politeismul roman.

Este cunoscut în istorie faptul că atunci când se doreşte ca ceva să se distrugă complet, atunci des-pre acel lucru nu se vorbeşte deloc (în niciun mod).

DURO ADEUSO

11 (92)   DURO ADEUSO

Textul original 11 (92)

ΔVPΩ ΑΔΕVΣΟ ΒΑΣΙΛΕΩ ΔΑΒΟΨΕΤΟ ΕΡΙΨΕΡΥΕΟ
ΔV ++++ ΤΡVΠΕΙΩ ΟΝ ΣΑΡΜΥΨΕΤV ΖΟ ΣΙ ΑV
ΔΥ ΤΟ ΝVΒΥΔΑΕΩ ΟΝ ΤΑΛVΕΦΙΨΕΥΟ ΜΕΤΑΕ
ΣΩ ΔVΡΟ VΝΣΕΥΦΩ ΤΡVΠΕV ΔΑΒΟ ΩΝ ΣΟΛ
ΩΡΥΟΨΕΙΩ ΕΛΥΕΟ ΜΑΡΩ ΦΕΡΟ ΑΡΜΩΣΟΕ Π
ΡΥΝΟΕ VΥΕΨΕΩ ΔV ΔΙΣΡΕΟΠΑΡΩ ΡΕΚΑVΕ
ΨΕΟΣΟΕ ΠΡΕΝΩ ΤVΡΥΜΙΕΟ ΛVΕ ΒΕΝV
ΔΟ ΜΑΕΡΩ ΒΙΡΟ ΔVΕ ΚΩΤΟΠΩΛΟ ΕΡ
ΥΨΕΡΙΛΟΡΩΕ ΔΑΒΩΨΕΤΟ ΤΡΑΣΟ Ω
Ν ΣΑΡΜΙΨΕΤVΖΩ ΒΑΣΕΛΕΩ ΑΔΕVΣ
Ο ΔVΡΩ ΤΡΑΣΟΕΔVΕΛΩΚΟΤΩΠΟΛ
Ω ΒΟΥΨΕΡΩ ΛΟ ΠΑΝΤΕΔΑΤΩ ΛΟΕ
ΒΥΣΙΚΟ ΧΥΛΕΩ ΔΥΕΩ ЖΚΕ()ΥΟ

Transcrierea originală

DURO ADEUSO VASILEO DAVOGETO ERIGERYEO

1 2 3 4 5

DU M (+ + + + +) TRUPEIO ON SARMYGETUZO SI AU -

6 7 8 9 10 11 12

DY TO NUVYDAEO ON TALUEFICEYO METAE

13 14 15 16 17

SO DURO UNSEYFO TRUPEU DAVO ON SOL -

18 19 20 21 22 23 24

ORYOGEIO ELYEO MARO FERO ARMOSOE P -

25 26 27 28 29

RYNOE UYEGEO DU DISREOPARO RECAUE -

30 31 32 33

GEO SOE PRENO TURYMIEO LUE BENU -

34 35 36 37 38

DO MAERO BIRO DUE COTOPOLO ER -

39 40 41 42 43

YGERILOROE DAVOGETO TRASO O -

44 45 46

N SARMIGETUZO VASELEO ADEUS -

47 48 49

O DURO TRASO E DU ELO COTOPOL -

50 51 52 53 54 55

O BOYCERO LO PANTEDATO LOE

56 57 58 59

BYSICO HYLEO DYEO TIEOYO

60 61 62 63

-

<u>Transcrierea cu caractere latine a textului original şi înregistrarea fiecărui cuvânt separat cu număr separat</u>

Citirea ortografică a textului orginal

Duro Adeuso Vasileo davogeto.

Erigerio du M (mato) 50.000 trupeo on sarmigetuzo si audi to Nuvidao on taluficeo mete so Duro unsefo trupeu davo on solorigeo Elio. Maro fero armoso prino uigeo du disre-paro recauegeo se preno turimieo lue Benudo. Maro biro Due Cotopolo Erigerilore davogeto. Traso on Sarmigetuzo Vasileo Adeuso Duro. Traso e du elo Cotopolo Bucero lo pantedato loe Bisico hileo Dio Teuo.

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

termenele etimologice din limba română

Duro (Duro) **Adeuso** (Adeuso) **Vasileo** (regele) **davogeto** (davogetic)**.**

Erigerio (Erigero) **du** (cu, de) **M (mato) 50.000** (Iubita 50.000) **trupeo** (armată, trupe) **on** (în, pe) **sarmigetuzo** (Sarmigetuza) **si** (se) **audi** (aude) **to** (în) **Nuvidao** (Nuvida) **on** (pe, în) **taluficeo** (plecă-ciune) **mete** (pune) **so** (său, sa, al său) **Duro** (Duro) **unsefo** (unificator) **trupeu** (a oastelor, trupelor) **davo** (daveşti) **on** (în, pe) **soloriogeo** (solul) **Elieo** (elileic)**.** **Maro** (mare) **fero** (de fier) **armoso** (armată) **prino** (prinos, aduce jertvă) **uiegeo** (uiea) **du** (de) **disreo-paro** (despăgubire, recuperare de pagubă) **recauegeo** (recucerirea) **se** (acela este) **preno** (prenoire, înnoire) **turimieo** (turmele) **lue** (lui – “măria sa”) **Benudo** (Be-nudo) **Maro** (marele) **biro** (birău, primar) **Due** (Duios) **Cotopolo** (Cotopolo – “Marele preot”) **Erigerilore** (Eri-gero) **davogeto** (Davogetul)**.** **Traso** (trasa) **on** (în, pe) **Sarmigetuzo** (Sarmigetuza) **Vasileo** (rege) **Adeuso** (Adeuso) **Duro** (Duro)**.** **Traso** (trasat) **e** (şi) **du** (de) **elo** (preaelogiatul, preacinstitul, prealăudatul) **Cotopolo** (Cotopolo – “Marele preot”) **Bucero (Biciro)** (Bucero, Bicero, Biciro) **lo** (la, prin) **pantedato** (Comanda militară superioară executivă) **loe** (lui) **Bisico** (Biserica) **hileo** (pruncul) **Deo** (zeesc) **Teuo** (lui zeu, Dumnezeu)**.**

<u>Traducere liberă:</u>

Duro Adeuso, regele davogetic.

Erigero cu I(iubita) armată sarmigetuză de 50.000 (de oameni) se aude la Nuvida la plecăciunea organizată în onoarea lui Duro, unificatorul armatelor dave (cetățene**) pe tără-mul Eliei.**

Marea armată de fier aduce jertfă uiea (pasărea răpitoare), pentru despăgubirea, re-cucerirea, acela este reînnoirea turmelor lui Benudo. Marelui birău (conducător) Duios Cotopolo Erigero davogetul.

Stabilită şi de precinstitul Cotopolo Bu-cero (Biciro) prin Înalta Comandă executivă la Biserica Pruncul Divin a Zeului.

-

<u>Expicarea cuvintelor:</u>

1. **DURO = Duro** (Duro); – poreclă reprezentativă a rege-lui Daciei care a renunțat la tron în favoarea lui Dece-bal.

2. **ADEUSO = Adeuso** (Adeuso); – poreclă clericală a regelui Milteo Adeuso – Duro.

3. **VASILEO = vasileo** (regele); – în a.m. "vasilye" (rege). Cuvântul a fost interpretat detaliat în cartea "*Pelasghyi, limbâ, carte, numâ* – Tetova, 1998; pg.116″.

4. **DAVOGETO = davogeto** (davogetic); – "Davogeți" (Cetățeni Geți) termen de identificare a Geților din Da-cia.

5. **ERYGERYEO = Erigerio** (Erigero); – numele lui complet este de "Beonseno Erigero". Se întâlneşte şi pe placa 14 (94).

6. **DU = du** (cu, de);

7. **M (+ + + + +) = Mato (50.000)** (Iubita 50.000); – numărul de oşteni sarmigetuzani care, sub comanda lui Erigero, erau încarituruiți la Nuvida (Dacia Minor).

8. **TRUPEIO = trupeo** (armată, trupe); – în d.r. "**trupe**" (armate, cete).

9. **ON = on** (în, pe);

10. **SARMYGETUZO = Sarmigetuzo** (Sarmigetuza);

11. **SI = si** (se); – în a.m. "si" (se), iar în a.m. şi d.r. într-o formă scurtă "s" (se).

12. **AUDY = audi** (aude); – în a.m. "avdi" (aude). În d.r. "**aude**", de la v. "a auzi" .

13. **TO = to** (în); – în a.m. “tu” (în).

14. **NUVYDAEO = Nuvidao** (Nuvida); – toponim în Dacia Minor.

15. **ON = on** (pe, în);

16. **TALUEFICEYO = taluficeo** (plecăciune); – acesta este o formă rar întâlnită de utilizare a acestui termen, în care “tali, talâm” în d.r. desemenează punere, plecă-ciune, față de termenul utilizat frecvent pe celelate plă-cuțe, “talipico” (mică plecăciune).

17. **METAE = mete** (pune); – în spaniolă “**metas**” (metas) = “a pune”.

18. **SO = so** (său, sa, al său);

19. **DURO = Duro** (Duro); – poreclă reprezentativă a rege-lui Daciei care a renunțat la tron în favoarea lui Dece-bal.

20. **UNSEYFO = unsefo** (unificator); – în d.r. “**a uni**“ (a unifica, a strânge împreună, a lega).

21. **TRUPEU = trupeu** (a oastelor, trupelor); – în d.r. “**trupe**” (armate, cete).

22. **DAVO = davo** (daveşti); – termen prin care sunt de-semnați cetățenii Daciei.

23. **ON = on** (în, pe);

24. **SOLORYOGEIO = solorigeo** (solul); – în d.r. “**sol**“ = “sol, pământ”. “Solorio-**<u>geo</u>**” (sol-**<u>ul</u>**). « Geo » articol cu cre se realizează articularea.

25. **ELYEO = Elio, Eleo** (elileic); – Elia, Elea – câmpie în Dobrogea de Nord de azi, amintită pe mai multe plăci.

26. **MARO = maro** (mare); – în d.r. şi a.m. “mare” .

27. **FERO = fero** (de fier); – în d.r. “**fier**“.

28. **ARMOSOE = armoso** (armată); – în d.r. “armie” (arma-tă, oaste).

29. **PRYNOE = prino** (prinos, aduce jertvă); – în d.r. “**pri-nos**” (jertfă, aducere de jertfă, dar, respect).

30. **UYEGEO = uiegeo** (uiea); – în d.r. “**uie**, **ui**” (pasăre ră-pitoare). “uie-**<u>geo</u>** (uie-**<u>a</u>**). « Geo » articol cu cre se realizează articularea.

31. **DU = du** (de); – în a.m. “di” (de). în d.r. “de” .

32. **DISREOPARO = disreparo** (despăgubire, recuperare de pagubă);

33. **RECAUEGEO = recauegeo** (recucerirea); – “**recaue**” (recaue) = (recucerire). Prin intermediul sufixului “**geo**” se realizează articularea.

34. **SOE = se** (acela este, acela e);

35. **PRENO = preno** (prenoire, înnoire); – în d.r. “**prenoi**” (înnoire, restaurare).

36. **TURYMIEO = turimieo** (turmele); – în d.r. şi a.m. “**tur-me, turmi**“. În inscripția originală, corect, ar fi trebuit inscripționată “turmieo”, ceea ce s-ar fi citit “**turmio**“.

37. **LUE = lue** (lui la, a lui, el); – în sensul de “măria sa”.

38. **BENUDO = Benudo** (Benudo); – “Benudo”, prenumele unui nobil din Dacia Minor.

39. **MAERO maro** (marele); – în d.r. şi a.m. “mare”.

40. **BIRO = biro** (birău, primar); – în d.r. “**birău**” (primar, conducător).

41. **DUE = due** (duios); – Acest termen se întâlneşte şi pe placa (130), “Due Zamolsho” (Duios Zamolxis).

42. **COTOPOLO = Cotopolo** (Cotopolo); – “Marele preot”.

43. **ERYGERILOROE = Erigerilore** (Erigero); – numele lui complet este de “Beonseno Erigero”, inscripționat şi pe 14 (94).

44. **DAVOGETO** = **Davogeto** (Davogetul, Cetățen Get); – Beonseno Erigero poartă titulatura de Marele birău Divin Preotul Cel Mare Erigero.

45. **TRASO = traso** (trasa); – în d.r. “**trasa**” (a trasa) = “a da directive, a desemna, a stabili o direcție”.

46. **ON = on** (în, pe);

47. **SARMIGETUZO = Sarmigetuzo** (Sarmigetuza); - combinația “on sarmigetuzo” semnifică “al Sarmigetu-zei”.

48. **VASELEO = vasileo** (rege); – în a.m. “**vasilye**” (rege). Cuvântul a fost interpretat detaliat în cartea “*Pelasgyi, limbâ, carte, numâ* – Tetova, 1998; p.116″.

49. **ADEUSO = Adeuso** (Adeuso); – prenumele regelui Duro – Milteo Adeuso.

50. **DURO = Duro** “Duro”; – poreclă reprezentativă a rege-lui Daciei care a renunțat la tron în favoarea lui Dece-bal. În izvoarele latine acest rege a Daciei este identifi-cat sub numele de “Duras, Diurpaneus, Dorpaneus”. Pe plăcuța 11 (92) este identificat sub numele de “Duro Adeuso”, iar pe placa (130) poartă titulatura “Du-ro, regele davogetic, el (Domnia Sa) Milteo Adeuso”. Din cele expuse se poate constata că numele adevărat al acestui rege al Daciei, care a domnit chiar înainte de Decebal, a fost “Milteo Adeuso”, dar datorită modului său dur de a fi a dobândit porecla reprezentativă de “Duro”. În d.r. “**dur, durâ**” (dur, solid, rezistent).

51. **TRASO = traso** (trasat); – în d.r. “**trasa**” (a trasa) = “a da directive, a desemna, a stabili o direcție”.

52. **E** = **e** (şi); conjuncție, în it. “e” (şi). Se regăseşte şi pe 14 (94).

53. **DU = du** (de); – în a.m. “di” (de). În d.r. “de” .

54. **ELO = elo** (preaelogiatul, preacinstitul, prealăudatul); – în d.r. “a **elo**gia” (a făli, a lăuda).

55. **COTOPOLO = Cotopolo** (Cotopolo); – “Marele preot”.

56. **BOYCERO = Bucero** (Bucero, Bicero, Biciro, Boicero); – numele întâlnit şi pe 14 (94), ca şi pe multe alte plăci, sub forma de “Cotopolo Biciro”. Din presupunerile mele, este vorba despre controversatul “degio” al armatei dacice, care în izvoarele latine este înregistrat ca “**BICILE**“. Forma dacă “Biciro” s-a modi-ficat în pronunția latinească “Biciro = Bicile”.

57. **LO = lo** (la, prin); – în d.r. şi a.m. “la”.

58. **PANTEDATO = pantedato** (Comanda militară superioară executivă); – cuvântul compus este alcătuit din termenii PANTE + DATO, unde cuvântul PANTE semnifică “total, atoatecuprinzător” iar DATO reprezin-tă un derivat al verbului “a da”. Cuvântul compus de-semnează concret “atac total, lovitură atotcuprinză-toare”, iar evoluția semnatică ulterioară conduce spre înțelesul “Execuție militară supremă, Comandă execu-tivă militară supremă “.

59. **LOE = loe** (lui, a lui); – în d.r. “lui”, în a.m. “alui” . Este vorba despre un pronume de politețe, în combinație cu substantivul biserică .

60. **BYSICO = Bisico** (Biserica); – în d.r. şi a.m. “biserică” .

61. **HYLEO = hileo** (prunc); – În limba a.m. există formele adecvate “hilj” (fiu), “hilje” (prunc, fiică, copilă), “hilji” (prunce, fii, copii). În greaca veche, în traducerea “*Ilia-dei*“, prima literă, “h” este înlocuită cu “f”. Formă “hiles” (prunce, copii, fii), este utilizată şi în limba “buruşară”, limba Hunzilor din Himalaya, în Pachistan, urmaşii ma-cedonenilor din oastea lui Alexandru Macedon. În lim-bă d.r. este utilizată forma “fiu”. Primul sunet, “h”, este transformat în “f”, conform modificării fonetice standard în limbile a.m. şi d.r.

62. **DYEO = Dio** (divin); – în a.m. “Dio” (zeesc, divin).

63. **TIEOYO = Teuo** (a Zeului); – în gr. “teotis” (Zeu).

CONCLUZIE:

Este vorba despre o plăcuță dedicată lui “Duro Adeuso, regele davogetic”, care a ordonat şi a trimis, sub comanda Marelui Preot Beonso Erigero, o puternică armată, alcătuită din 50.000 de ostaşi, la Nuvida, în câmpia elilee.

Acțiunea a fost executată cu scopul de reînno-ire a turmelor lui Benudo, care anterior au fost jefuite (nu este precizat în text de către cine).

Pentru îndeplinirea acțiunii, armata aduce jertfă **uie**, o “pasăre răpitoare” (care trebuie să îl reprezinte pe răpi-torul turmelor).

Decizia a fost luată de regele sarmigetuzic Adeuso Duro şi de preacinstitul Cotopolo Buciro, la întîlnirea Co-menzii Superioare executive la Biserica Zeiască.

Pe fundalul plăcii prezentată în relief a darea ordi-nului pentru executarea acțiuniii militare în prezența a trei “eloi” (preoți preasfinți), care țin în mâini o reprezentare figurativă a soarelui, un ciomag lung de aproximativ 1,5m, cu un cerc în vârf. Cei 50.000 de soldați sunt reprezentați prin cinci soldați, în frunte cu Beonseno Erigero.

DACO ARMOS

12 (28) DACO ARMOS

Textul original 12 (28)

Transcrierea originală

ΔΑΚΟ ΑΡΜΟΣ' ΣΟΝΤΟ ΡΟΜ
VΝΟ
ΔVΣ Α ΨΕΟ ΣΙΟ ΡΟΤΟΙΠΑ ΝΟ
ΦΑΚΤΟ ΛVЖΕΟΙV ΚΟΣΟΑ ΒΙΡΨΛ
Α
ΣΟ ΜΟΨΙΡΟΑΣ ΟΓΙΛΑ
ΚΟΣ ΑΨΕΟ ΒΟΡVΣΑ
ΒΑΨΕΡΑ ΚΑΣΕΡΟ
ΚΟ ΔΑΚΟ ΑΡΜΟΣΑ

ΛVЖΕΟΙV ΑΠΑΡΟ
ΣΕ ΚΑΠΟ ΔΑΨΕΒΙΑΛΟ
ΣΟ ΣΙΝΤΟ ΝΟΒΑΛΟ

DACO ARMOS SONTO ROM -

1 2 3 4

UNO

DUSACEO SIO ROTOIPANO

5 6 7

FACTO LUTEOIU COSOA VIRGiL -

8 9 10 11 **A**

SO MOCIROAS OG'ILA

12 13 14

COSACEO BORUSA

15 16

BACERA CASERO -

17 18

CO DACO ARMOSA

19 20

LUTEOIU APARO

21 22

SE CAPO DACEBIALO

23 24 25

SO SINTO NOBALO

26 27 28

-

<u>Transcrierea textului cu caractere latine şi înregistrarea fiecărui cuvânt separat cu număr separat</u>

Citirea ortografică a textului orginal

DACO ARMOS; Sonto Romuno

dusaceo sio rotopano

facto luteiu cosoa Virgila

so mociroas og'ila

cosaceo Borusa

bacera caseroco

daco armosa.

Luteiu aparo

se capo Dacebialo

so sinto nobalo.

<u>Prezentarea inscrierii originale în pararel cu</u>

<u>termenele etimologice din limba română</u>

DACO (dacă) **ARMOS** (armată)**;**

Sonto (sunt) **Romuno** (Romani) **dusaceo** (du-şi, conduşi) **sio** (lor, "săi") **rotopano** (comandantul roa-telor) **facto** (a face) **luteiu** (luptă) **cosoa** (castel, fortă-reață) **Virgila** (Virgi'la) **so** (sa) **mociroas** (mocire, de-strugere) **og'ila** (ogârjire, slăbire) **cosaceo** (castel, for-tăreață) **Borusa** (Borusa) **bacera** (bacie, centrală, cole-ctiv) **caseroco** (cazarmă) **daco** (dacă) **armosa** (arma-tă)**.**

Luteiu (luptă) **aparo** (de apărare) **se** (acela es-te) **capo** (cap, căpetenia) **Dacebelo** (Dacebal, Dece-bal) **so** (său, sa, **lui**) **sinto** (sintezizați) **nobalo** (nobili-me).

<u>Traducere liberă</u>

ARMATA DACĂ : Sunt Romani

conduşi de comandantul lor de trupe ;

se luptă la fortăreața Virgila

s-o distrugă, prin care vor slăbi

fortăreața Borusa

care este cazarma centrală

a armatei dace.

Lupta de apărare

acela este cap Decebal

cu săi sintezizați (aliați) nobilii.

Explicarea cuvintelor:

-

1. **DACO = daco** (dacă);

2. **ARMOS = armos** (armată); – semnul inscripționat în colțul din dreapta sus în cadrul cuvântului, în forma literei "**r**", reprezintă inscripționat invers semnul pentru împărțirea titlului pe cealaltă parte a proclamației

3. **SONTO = sonto** (sunt); – în limba d.r., verbul « a fi », ind. prez. pers. a III-a pl. îmbracă forma "**sunt**" (sunt).

4. **ROMUNO = Romuno** (Romani); – în forma Romuno, cu a doua literă "o", acest termen îl se întâlneşte nu-mai pe această placă. Pe toate celelalte plăci se întâl-neşte ca Rumunoso (de la Ruma = Roma).

5. **DUSACEO = dusaceo** (duşi, conduşi); – de la participiul trecut "**dus"**, inf. « a duce », în limba a.m., sau "con**dus**" în limba d.r.

6. **SIO = sio** (lor); – pronumele personal "sio", în această formă grafică, nu se regăseşte în nici o altă limbă. În limba italiană îmbracă formele: "**suo**" (suo) = "său" şi "**suoi**" (săi), care reprezintă o parte din familia pronu-melor personale căreia îi aparține şi "sio".

7. **ROTOIPANO = rotopano** (comandantul cetelor/ trupe-lor); – acest termen compus se regăseşte în limba d.r. prin cuvintele care îl compun: "**roto + pano**", unde "**ro-to**" = "**roat**ă" (roată) = "falangă, ceată", iar "**pano**" = "**panta**" (panta) = "întreg, tot, total", cuvânt arhaic utili-zat în toate limbile balcanice. În greacă se întâlneşte sub forma "pantelis" = "întreg, în totalitate". Cuvântul "rotopano" se întâlneşte pe alte plăci sub forma "roto-peno". Această transcriere diferită a aceluiaşi termen indică faptul că nu existau reguli generale de scriere în ceea ce priveşte terminologia curentă.

8. **FACTO = facto** (a face); – provine de la verbul "**fac**" (a face).

9. **LUTEOIU = luteiu** (luptă); – acest cuvânt există aproa-pe în toate limbile romanice: în d.r. "**lu**ptă"; a.m. "a**lu-**mtă"; fr. "**lut**te"; it. "**lo**t**t**a"; şi în alban. "**liu**ft" (lyuft).

10. **COSOA = cosoa** (fortificație, fortăreață, cetate); - mai târziu din termenul "cosoa" a derivat termenul "castel". Rădăcina cuvântului din care provin cele deja menți-onate este "**casă**" (casă).

11. **VIRGiLA = Virgila** (Virgila); – în această poziție vocala "i" poziționată după sunetul "gi" este surdă (nu este in-scripționat). Virgi'la este denumirea unei mici fortificații care se găseşte lângă Borusa.

12. SO = so (său, sa, **lui**);

13. **MOCIROAS = mociroas** (mocire, destrugere); – etimo-logic, acest cuvânt poate fi legat de d.r. "**moci**" (distru-gere, prăpăd, mutilare).

14. **OG'ILA = og'ila** (ogărjire, slăbire); – etimologic, cuvân-tul de pe placă poate fi legat de termenul "**ogăr**ji" (a **ogâr**ji) = "a deveni foarte slab, a slăbi mult" din limba d.r. Diferența este dată de sufix, de prezența celei de-a patra litere, "l", care ține locul lichidei "r", dar şi de transformarea lui "i" în "â". Aşa avem: "og'il" = "**ogâr**".

15. **COSACEO = cosaceo** (cetate, fortificație);

16. **BORUSA = Borusa** (Borusa); – denumirea unei mari cetăți din Dobroga.

17. **BACERA = bacera** (centrală, colectiv); – astăzi în limba d.r. se întâlneşte: « bacie », « a băciui », « a bă-ci », termnul "**baci**" (baci), care desemnează şi primul în jocul de țurcă. În mod similar, acest cuvânt se întâl-neşte şi în macedoneana slavizată, cu sensul "baci" – şef al stânei, al turmelor, respectiv se întâlneşte termenul "bacilo", desemnând locul central, în care se adună oile pentru muls. În macedoneana slavizată cuvântul este rezultat în urma asimilării Paionilor şi Dardanilor care, aşa cum am argumentat în preceden-tele mele lucrări, provin în mare parte din populația nord-dunăreană care, în mileniul al doilea î.H., s-au stabilit la sud de Dunăre. De fapt, cuvântul "**bacera**" semnifică locul de adunare, strângere a armatei, în mod similar cu termenul "**bacia**", reprezintând locul de adunare a oilor.

18. **CASEROCO = caseroco** (cazarmă);

19. **DACO = daco** (dacă);

20. **ARMOSA = armosa** (armată);

21. **LUTEOIU = luteiu** (luptă); – v. poziția 9.

22. **APARO = aparo** (de apărare); – provine de la verbul "**apăr**, **apără**" (a apăra), care există şi în limba a.m. şi în limba d.r.

23. **SE = se** (acela este, acela e); – pronumele personal "se", cu semnificație neschimbată, îl întâlnim şi în limba italiană. Pe celelalte plăci este inscripționată forma "**soe**", care se citeşte "**se**".

24. **CAPO = capo** (cap, căpetenia); – rădăcina termenului este cuvântul "**cap**" (cap), existent în limba a.m. şi în d.r.

25. **DACEBIALO = Dacebialo** (Dacebal, Decebal);

26. **SO = so** (său, sa, **lui**);

27. **SINTO = sinto** (sintezizați); – acest cuvânt exista şi în limba d.r. "sinteza (sinteza) = "întrupat, legat, sinteti-zat", cu semificația neschimbată se întâlneşte şi în limba italiană "sintesa" (sintesa); în greacă "sinafi" (sinafi) = "grup, organizație". Baza se găseşte în limba d.r. "sîn" şi a.m. "sin" = "sub braț, piept, boscă" (spațiu exact determinat), "sinor" (sinor) = regiune bine deter-minată unui spațiu, unei populații", ce corespunde complet cu termenul "întrupat, sintetizat", "sinod".

28. **NOBALO = nobalo** (nobilime); – acest cuvânt există şi în limba d.r. actuală.

Pe placă, pe lîngă textul inscripționat cu litere mari, se găseşte şi un text redactat cu caractere mici.

Textul inscripționat cu litere mici:

Acest text este împărțit în trei părți. Din cauză că literele sunt foarte mici şi greu de identificat, nu există posibilitatea citirii lui în totalitate.

Textul original

Transcrierea originală

I

DACIBALOGEON TUPNO DEGi ONSONTA RUMUNONO B -

ALAOTKECO G'ETEMISO GLOTELO DU SARMYGETUSA

DACIBALO G'ETEMYSO DEGi MARISY COPONO S.M:Ge:T:OZ..O

II	**III**
ANOLTIS -	**COTOPOLO XX**
O DEGi DIGIO -	**POLIC . MATI -**
KEDO SOBA MATA	**UHA SONTO xE**
POESTA DAVO G'ETA -	**OTU x Kx . x Tx E**
MISA COROLA POEST ZA -	**G +++ M +++++++**
BELO-C-G+T+M+I	
.;;.;;.;;;.;;.;;.;..;.;.;	
E . A ; C ;.;.;.;.;.;	

Transcrierea textului original cu caractere latine

Citirea ortografică a textului orginal

I

Dacibalogeon tupno degi **onsonta rumunono Balaot-keco g'etemiso glotelo du Sarmigetusa.**

Dacibalo g'etemiso degi **marisi copono sarmigetuzo.**

II

Anoltiso degi **digiokedo soba mata poesta Davo – g'etamisa Corola. Poest zabelo – Corolo – g'etomizec.**

III

Cotopolo………………….matiuha sonto………………………

<u>Prezentarea inscrierii originale în pararel cu</u>

<u>termenele etimologice din limba română</u>

I

Dacibalogeon (lui Decebal) **tupno** (tupungi) **deg**i (De-ghid, conducător) **on sonta** (în sunt (regentului)) **rumuno-no** (roman) **Balaotkeco** (Balaotkeco) **g'etemiso** (g'etomi-sic) **glotelo** (glotaş, militar recrut) **du** (din) **Sarmigetusa** (Sarmigetuza)**.**

Dacibalo (Decebal) **g'etemiso** (g'etomisic) **deg**i (De-ghid, conducătorul) **marisi** (marele) **capono** (capetan) **sarmi-getuzo** (sarmogetuzic)**.**

II

Anoltiso(Ĩnaltul) **deg**i (De-ghid, conducător) **digiokedo** (conducătorul) **soba** (sobor, adunării) **mata** (iubita) **poe-sta** (l-a vizitat) **Davo – g'etamisa** (Davo-g'etomizul (ceta-tseanlu g'etomizul)) **Corola** (Corolo)**. Poest** (a vizitat) **za-belo** (zabetul, administratorul militar) **- Corolo** (Corolo) **- g'etomizec** (g'etomisic).

III

Cotopolo (Primul preot)**………………….matiuha** (multiubit) **sonto** (sunt, este).

<u>Traducere liberă</u>

I

Tupungi (Victoria) lui Decebal asupra conducătorului, regentului roman Balaotkeco, militar recrut g'etomisic din Sarmigetuza.

Decebal conducătorul g'etomisic, marele capetan sar-mogetuzic.

II

Ĩnaltul conducător, conducător al adunării iubite l-a vi-zitat pe Davo-g'etomizul Corolo. A vizitat administrato-rul militar – Corolo – g'etomisic.

III

Primul preot …………multiubit este ………..

<u>CONCLUZIE:</u>

Din citirea textului integral putem să tragem conclu-zia că este vorba despre "o proclamație adresată armatei dacice". Din "proclamație" rezultă că marea grupare milita-ră a romanilor, în frunte cu comandantul lor, au atacat mi-ca fortificație Virgila, cu scopul de a o distruge, pentru a putea slăbi puterea marii cetăți centrale Borusa.

În fruntea forțelor militare davogetice se aflau Dece-bal şi nobilii săi aliați.

Pe textul scris cu litere mici se dau explicații supli-mentare în ceea ce privește trupele împotriva cărora a lup-tat Decebal.

Avem, așadar, informația că Decebal a luptat împo-triva regentului roman Balaotkec care în trecut a fost re-crut militar în rândurile armatei sarmigetuze.

Acesta este un eveniment foarte interesant.

Din sursele latine avem informații că în luptele fre-cvente între ei, “regii” locali, în încercarea de a obține prăzi, pământ, turme, aur etc. cereau ajutor și de la legi-unile romane.

În textul de pe această placă este conținută infor-mația ca Balaotkec (nume g’etic), care înainte a servit în armata davogetică, a trecut pe partea romanilor, unde a devenit comandant militar; el este cel care a atacat mica fortificație Virgila.

În operațiile militare care au urmat, Decebal a în-vins trupele comandate de Balaotkec.

După victoria repurtată și adunarea ținută, Decebal l-a vizitat pe comandantul militar G’etomizul Corolo.

Vizita sa la Corolo este descrisă pe placa 13 (98).

Corolo, unul dintre conducătorii renumiți, este men-ționat și pe placa 14 (94), cu porecla Coroleosamito.

Resedinta Corolio

13 (98) DETERMINAREA LOCULUI REȘEDINȚEI LUI COROLIO

Textul original 13 (98)

Transcrierea originală

ΔΑΨΙΒΑΛΟ ΟΝΤVΡΝΟɰΕ ΔΙ
ɰΕΟΝΟΛVΒΕΣΕΡΟ ΠΟΕΣΤΑ
ΔΑΚΟΠΑ⊠ΤΓΕЖΟ ΜΙΣΑΚΕ
ΨΙΤΑ ΣΑΡΜΙɰΕΤΥΣΟɰΕΟΠΟ
⊠ΤΑΣ ΟΛΟΡΑ
ΑΨΙΝΟ ΟΝΑ⊠ΨΑ
ΔΥΕΟ ΣΑΒΕΛ
ΣΕɰΟ Ο
ΚΟΡΟ
ΛΥΟ

DACIBALO ONTURNOGE DI

1 2 3

GENOLUVE SERO POESTA

4 5 6

DACO PANTG’ETOMISAKE

7 8

CITA SARMIGETUSOGEO PO -

9 10 11

NTA SOL ORA -

12 13

CINO ON ANCeA

14 15

DYEO ZABELO

16 17

SEGiO

18

CORO -

19

LYO

<u>Transcrierea textului original cu caractere latine și înregistrarea fiecărui cuvânt cu număr separat</u>

Citirea ortografică a textului orginal

Decibalo onturnoge di

Genoluve sero poesta (posta)

daco pantg'etomisake

cita sarmigetusogeo po -

nta sol ora -

cino on ancea

dio zabelo

Segio

Coro -

lio

<u>Prezentarea inscrierii originale în pararel cu</u>

<u>termenele etimologice din limba română</u>

Decibalo (Decibal) **onturnoge** (întorcându-se) **di** (din, de) **Genoluve** (Genoluve) **sero** (era (a fost)) **poesta** (vizită, posta) **daco** (dacă) **pantg'etomisake** (tot g'etomizic) **cita** (cetate) **sarmigetusogeo** (sarmigetusică) **ponta** (ponta, marca) **sol** (sol, pământ) **oracino** (oraş mare) **on** (în, pe) **ancea** (cerere) **dio** (divin) **zabelo** (zabet, conducător militar) **Segio** (Segi'o) **Corolo** (Corolo)

<u>Traducerea liberă:</u>

Decebal, întorcându-se din

Genoluve, a fost în vizită la

cetatea dacă tot g'etomizică

sarmigetuză, marcând teritoriul oraşului mare

după căutare,

divinul zabelo,

Segio

Coro-

lo

<u>Explicarea cuvintelor:</u>

-

1. **DACIBALO** = **Dacibalo** (Decibal);

2. **ONTURNOGE = onturnoge** (întorcându-se); – în limba a.m. “**turnare**” (turnare) = “întoarcere”.

3. DI = di (de)**;** – interesant este că pe această placă este utilizată forma “di” (de). Pe toate celelalte plăci este utilizată forma “du” (de). În a.m. se utilizează “di”, iar în d.r. “de”.

4. GENOLUVE = **Genoluve** (Genoluve); aşezare din Dobrogea.

5. **SERO** = **sero** (a fost); – cuvântul “sero”, sub forma “se-ra” se întâlneşte în limba italiană.

6. **POESTA** = **poesta** (vizită, posta); – acest cuvânt reprezintă combinaţia “poe + sta”, “poe” = “a**poi**, dea-**poă**” şi “sta” (stă, râmâne), care pronunţat în întregime, desemnea-ză « vizită ». Pe de altă parte, cuvântul “poesta” e comparabil cu cuvântul “poseta” aparţinând limbilor slave, cu inversiunea literelor 3 şi 4. Explicaţia detaliată se găseşte în textul referitor la 9 (52) şi 10 (10).

7. **DACO = daco** (dacă);

8. **PANTG’ETOMISAKE = pantg’etomisake** (tot g’etomi-zic); – reprezintă combinaţia dintre termenii “pan + g’eto + misake” (tot, totalitate + g’etic + mizic).

9. **CITA = cita** (cetate); – în d.r. şi a.m. “cetate, tsitate” = “cetate”.

10. **SARMIGETUSOGEO = sarmigetusogeo** (sarmigetu-sică);

11. **PONTA = ponta** (ponta, marca); – în limba d.r. există un cuvânt identic din punct de vedere al formei şi conţinutului, “**<u>ponta</u>**” (a ponta) = “a marca”.

12. **SOL = sol** (sol, pământ); – în d.r. există cuvântul iden-tic “**<u>sol</u>**“.

13. **ORACINO = oracino** (oraş mare); – în d.r. “**<u>oraş</u>**“.

14. ON = în (în, pe); – adecvat, în ceea ce priveşte d.r. actuală, este înţelesul de “în, pe, tu”. În aproape toate cazurile, literele “â” şi “u” utilizate astăzi în a.m. şi d.r., în limba veche a Sarmato-Geţilor (Daco-Geţii) se pronunţau “o”.

15. ANCeA = ancea (cerere); - în această poziţie, vocala « e », situată după grupul « ce », nu se aude (nu este înregistrată). cuvântul trebuie analizat ca un cuvânt compus, format din “an + cea” = “an + cerere”, unde termenul “cea” reprezintă de fapt forma prescurată a substantivului “**cerea**” = “cerere”, în limba d.r., în care sunetul “r” se pronunţă absorbit, în maniera “**cea**“. Această absorbire a sunetului “r” este similară fenome-nului identic în ceea ce

priveşte consoana "r" în cazul anumitor cuvinte în limba armân makedonă, ca de exemplu: "ca**r**i, ca**r**e" ="care" pronunțate în unele grai-uri "cai, cae". Aşadar şi în limba d.r. veche, în manieră identică, în loc să se folosească termenul "ancerea", s-a folosit "ancea".

16. **DYEO = dio** (divin);

17. ZABELO = Zabelo (Zabelo = "Zabet, conducător militar"); – cuvântul reprezintă legătură din cuvintele d.r. "**zab**et + **bel**igerant" (zabet + beligerant) = "zabet, conducător, guvernator + beligerant, care luptă". În ge-neral, termenului "Zabelo" i se poate asocia şi înțelesul de "zeu al războiului" Zabelo. Analizând toate plăcile, am constatat că pentru "Zabelo" există şi o reprezen-tare figurativă concretă, respectivul nume având litera "**Z**" inscripționată stilizat; am constatat că în vechea religie a Dacilor nu figurează vreun zeu cu acest nume. Dacă sub numele Zabelo se ascundea un zeu, sau era vorba despre un supranume al unei personalități milita-re concrete din trecutul Geților, mai ales că există şi o figură reprezentând o persoană care însoțeşte textul, nu sunt în măsură să răspund în momentul de față. Este interesant că în limba turcă, pentru desemnarea termenului "ofițer", se utilizează cuvântul "**ZAB**IT", ca-re seamănă foarte mult cu vechiul termen d.r. "**ZAB**E-LO". De altfel, în limba turcă există multe cuvinte care sunt de origine a.m. şi d.r., care sunt rezultatul asimi-lării vechii populații din Asia Mică. Şi recentele analize genetice confirmă faptul că o mare parte din populația Turciei, special din Anatolia (unde în trecut trăiau Fri-gii), este înrudită cu locuitorii din Macedonia.

18. SEGiO = Segi'o (Segi'o); – pronume. - în această pozi-ție, vocala « i », situată după grupul « ge », nu se aude (nu este înregistrată).

19. COROLYO = Corolio (Corolo); – comandant militar din origine g'etomizică, Segio Corolo. Numele lui Segio Corolo se întâlneşte şi pe plăcile 12 (28) şi 14 (94).

CONCLUZIE:

După înfrângerea lui Balotkeco în apărarea micii cetăți Virgila, la cererea divinului Zabelo Corolo, Decebal a făcut o vizită în fortăreața sarmigetuză g'etomizică con-dusă de Segio Corolo.

Vizita a fost de curtoazie. Decebal a trebuit să mar-cheze simbolic teritoriul oraşului, adică locul pe care ur-mau să se construiască obiective civile.

TALIPICO SARMIGETUZO

14 (94) TALIPICO SARMIGETUZO

(mică plecăciune sarmigetuzică)

Textul original 14 (94)

ΔΑΨΙΒΑΛΟ ΟΝ ΣΟΤΥΨΕΟ ΔVΜΑΕΡΟ ΒΙΡ Ο
ΔΑΨΤΟ ΑΙΡΟΣΑΝΤΟ ΠΟΕ ΝΟΒΑΛΙΕΟΣΕ ΒΕ
ΛΑΤΟΡΕΥVΔΑΨΙ ΕΟΚVΕ ΚΟΡΟΛΕΟΣΑΜ
ΙΤΟ ΕΑΣΟΛ VΕ ΔΕΟ ΣΑΒΕΛΟ ΠVΔΟΟΝ
ΨΕΝΤΒΕΙΡΟ ΔV ΕΛΟ ΣΑΡΨ Ε ΨΕΙΟ-Χ
ΔΙΕ ΨΙΟΒΙΕΣΙ ΝοΑ Ρ Ε Σ ΑΝΔΟ
ΠΑΝΤΕΛΟ ΡVΜVΝΟΣΟΛ VΕ ΜΑ
ΤΟ Α ΔΑΨ
ΙΒ Α
ΛΟ Ε Ε
Β Δ Δ

Σ ΑΛΨΕΡΟ ΡΟΤΟΠΑΝΟ ΦVΣΚΟ ΚΟΤΟΠΟΛ
ΟΒΟΙ Ψ ΕΡΟ-Κ-Β

Α ΙΟΝ ΣΟ ΕΝ
Ο- Ε Ρ Ι ΨΕ
Ρ ΙΟ
-+-
ΨΕ
ΝV
ΤΑΛΙΠΙΚΟ Ε-ΜΔ- ΚΛ
ΣΑΡΜΙΨΕΤ Ε-ΚΙΡΥ ΟΕ
V Σ Ο-Σ-Μ-

Transcrierea originală

DACIBALO ON SOTYCEO DU MAERO BIRO

1 2 3 4 5 6

DACYO AIROSANTO POE NOBALIEOSE BE-

7 8 9 10 11

LATOREIU DACIEOCUE COROLEOSAM -

12 13

ITO E AZOLUE DEO ZABELO PUDO ON

14 15 16 17 18 19

GENT BEIRO DU ELO SARGECEIO – H

20 21 22 23 24 25

DIEGIO BIESI NOAR E SANDO

26 27 28 29 30

PANTELO RUMUNOSO LUE MA -

31 32 33 51

TO **d** DAC -

52 53

IBA -

LO

E E

54 55

B D **D**

56 57 58

SALGERO ROTOPANO FUSCO _ COTOPOL -

34 35 36 37

O BOICERO _ C _ B -

38 39 40

AIONSOEN -

O ERIGE -

41

RIO

– + -

GE -

42

TALIPICO NU -

43

SARMIGET E – MD_ CL -

44 47 48

UZO – S – M - E – KIRI OE

45 46 49 50

Transcrierea textului original cu caracctere latine şi înregistrarea fiecărui cuvânt cu număr separat

-

Citirea ortografică a textului original

Dacibalo on soţiceo du maro biro

dacio erosanto, poe nobaliose be-

latoreu daciocue Corolosam-

ito e Asolue deo Zabelo pudo on

gent biro du elo sargeceo – H

degio Besi, Noar e Sando.

Pantelo Rumunoso lue Ma-

to **d** (degio) Dac-

iba-

lo

E (elo) E (elo)

B (belatoriu) D (daceocue) **D** (Dacibalo)

salcero rotopano Fusco. Cotopol-

o Boicero. C (Cotopolo) B-

eonseno

Erige-

ro

\- + -

Ge-

"TALIPICO nu-

SARMIGET E (elo) – Md. cl-

UZO" - S – M - E (elo) – Kiri oe

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu termenele etimologice din limba română

Dacibalo (Decebal) **on** (în) **soțiceo** (societate) **du** (de) **maro** (marea) **biro** (birăurie) **dacio** (dacă) **erosanto** (eroic)**, poe** (poi, apoi) **nobaliose** (nobilii) **belatoreu** (beligerant) **daciocue** (dacic) **Corolosa-mito** (Corolosamito) **e** (şi) **Asolue** (Asolue) **deo** (ze-esc, divin) **Zabelo** (Zabet, "conducător militar") **pudo** (pudic) **on** (în) **gent** (gintă) **biro** (birăutorească) **du** (de, din) **elo** (elogiere, v. presfințit,- ți) **sargeceo** (sargeți) **- H** (hielarhi = generali) **degio** (de-ghid, vodă, conducător) **Besi** (Besi)**, Noar** (Noar) **e** (şi) **Sando** (Sando)**. Pan-telo** (comandant suprem) **Rumunoso** (roman) **lue** (lui, el) **salcero** (soldat, sergent) **rotopano** (comandantul roatelor) **Fusco** (Fuscus)**.**

"**TALIPICO** (mică plecăciune) **SARMIGETU-ZO**" (sarmigetuză) **- S** (a sarmigetuzani) **- M** (iubiți) **-**

<u>Traducerea liberă</u>

Decibal însoțit de marea birăurie

eroică dacă, apoi de nobilii

militari daci Corolosamito

şi Asolue – divinul "Zabelo" în perfect

ginta birăutorească din preasfințiții sargeți. – H.

"degi"(conducătorii) **Besi, Noar şi Sando.**

Comandantul Suprem Roman Lui (Domnia Sa)

Iubitul

<u>d</u> (degio) Decebal

E (precinstit) E (preci.)

B (militare) D (Daci) **D** (Decebal)

regent (sergent) **a tuturor trupelor, Fuscus.**

Cotopol-

o Bicero. C (Cotopolo) B-

eonseno

Erige-

ro

\- + -

Ge- **“Mică plecăciune**
nu **sarmigetuzică”** E (preci.) – Md. cl-

- S – M - E (preci.) – Kiri a

Explicarea cuvintelor:

1. **DACIBALO = Dacibalo** (Decebal);

2. **ON = în** (în, pe); – este întâlnit în a.m. în forma “ân, tu”. În aproape toate cazurile, pentru literele “â” şi “u” de astăzi era folosită grafic în vechea limbă a Sarmato-Geților (Daco-Geților) grafemul “o”.

3. **SOTYCEO = socțiceo** (societate); – provine de la cuvântul “**soț, suțată**” = “prieten, societate, ” în limbile d.r. şi a.m..

4. **DU = du** (de, din); - în a.m. “di”, iar în d.r. “de”.

5. **MAERO = maro** (marea); – în limba d.r. şi a.m. “**ma-re**“.

6. **BIRO = biro** (birăurie); – în d.r. există cuvântul “**birău**” (primarul satului).

7. **DACYO** = **dacio** (dacă);

8. **AIROSANTO = erosanto** (eroic); – "erosanto" provine de la rădăcina "ero, hero".

9. **POE = poe** (poi, apoi); – în d.r. "a**poi**".

10. **NOBALIEOSE = nobaliose** (nobilii); – în d.r. "**nobili**".

11. **BELATOREIU = belatoreu** (beligerant); – în d.r. există termenii "**bel**ici/st,-stă; **bel**icos; **bel**igeran/t,-tă.".

12. **DACIEOCUE = daciocue** (dacic);

13. **COROLEOSAMITO = Corolosamito** (Corolosamito); – numele unui comandant suprem get, care, mai târziu, avea să organizeze apărarea Sarmigetuzei. Numele acesta se întâlneşte şi pe placa (98).

14. **E = e** (şi); – conjuncție care astăzi se utilizează şi în limba italiană.

15. **AZOLUE = Asolue** (Asolue); – numele lui "Degio" al Daciei de atunci.

16. **DEO = deo** (zeesc, divin);

17. **ZABELO = Zabelo** (Zabelo = "conducător militar"); -cuvântul este alcătuit din termenii d.r. "**zab**et + **bel**igerant" (zabet + beligerant) = "zabet, conducător, guvernator + beligerant, ce face război".

18. **PUDO = pudo** (pudic, modest); – în d.r. "**pud**ic,-ă; **pudo**are" (pudic, fin).

19. **ON = în** (în, pe); – este întâlnit în a.m. în forma "ân, tu". În aproape toate cazurile, pentru literele "â" şi "u" de astăzi era folosită grafic în vechea limbă a Sarmato-Geților (Daco-Geților) grafemul "o".

20. **GENT = gent** (gintă); – în d.r. "**gen**, gintă".

21. **BEIRO = biro** (birăutorească); – în limba d.r. există cuvântul "**birău**" = "primarul satului".

22. **DU = du** (de, din); – în d.r. "de".

23. **ELO = elo** (elogiere, v. presfințit,- ți); – în d.r. "**elo**gia" (a elogia), v. şi elogiat = "fălit, lăudat", "**elo**giere/e" (elogiere).

24. **SARGECEIO = sargeceo** (sargeți);

25. **H = - H** (hielarhi = generali); – termen vechi prezent în limba greacă şi în limba armân makedonă. Comandant peste 1000 de soldați.

26. **DIEGIO = degio** (de-ghid, vodă, conducător); – cuvân-tul "degio" este alcătuit din "die + gio" şi presupune "die + ghid" din d.r., unde prin termenul "die" se face referire la "dio, die, diyo,…." (zeu), iar "gio" conform foneticii gete, corespunde cuvântului "**ghi/d** (-zi)" (ghid, ghizi) = "conduce, conducător". Avem, aşadar, o tran-sformare a silabei "gi" în silaba "ghi", ceea ce astăzi a devenit regulă manifestă în limbile a.m. şi d.r. Astfel, "deghio" = "degio".

27. **BIESI = Besi** (Besi); – preoţii Besi. În lucrarea *"LIMBA TRACO-DACĂ fondul a limbilor INDO-EUROPEENE*, ediţie completată, Scopie, anul 2000″, la pagina 68 am scris, citat: "*Pe vremea Imperiului Roman numele de Traci este marginalizat, utilizându-se frecvent numele de Besi. Această denumire s-a menţinut până la secolele VI-VII din e.n., când a fost înlocuit cu un deri-vat din numele Romei, nume care, odată cu inflitrarea limbii greceşti în administraţia Constantinopolului, a fost preluat şi de către greci. Şi în acest caz întâlnim numele preoţesc de Besi, nume cunoscut încă din opera lui Herodot, "Polimia, capitol 111", şi care, în perioada Imperiului Roman a fost impus în scopul identificării tuturor Aromânilor. Din cele scrise de Hero-dot rezultă că Besii erau cei mai înţelepţi din tribul trac Satri, care trăiau pe vârfurile înalte ale munţilor Hem (Balcani) şi ridicau sanctuare dedicate zeului Dionis. Aceste sanctuare, care slujeau şi ca oracole, nu erau cu nimic mai prejos decât cel din Delfi (după Herodot, si la Delfi ar fi servit tot preoţii traci). Besii nu reprezintă altceva decât o tagmă preoţească care slujea în « Ora-colele lui Dionis ». Aceşti sunt amintiţi în documentele din secolul al VI-lea e.n., ca apostoli îl lărgeau creşti-nismului de la Sinai până la acest spaţiu balcanic pe **LIMBA LOR NAŢIONALĂ**. Mai mult ca sigur că şi termenul din limba a.m. **Bisearică-Bâsearică** (biseri-că) este doar o rămăşiţă lingvistică derivată din numele Besilor şi din activitatea pe care o desfăşurau. Credin-cioşii care se duceau în centrele religioase în care slu-jeau Besii afirmau că se duc la Besi, adică în centrul religios Beserică, nume care, sub influenţa foneticii a.m. a devenit Bisearică, adică Bâsearică."* Din ceea inscripţionate pe placă ce este scris pe această placă reiese că Besii nu numai că făceau parte din clasa pre-oţilor, ci din rândul lor se alegeau şi "degii" (conducăto-rii militari).

28. **NOAR = Noar** (Noar); – numele unuia dintre conducă-torii şi preoţii Besi.

29. **E = e** (şi); – conjuncţie care astăzi se utilizează şi în limba italiană.

30. **SANDO = Sando** (Sando); – numele altui Bes.

31. **PANTELO = pantelo** (comandant suprem); – astăzi cuvântul se regăseşte în fondul lexical al limbii italiene. Cuvântul etimologic "pantelo" reprezintă legătură dintre termenii "pantelo" = "panta + elo". Prin pantelo se înţe-lege expresia "peste toţi primarii/conducătorii", cel care era numit peste toţi "eloii", cel care deţine puterea su-premă.

32. **RUMUNOSO = rumunoso** (roman);

33. **LUE = lue** (lui, el); - explicaţia completă a acestui termen se găseşte în înterpretarea textului de pe placa 11 (92).

34. **SALGERO = salgero** (soldat, sergent); – în d.r. "**sol-**dat" (soldat).

35. **ROTOPANO = rotopano** (comandant al toate oştile); – - acest termen compus se regăseşte în limba d.r. prin cuvintele care îl compun: "**rot**o + pano", unde "roto" = "**roat**ă"

(roată) = “falangă, ceată”, iar “pano” = “panta” (panta) = “întreg, tot, total”, cuvânt arhaic utilizat în toa-te limbile balcanice. În greacă se întâlneşte sub forma “pantelis” = “întreg, în totalitate”.

36. **FUSCO** = **Fusco** (Fuscus); – numele comandantului suprem a armatelor romane.

37. **COTOPOLO = Cotopolo** (Cotopolo = Marele Preot); – “cotopolo” = “marele ghicitor”. În limba d.r. rădăcina cuvântului “coto” se regăseşte cu cuvântul “**coto**roan-ţâ” (ghicitoare). La Sciţii şi G’eţii, cum scrie Herodot în secolul al V-lea înainte de H., nu existau preoţi ci nu-mai “ghicitori”. În secolul I înainte de H., conform celor redactate pe plăcuţe, “marii ghicitori” au fost denumiţi ca “**Cotopoli**“, iar preoţii “**piosi**“. Este posibil ca aceşti termeni să fi fost utilizaţi şi pe timpul lui Herodot, iar el să traducă în “ghicitori”, ca în limba d.r. actuală.

38. **BOICERO = Boicero** (Boicero); – numele de familie al unuia dintre Cotopoli. Acest nume de familie este ase-mănător, dar eu sunt sigur că este identic cu numele întâlnit în scrierile latine drept Bicile. **Boicero, Bicero, Biciro, Bucero** (în scrierea getică) = **Bicile** (în scrierea latină). După izvoarele romane, Bicile este persoana care, după înfrângerea lui Decebal, a arătat romanilor locul unde a fost îngropat tezaurul la Sarmigetuza. Nu întâmplător, persoana care a ştiut unde este îngropat tezaurul din Sarmigetuza se ascunde sub identitatea lui Cotopolo Erigero Biciro care, pe vremea căderii Daciei a fost şi “degio” (comandant militar suprem). Este sigur că Biciro (Bicile) a condus şi îngroparea te-zaurului pentru că munca fizică de obicei o făceau pri-zonierii care, după terminarea lucurului, ca să divulge secretul, erau lichidaţi. Este logic că după moartea lui Decebal singurul om care să fi ştiut cu siguranţă unde este îngropat tezaurul să fi fost Înaltul Preot şi Coman-dantul militar suprem, Cotopolo Erigero Biciro.

39. **C = C** (Cotopolo);

40. **BAIONSOENO** = **Beonseno** (Beonseno); – numele de familie celui de al doilea mare preot.

41. **ERIGERIO** = **Erigero** (Erigero); – numele lui Beonse-no.

42. **GENUCLOE** = **Genucloe** (Genucla); – face referire la fortificaţia şi marele centru religios al Geţilor, G’eţilor şi Sciţilor, în care se găsea “Marea bisică (biserică) a lui Zamolxis”. Această aşezare se afla pe ţărmul drept a fluviului Dunărea (Istros), în Dobrogea de azi. Dacă analizăm bine compoziţia prezentată pe placa dată, precum şi locul în care este înscris numele Genucla, putem constata că “mica reverenţă sarmigetuză” a avut loc la Genucla. Din prezentarea în relief a zidurilor oraşului se poate observa că acesta era situat în câm-pie, ceea ce corespunde deplin cu locul în care se afla Genucla. De asemenea, peste zidurile oraşului este re-prezentat un simbol solar pentru “Chiren bisica aio teu” (Biserica Cerească a Sfântului Zeu) la Genucla. Prac-tic, adunarea a avut loc la Biserica Sinodului din Ge-nucla.

43. **TALIPICO = talipico** (mică plecăciune); – Cuvântul “talipico” este compus din termenii “**tali + pico**” (tali + pic) = “punere + mică” din limba d.r. În trecut, dar şi la modul general, când puterea într-un stat este deţinută de rege, toate adunările importante se organizează în cinstea celui suprem, se consemnează ca “plecăciuni”.

44. SARMIGETUZO = sarmigetuzo (sarmigetuză); – pentru că “mica plecăciune” a fost organizată de sarmigetuzi i s-a atribuit numele de “Mică plecăciune sarmigetuză”.

45. S - = – S – (sarmigetuzani);

46. M – = – Mati **–** Iubiți); – Inscripția TALIPIKO SARMIX-ETVZO – S – M _ se poate citi ca: “Mica plecăciune sarmigetuză a iubiților sarmigetuzani”.

47. **E = E**lo (preacinstitul, lăudatul);

48. MD – = – M.D - (inițialele unuia dintre eloiți);

49. **E = E**lo (precinstitul, lăudat);

50. **KIRI = – Kiri** (Kiri); – numele de familie celui de-al doilea dintre eloi.

51. **MATO = Mato** (Iubit);

52. .**d** = **degio** (degio); – când pe plăcuțe se întâlnește caracterul stilizat **d**, acesta semnifică termenul “degio”. În cazul de față, litera stilizată **d** este inscripționată sub “degio -ul” (pielea de lup ridicată pe băț) și numele lui Decebal, care, în respectiva perioadă a fost și “degio”.

53. **DACIBALO = Dacibalo** (Decebal);

54. **E = E**lo (precinstitul, lăudatul);

55. **E = E**lo (precinstitul, lăudatul);

56. **B = B**elatoreiu (beligeranții); – în d.r. există termenii “belicos; beligeran/t,-tă”.

57. **D = D**aciocue (dacice); – literele “B” și “D” sunt inscripționate lângă figurile reprezentându-i pe Azolue și Corolo.

58. **D** = **D**acibalo (Decebal); – semnul este scris sub scaunul pe care este așezat Decebal.

-

-

CONCLUZIE:

“Mică rugăciune sarmigetuză”.

Este vorba despre adunarea ocazionată de înfrângerea romanilor și capturarea comandantului arma-telor romane, Cornelius Fuscus.

Reprezentarea în relief corespunde pe deplin cu textul scris.

Graţie reprezentărilor grafice, această a fost prima placă pe care am reuşit s-o citesc (interpretez) şi să fiu sigur că am identificat corect toate cuvintele.

Siguranţa citirii s-a bazat şi pe faptul că cea mai mare parte din cuvinte a fost uşor de recunoscut, în speci-al pentru că ele au semnificaţie neschimbată şi în actuala limbă daco-română.

Placa conţine informaţia că adunarea conducăto-rilor sarmigetuzani a avut loc la Genucla, unde au fost prezenţi şi aliaţii din Tracia, generalii Noar şi Sando.

Aceşti doi generali sunt prezentaţi drept comandanţi supremi ai Besilor.

Trebuie să se aibe în vedere că Besii (Herodot "*Istoria*, Polimia cap. 111) sunt neam de preoţi, ai căror membri se alegeau din tribul trac Satri. Aceşti preoţi de la muntele Hem (Balcani) au construit cunoscutul templu dedicat zeului Dionis. Înseamnă că Besii, spre deosebire de Geţi, nu au fost monoteişti ci politeişti, având drept zeităţi importante pe Dionis şi Ares, în timp ce regii lor se rugau zeului Hermes.

Besii sunt amintiţi şi în documentele din secolul VI din e.n., în rolul de care acuma în rolul de apostoli ai creş-tinismului în "limba lor naţională".

Deci la secolului al VI sub numele de Besi nu se subînţelegeau numai preoţii, ci şi un numeros popor armân (traco-ilir), popor extins din spaţiul balcanic şi Asia Mică până la Sinai.

Pe râul Iordan, la Ierusalim, ca şi în întregul spaţiu pe care ei locuiau, au ridicat numeroarse biserici şi mână-stiri, unde propovăduiau creştinismul **pe limba lor naţio-nală.**

În reprezentarea în relief sunt prezentate toate per-sonalităţile amintite în textul scris.

Decebal este reprezentat stând pe tron, lângă el fiind înălţat "degio"-ul personal. În spate sunt reprezentaţi doi "preoţi preacinstiţi", ţinând în mâini simbolul soarelui.

Înaintea lui Decebal sunt reprezentaţi doi coman-danţi militari, Coroleo şi Asolue, cu însemnele puterii mili-tare în mâini. Înapoia acestora este reprezentată nobili-mea dacă eroică.

În colţul din stânga sus, în îmbrăcăminte militară romană, este reprezentat comanadantul militar suprem Fuscus. Fuscus ete denumit „Comandantul militar suprem al tuturor trupelor romane”.

În colţul din dreapta sus, purtând scut şi îmbrăcat în “fustanelă”, îmbrăcăminte specifică armânilor (traco-iliri-lor), dar şi puţin mai jos (reprezentarea figurilor), se gă-sesc Comandanţii supremi ai Besilor, Noar şi Sando.

În colţul din dreapta jos se mai găsesc încă doi “preoţi precinstiţi”, care, după cum reiese din text, ar trebui să fie Cotopolo Boiciro şi Cotopolo Beonseno Erigero, în rolul de protectori în faţa porţilor Genuclei.

În colţul din stânga jos sunt reprezentate zidurile cetăţii Genucla, cu însemnul Biserii Cereşti a Zeului Sfânt, iar pe fondul acestor ziduri este inscripţionat textul “mică plecăciune sarmigetuză”.

« TALIPICO SARMIGETUZO

DECEBAL DECIDE SĂ RECUCEREASCĂ SARMIGETUZA

15 (16) DECEBAL DECIDE SĂ RECUCEREASCĂ SARMIGETUZA

Textul original 15 (16)

ΔΑΨΕΒΑΛΟ ΟΝ ΑΝΨΕΑ ΔΥ

ΑΡΜΟΣΑ ΔΑΚΟΨΕΟ ΑΔΕ

ΣΟΣΟΝΤΑ ΔΟΜΥΨΙΟΙΛΑ

ΔΥ ΠΟΡΙΡΕ ΣΟΣΑΡ ΜΙШΕ

ΤΑΥΣΑ ΑΨΙΝΟΙΛΑ ΔVΠ

ΥΣΕΡΙ ΣΤΟΠΕ

ΣΤΕΑ ΡΜΟΣ

ΑΡΥΜ ΥΝΟΣ

Transcrierea originală

DACEBALO ON ANCEA DU

1 2 3 4

ARMOSA DACOCEO ADE -

5 6 7

SO SONTA DOMYCIO ILA

8 9 10

DU PORIRE SO SARMIGE -

11 12 13 14

TAUSA ACINO ILA DU P -

15 16 17 18

USERISTO PE -

19

STE ARMOS -

20

A RUMUNOS

21

<u>Transcrierea textului original cu caractere latine şi înregistrarea fiecăruoi cuvânt cu număr separat</u>

-

-

<u>Citirea ortografică a textului original</u>

Dacebalo on ancea du

armosa dacoceo ade-

so sonta domicio ila

du porire so Sarmige -

tusa. Acino ila du p -

useristo pe -

ste armos -

a rumunos

Prezentarea inscrierii originale în pararel cu

termenele etimologice din limba română

-

Dacebalo (Dacebal, Decebal) **on** (în) **ancea** (cerere, căutare) **du** (de) **armosa** (armată) **dacoceo** (dacă) **adeso** (acum) **sonta** (este) **domicio** (dominan-t, deplin) **ila** (decis) **du** (de) **porire** (pornire) **so** (sa) **Sarmigetusa** (Sarmigetuza)**. Acino** (aci) **ila** (a decis) **du** (de) **puseristo** (să se pună) **peste** (peste) **armo-sa** (armata) **rumunos** (romană)**.**

Traducerea liberă

-

Dacebal în (după) cererea

armatei dacă acuma

este total decis

de pornirea pe (către) Sarmigetuza sa.

Aici a decis de (ca) să se pună peste

armata romană.

-

Explicarea cuvintelor:

1. **DACEBALO = Dacebalo** (Dacebal, Decebal);

2. **ON = în** (în); - în a.m. **"an, ân".**

3. **ANCEA = ancea** (cerere, căutare); cuvântul trebuie analizat ca un cuvânt compus, format din "an + cea" = "an + cerere", unde termenul "cea" reprezintă de fapt forma prescurată a substantivului "**cerea**" = "cerere", în limba d.r., în care sunetul "r" se pronunță absorbit, în maniera "**cea**". Această absorbire a sunetului "r" este similară fenomenului identic în ceea ce priveşte consoana "r" în cazul anumitor cuvinte în limba armân makedonă, ca de exemplu: "ca**r**i, ca**r**e" ="care" pronun-țate în unele graiuri "cai, cae". Aşadar şi în limba d.r. veche, în manieră identică, în loc să se folosească termenul "ance**r**ea", s-a folosit "ancea".

4. DU = du (de); – în a.m. “**di**“, iar în d.r. “**de**“.

5. ARMOSA = armosa (armată);

6. DACOCEO = dacoceo (dacă);

7. ADESO = adeso (acum); – în it. “**adesso**” (adeso) = “acuma”.

8. SONTA = sonta (este); **–** formă a verbului „a fi”, în a.m. la indicativ, persoana a treia plural “**sântu**” (sânt), în d.r. la persoana întâi singular şi a treia plural “**suntu**” (sunt). La persoana a treia singular, în ambele limbi, întâlnim “**este, e, …**“. În limba davogetică şi la persoana a treia singular se întâlneşte “**sonta**” (este). O formă similară se găseşte şi pe placa 4 (14). În it. “**io sono**” (eu sunt). Este evident că variante ale verbului getic “**sonta**” (este) se întâlnesc astăzi la persoane diferite în grupa de limbi “romanice”.

9. **DOMYCIO = domicio** (deplin, dominant); - în d.r. “**do**-**mi**nant”.

10. ILA = ila (decis); – cuvântul de bază este “**ilo**” (sentin-ţă, decizie). Am identificat cuvântul “**ilo**” (decizie), în forma “**ilon**â” (decizia), încă din anul 1991, odată cu traducerea inelului de nuntă din aur descoperit la Cele-iu (Oltenia), v. “*Limba traco-dacâ fondul a limbilor indo-europeane*; 1993, Tetovo”. Acest cuvânt se găseşte şi în dicţionarul limbii armân makedone al lui Tache Papahagi sub forma “**il**eane” (decizie, sentinţă).

11. DU= du (de); – în a.m. “**di**“, iar în d.r. “**de**“.

12. PORIRE = porire (pornire); – în d.r. **“pornire“** (pornire, plecare, începere).

13. SO = so (sa); – în d.r. şi a.m. se întâlneşte pronumele ”**sa**” (sa), şi în variantele prescurtate ale lui “a sa, a ei”, ex: “sor-sa”, “mă-sa” (soră-sa, maică-sa = sora lui, mama lui).

14. **SARMIGETAUSA = Sarmigetusa** (Sarmigetuza);

15. ACINO = acino (aci); – în d.r. “**aci, aici, acia**“.

16. ILA = ila (a decis); – rădăcina este “**ilo**” (sentinţă, deci-zie). v. poziţia 10.

17. DU = du (de); – în a.m. “**di**“, iar în d.r. “**de**“.

18. PUSERISTO = puseristo (să se pună); **–** în d.r. “**pus”** (pus) şi it. **“seruto”** (seruto) = “o să fie” = “**seristo**“. De aici derivă: “**puseristo**” = “**pus + seristo**” (să fie = să se pună).

19. PESTE = peste (peste); – în d.r. “**peste**“.

20. **ARMOSA = armosa** (armata);

21. **RUMUNOS = rumunos** (romană);

CONCLUZIE:

În textul de pe această placă este vorba despre decizia lui Decebal, luată la cererea armatei dacice, de recucerire a Sarmigetuzei.

Această decizie este rezultatul cuceririi anterioare a Sarmigetuzei de către armata romană. Decebal, cu întrea-ga sa armată, se afla în afara capitalei sale.

Decebal, în calitate de militar superior, a preluat conducerea operațiunii militare de recucerire a Sarmigetu-zei.